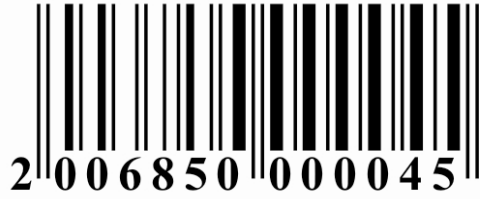

**PROLETARYANIN
EMPERYALİZME KARŞI
SAVAŞIMI
VE
MİLLİ MESELE**

1. Kitap

Ahmet B.

MİLLİ MESELE I

Kıbrıs'ta Sosyalist Gerçek Yayınları

Haziran 2005

Kıbrıs'ta Sosyalist Gerçek

Sahibi: Kıvılcım Ltd.

Adres:Şht. Sıtkı Hasan Sok.

No. 5 Kızılbaş, Lefkoşa, Kıbrıs

el: 0392 22 70 680

Faks: 0392 22 70 681

Web-sitesi: www.kibristasosyalistgercek.net

E-mail: info@kibristasosyalistgercek.net

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM

MİLLETLER MESELESİNDE MARKSİT-LENİNİST TEMELİMİZ

A) DERLEMELER

I. Kısım

- Leninizmin Temelleri, J. Stalin, Mayıs 1924
- Bolşevizmin Tarihinin Bazı Sorunları, J. Stalin, 1928

II. Kısım

- Komünist Enternasyonal Programından, 1928
- Kapitalist Ülkelerin Ekonomik Coğrafyası, A.S. Dobrov, Moskova, 1935,
(Çeşitli Ülkelerin Gelişme Düzeyleri ve Bunların Kapitalist Dünyadaki Rollerini)
- Balkan Yarımadası Ülkeleri
  - a - Genel Bakış
  - b - Balkan Devletlerinin Kısa Değerlendirilmesi
    - Yugoslavya
    - Arnavutluk
    - Bulgaristan
    - Yunanistan
    - Polonya
    - Türkiye
- Komünist Enternasyonal'in 6. Dünya Kongresi Tarafından Kabul Edilen Sömürge ve Yarı-Sömürgelerde Devrimci Hareket Üzerine Tezlerden, 1928
- Komünist Enternasyonal'in 6. Dünya Kongresi Tarafından Kabul Edilen Savaş Karşı Tavrı Üzerine Tezlerden, 1928
- Komünist Enternasyonal'in 6. Dünya Kongresi Tarafından Kabul Edilen Uluslar Arası Durum Üzerine Tezlerden, 1928

III. Kısım

- Muhalefet Üzerine, J. Stalin
- Ekime Giderken, 17 Aralık 1924
- Sömürge ve Bağımlı Ülkelerde Komünist Unsurların Acil Görevleri, 9 Mayıs 1925
- Doğu Halkları Üniversitesinin Siyasi Görevleri
- Çin devriminin Perspektifleri, 30 Kasım 1926

- Çin Devriminin Sorunları, 21 Nisan 1927
- Sun-yat-sen Üniversitesi Öğrencileriyle
- Çin Devrimi ve Komintern'in Görevleri, 24 Mayıs 1927
- Günün Olayları Üzerine Notlar, 28 Temmuz 1927
- " 'SOL KOMÜNİZM' BİR ÇOCUKLUK HASTALIĞI' "X-Bazı Sonuçlar" bölümünden
- " 'Sol Komünizm' Bir Çocukluk Hastalığı" , VIII . Uzlaşılmaz mı ?"
- Enternasyonal Durum ve S.S.C.B.'nin Savunması, 29 Temmuz - 9 Ağustos 1927

IV. Kısım

- Milli Mesele, J. Stalin
- Ulusal Sorun Konusunda Partinin İvedi Görevleri Üzerine (1921)
- Milli Meselede partinin Hemen Önündeki Görevler (1921)
- Parti ve Devlet Kuruluşunda Ulusal Etkenler -Nisan 1923
- Ekim Devrimi ve Milli Mesele (1918)
- Milli Mesele ve Leninizm - Meşkov, Kovalcuk ve Öteki Yoldaşlara Cevap (18 Mart 1929)
- Leninizmin İlkeleri (1924)
- Yugoslavya'da Ulusal Sorun Üzerine, 30 Mart 1925
- Bir Kez Daha Ulusal Sorun Üzerine, 30 Haziran 1925
- Ulusal Sorun ve Leninizm,18 Mart 1929
- Parti Programından Bir Parça, Rus Komünist Partisi VIII. Kongresi Tarafından Kabul Edilmiştir (MART 1919), Stalin, Mart 1919
- RKP(B)'in VIII. Kongresine Sunulan Parti Programı Hakkında Rapordan -V. İ. Lenin,19 Mart 1919

V. Kısım

- Milli Meselede Partinin Hemen Önündeki Görevler, J. Stalin - 10 Mart 1921
- Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması, Lenin, 1916
- Uluslararası Durum ve Komünist Enternasyonal'in Temel Görevleri Üzerine KE II. Kongresine Sunulan Rapor -Lenin- 19 Temmuz 1920
- Ulusal ve Sömürgesel Sorunlar Komisyonunun Raporu -Lenin- 26 Temmuz 1920
- SBKP (B) Merkez Komitesinin Çalışmaları Üzerine 19. Parti Kongresine Raporu -Malenkov - 15 Ekim 1952.
- SBKP (B) 19. Parti Kongresinde Stalin Yoldaşın Konuşması

B) MİLLİ BURJUVAZİ VE KOMPRADOR BURJUVAZİ KAVRAMLARI ÜZERİNE

I. Kısım

Komintern ve Stalin

II. Kısım

Modern Revüzyonistlere Göre Milli Burjuvazi ve Çin Devriminin Aşamaları

III. Kısım

Mao Zedung

III. Kısım

Yazı Kurulları –Akıma Karşı, Kızıl Bayrak, Batı Berlinli Komünist (ve Bolşevik Partizan, Mücadele Bayrağı, Spartaküs)

IV. Kısım

İbrahim Kaypakkaya Yoldaşta Milli Burjuvazi ve Komprador Burjuvazi Kavramları

C) 1. BÖLÜM'E ÖZET

I. BÖLÜM

MİLLETLER MESELESİNDE MARKSİT-LENİNİST TEMELİMİZ

A) DERLEMELER

i. Kısım

LENİNİZMİN TEMELLERİ, Mayıs 1924

"Bazıları şöyle diyebilir. Tüm bunlar çok iyi ama, emperyalizmin klasik yurdu olmayan ve olamayan Rusya'yla alakası ne? Öncelikle Rusya' da ve Rusya için çalışan Lenin'in bunlarla alakası nedir? Bunca ülke dururken niçin Rusya Leninizm'in yuvası, proleter devriminin teori ve taktiklerinin anayurdu haline geldi.

Rusya, emperyalizmin bütün bu çelişkilerinin mihrakıydı da ondan.

Çünkü Rusya, her ülkeden daha çok devrime gebeydi ve bundan dolayı yalnızca bu ülke, bu çelişkileri devrimci bir şekilde çözecek durumdaydı.

Önce, Çarlık Rusya'sı, en insanlık dışı ve barbar biçimleriyle her türlü zulmün- kapitalist, askeri ve sömürgeci - yuvasıydı. Rusya'da sermayenin büyük kudretinin çarlık istibdadıyla, Rus milliyetçiliğinin saldırganlığının Çarlığın Rus olmayan halklara karşı cellatlık rolüyle, geniş bölgelerin sömürsünün -Türkiye, İran, Çin- bu bölgelerin Çarlık tarafından ilhakı ile, istila savaşları ile kaynaşmış olduğunu kim bilmez. Lenin, Çarlık "askeri-feodal bir emperyalizm" derken haklı idi. Çarlık emperyalizmin en kötü yanlarının kat kat yoğunlaşmasıydı.

Devam edersek. Çarlık Rusya'sı, Batı emperyalizmin başlıca yedeği idi, sadece yakıt ve metalürji gibi Rusya'nın ulusal ekonomisinin en önemli kollarını elinde tutan yabancı sermaye serbest girme imkanı vermesi anlamında değil, aynı zamanda Batılı emperyalistlere milyonlarca askeri sağlayabileceği anlamında da. İngiliz, Fransız kapitalistlerinin muazzam karlarını korumak için emperyalist cephelede kan döken on dört milyonluk Rus ordusunu anımsayınız.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Sonra, Çarlık, sadece Avrupa'nın doğusunda emperyalizmin bekçi köpekliğini yapmakla kalmıyordu, üstelik, o, Paris ve Londra, Berlin ve Brüksel de sağlanan borçların faizleri yoluyla halkın sırtından yüz milyonlar (altın ruble-çn) çıkarmak için Batı emperyalizminin ajanıydı.

Ve son olarak, Türkiye, İran, Çin vb. gibi ülkelerin paylaşılmasında Çarlık Batı emperyalizminin en sadık müttefiki idi. Çarlığın Antant emperyalistleriyle ittifak halinde emperyalist bir savaş yürüttüğünü ve Rusya'nın bu savaşın esas öğelerinden biri olduğunu kim bilmez?

Çarlığın ve Batı emperyalizminin çıkarlarının birbirine sarılıp birleşmesi ve sonunda emperyalizmin çıkarlarının tek bir yumağı haline gelmesi bundan dolaydır.

Batı emperyalizmi, eski, Çarcı, burjuva Rusya gibi Doğuda bu kadar güçlü bir destek ve bu kadar güçlü bir insan-gücü ve kaynaklar deposunun kaybına Çarlığı savunmak ve korumak amacıyla, Rusya' da devrime karşı bir ölüm-kalım savaşı vermek için bütün güçlerini sarf etmeden razı olabilir miydi? Elbette hayır.

Fakat bundan şu sonuç çıkar ki, çarlığa vurmak isteyen zorunlu olarak emperyalizme el kaldırır, Çarlığa karşı ayaklanan emperyalizme karşı da ayaklanmak zorundadır, çünkü Çarlığı devirmekte kararlı olan, sadece onu yenmek değil de onu gerçekten ve tamamen yok etmek istiyor idiyse emperyalizmi de devirmek zorundaydı. Böylece Çarlığa karşı devrim, emperyalizme karşı devrime, bir proleter devrimine gelip dayanıyordu ve ona (emperyalizme karşı devrime, proleter devrimine-çn.) dönüşmek zorundaydı.

Bu arada Rusya'da, Rusya'nın devrimci köylüsü gibi önemli bir müttefiki olan dünyanın en devrimci proletaryasının başında bulunduğu büyük bir halk devrimi doğuyordu. Böyle bir devrimin yarı yolda duramayacağını, başarıya ulaşması halinde daha da ilerlemek zorunda olduğunu, emperyalizme karşı isyan bayrağını kaldıracağını tanıtlamanın gereği var mı?

İşte bunun için Rusya, emperyalizmin çelişkilerinin mihrakı olmak zorundaydı, sadece bu çelişkilerin (Rusya'daki-çn.) özellikle tiksindirici, özellikle dayanılmaz karakterleri nedeniyle Rusya'da en bariz şekilde meydana çıkmaları anlamında değil, ve sadece Rusya'nın Batının mali sermayesini Doğudaki sömürgelere bağlayan Batı emperyalizminin çok önemli bir desteği olmasından ötürü de değil, ama ayrıca Rusya'nın emperyalizmin çelişkilerinin devrimci yoldan çözümlenebilecek gerçek bir gücün var olduğu tek ülke olmasından da ötürü.

Bundan şu sonuç çıkar ki, Rusya'daki devrim bir proleter devrimi haline gelmek zorundaydı ve bu devrim gelişmesinin ilk günlerinden başlayarak

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

uluslararası bir nitelik almak ve dolayısıyla dünya emperyalizmini ta temelinden sarsmak zorundaydı.

Bu koşullar içinde, Rusya komünistleri çalışmalarını Rusya devriminin dar ulusal çerçevesi içinde kısıtlayabilirler miydi Elbette hayır. Tam tersine, tüm durum, gerek iç durum (derin devrimci krizler), gerekse dış durum (savaş), onları, çalışmalarında bu çerçeveyi aşmaya, mücadeleyi uluslararası alana aktarmaya, emperyalizmin ülserini teşhir etmeye, kapitalizmin yıkılmasının kaçınılmazlığını ispatlamaya, sosyal-şovenizmi ve sosyal-pasifizmi param parça etmeye, ve sonunda kendi ülkelerinde kapitalizmi devirmeye ve bütün ülkelerin proleterlerinin kapitalizmi devirme görevlerini kolaylaştırmak amacıyla proletarya için yeni bir silah - proleter devriminin teori ve taktiklerini - şekillendirmeye zorluyordu. Zaten Rusya komünistleri başka türlü hareket edemezlerdi, çünkü burjuva düzenin yeniden kurulmasına karşı Rusya'yı güvenlik altına alabilecek uluslararası durumdaki değişikliklerin sağlanması ancak böyle bir yol sunabiliyordu.

İşte bu yüzden ki, Rusya Leninizm'in ocağı ve Rusya komünistlerin önderi Lenin onun yaratıcısı haline geldiler."

"Leninizm'in sorunları. s.f. 6,7,8 ..., İngilizce'den bizim tercümemiz, J.V. Stalin".

BOLŞEVİZM TARİHİNİN BAZI SORUNLARI J. STALİN, 1931

...

c) Savaştan önceki dönemde İkinci Enternasyonal partilerinin içinde öne çıkan en önemli sorunlardan birisi ulusal ve sömürgesel sorun, ezilen uluslar ve sömürgeler sorunu, ezilen uluslar ve sömürgelerin kurtuluşu sorunu, emperyalizme karşı mücadelede takip edilmesi gereken yol sorunu, emperyalizmin yıkılmasının yolu sorunu idi. Proleter devrimin gelişmesinin ve emperyalizmi çembere almanın çıkarları açısından Bolşevikler ezilen ulusların ve sömürgelerin kurtuluş hareketlerini ulusların kendi kaderini tayini temelinde destekleme siyasetini önerdiler, ve gelişmiş ülkelerde proleter devrimleri ile ezilen ülkeler ve sömürgeler halklarının kurtuluş hareketleri arasında birleşik cephe şemasını geliştirdiler. Tüm ülkelerin oportünistleri, tüm ülkelerin sosyal-şovenleri ve sosyal-emperyalistleri bu noktada Bolşeviklere karşı silaha sarılmak için hemen harekete geçtiler. Bolşevikler deli köpek gibi dövüldü. O sırada Batıdaki Sol Sosyal-Demokratlar hangi tavrı takındılar? Onlar, yarı-Menşevik bir emperyalizm teorisi geliştirdiler, Marksist anlamıyla ulusların kendi kaderini tayini prensibini (bağımsız devletlerin kopyası ve kurulmasını içeren) reddettiler, ezilen ülkeler ve sömürgelerdeki kurtuluş hareketlerinin büyük devrimci öneme sahip olduğu tezini reddettiler, proleter devrimiyle milli kurtuluş hareketi arasında birleşik cephenin mümkünlüğü tezini reddettiler ve ulusal ve sömürgesel sorunun bir

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

küçümsemesinden başka bir şey olmayan bu yarı-Menşevik çorbayı Bolşeviklerin Marksist şemasının karşısına diktiler. Gayet iyi bilinir ki daha sonra Troçki bu yarı-Menşevik çorbaya dört elle sarıldı ve onu Leninizm'e karşı mücadelede bir silah olarak kullandı.

(Leninizm'in Sorunları. s.f. 568, İngilizce'den bizim tercümemiz.)

ii. Kısım

KOMÜNİST ENTERNASYONAL PROGRAMINDAN, 1928

-I-

3-

Mali sermayeye karşı iki ana devrimci güç örgütleniyor:

- i- Kapitalist devletlerdeki işçiler.
- ii- Yabancı sermaye zulme maruz kalan ve enternasyonal devrimci proleter hareketin önderliği ve hegemonyası altında ilerleyen sömürgelerin halk kitleleri

-II-

4-

Sömürgelerdeki devrimci süreç emperyalizmin birkaç "Büyük gücünün" mali sermaye oligarşisinin hükmüne tabi olan dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu emperyalizme karşı mücadeleye çekiyor.

Emperyalizmin bazı küçük ulusları ayakları altına aldığı Avrupa'da bile milli sorun kapitalizmin iç çelişmelerini yoğunlaştıran bir faktördür.

-III-

1-

Emperyalizmin dünya diktatörlüğünden proletaryanın dünya diktatörlüğüne geçiş, bir

- i- sosyal devrimler, yani burjuvaziye karşı proletaryanın iç savaşları
- ii- kendi içlerinde devrimci proleter sosyalist hareketler olmasa da objektif olarak emperyalizmi zayıflattıkları için dünya proleter devriminin parçaları olan milli savaşlar ve sömürge isyanları dönemidir.

8- PROLETERYANIN DÜNYA DİKTATÖRLÜĞÜ İÇİN MÜCADELE VE BELLİ BAŞLI DEVRİM TİPLERİ

- i- Saf proleter devrimleri
- ii- Proleter devrimlerine büyüyen burjuva-demokratik tip devrimler
- iii- Milli kurtuluş savaşları
- iv- Sömürge devrimleri

Proletaryanın çeşitli ülkelerde diktatörlüğünü başaracağı şartlar ve yollar şematik olarak üç ana tipe bölünebilir:

- 1- Kapitalizmin çok geliştiği ülkeler. (A.B.D., Almanya, İngiltere vb.)
- i- güçlü üretici güçlere, merkezileşmiş üretime sahip ve küçük çaplı üretimin önemsiz konumda olduğu
  - ii- uzun süreden beri kurulmuş bir burjuva-demokratik siyasi sisteme sahip ülkeler.

Doğrudan proletarya diktatörlüğüne geçiş.
Sosyalist gelişme hızlı.

- 2- Kapitalizmin orta derecede geliştiği ülkeler. (İspanya, Portekiz, Polonca, Macaristan, Balkan ülkeleri vb.).

- i- Sosyalizmin kurulması için belirli bir materyal temele sahip, tarımda pek çok yarı- feodal ilişkiler kalıntılarına sahip
- ii- burjuva-demokratik reformların daha tamamlanmadığı ülkeler.

Bu ülkelerde tarım devrimi çok önemli, bazen da belirleyici bir rol oynar.
Sosyalizmi kurma hızı relatif olarak yavaştır.

a- Bu ülkelerin bazılarında burjuva-demokratik devrim hızlı yada daha az hızlı bir şekilde sosyalist devrime dönüşür. Yani proletarya diktatörlüğü doğrudan değil, fakat proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünün proletaryanın sosyalist diktatörlüğüne dönüştüğü süreç içinde ortaya çıkar.

b- Bazılarında ise pek çok burjuva-demokratik görevler yerine getiren bir proleter devrimi tipi olabilir. Devrim, doğrudan proleter devrimi olarak geliştiğinde proletaryanın geniş bir köylü tarım hareketi üzerinde önderliği varsayılır.

3. a- Sömürge, yarı-sömürge (Çin, Hindistan vb.) ve bağımlı ülkeler (Arjantin, Brezilya vb.)

i- Çoğunlukla bağımsız sosyalist kuruluş için yeterli olmayan ya çok az, bazen da oldukça gelişmiş endüstriye sahip

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Belli başlı endüstriyel, ticari ve bankacılık kuruluşları, belli başlı taşımacılık araçları, lütifandiya ve plantasyonların yabancı emperyalist gurupların ellerinde yoğunlaştığı

ii- Ekonomik ve siyasi üst yapıda feodal ortaçağ ilişkileri ve "Asya tipi üretim" ilişkilerin var olduğu ülkeler.

Bu ülkelerde esas görev:

Bir yandan feodal ve kapitalizm öncesi sömürüye karşı savaşmak ve köylü tarım devrimini sistematik olarak geliştirmek,

öbür yandan, yabancı emperyalizme karşı milli bağımsızlık için savaşmaktır.

Kural olarak bu ülkelerde proletarya diktatörlüğüne geçiş burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesi dönemi sonucu, bir seri hazırlık aşamaları aracılığıyla mümkün olacaktır.

Proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü için ve bu diktatörlüğün proletaryanın diktatörlüğüne dönüşmesi için uzun bir mücadele dönemi gereklidir ve mücadelenin milli yönü belirleyici öneme sahiptir. Mücadelede proletarya önder ve egemen olduğunda, tutarlı burjuva-demokratik devrim, mücadelenin geliştiği ve daha da yoğunlaştığı oranda - kaçınılmaz olarak büyük ölçekli endüstrinin tümünün millileştirilmesine yol açan burjuvazinin sabotajı ve burjuvazinin sabotajcı kesimlerinin kuruluşlarına el konulmasıyla - proleter devrimine büyür.

Burjuva demokratik devriminin kesin zaferi proletarya ve köylülerin demokratik diktatörlüğünün işçi ve köylü Sovyetleri temelinde kurulması anlamına gelir.

b- Afrika'nın bazı parçalarında olduğu gibi daha da geri ülkelerde:

i- hemen hemen hiç işçi yok veya çok az işçi var

ii- milli burjuvazi hemen hemen hiç yok

iii- nüfusun çoğunluğu aşiret şartlarında yaşıyor, ilkel aşiret ilişkilerinin kalıntıları mevcut

iv- yabancı emperyalizmin esas rolü askeri toprak işgalciliği.

Esas görev milli kurtuluş için savaşmak.

Proletaryanın olmadığı sömürgelerde emperyalizmin hükmüne son vermek halk (köylü) Sovyetleri iktidarının kurulması, yabancılara ait kuruluş ve topraklara el konup devlete aktarılması anlamına gelir.

Sömürge tipi ülkeler dünyanın kırılık bölgelerini, endüstriyel ülkeler de dünyanın şehirlerini temsil ederler.

Sovyet cumhuriyetlerince temsil edilen sosyalizmin merkezlerinin varlığı şartlarında emperyalizmden kopan sömürgeler ekonomik olarak sosyalizmin endüstriyel merkezlerine meylederler, sosyalist kuruluşa çekilirler ve kapitalizmin daha fazla gelişmesi aşamasını atlarlar.

Geri eski kolonilerdeki Köylü Sovyetleri ve daha gelişmiş eski kolonilerdeki İşçi ve Köylü Sovyetleri kendilerini proletarya diktatörlüğünün merkezleri etrafında toplarlar ve büyüyen Sovyet Cumhuriyetler Federasyonuna katılırlar.

Böylece yeni üretim metodu olarak sosyalizm dünya çapında gelişme alanına sahip olur.

KAPİTALİST ÜLKELERİN EKONOMİK COĞRAFYASI, A.S. DOBROV, MOSKOVA 1935

I. SUNUŞ GENEL SORUNLAR

1. ÇEŞİTLİ ÜLKELERİN GELİŞME DÜZEYLERİ VE BUNLARIN KAPİTALİST DÜNYADAKİ ROLLERİ

GELİŞME DÜZEYİNDEKİ FARKLILIKLAR

Kapitalist dünyanın ülkeleri birbirlerinden büyük ölçüde farklıdır. Birbirinden çok farklı ABD, Polonya ve Çin'i burada örnek verebiliriz. A.B.D., dünyanın toplam veriminde büyük relatif ağırlığı olan büyük-çaplı, son derece-gelişmiş endüstrisiyle (tüm otomobillerin %90'ı, toplam makina veriminin %60'ı, çelik ve bakırın %50'si) gelişmiş kapitalist bir tarıma sahip olmasıyla bütün bir seri ülkeleri son derece etkileyen güçlü bir emperyalist ülkedir.

Diğer yandan, Polonya, nispeten küçük büyük-çaplı endüstrisi, iyi gelişmiş bir el sanatları, soylu toprak mülkiyeti ve feodalizmin belirgin kalıntıları, önemli ölçüde topraksız köylülük ve toprak ağası sınıfın siyasi hakimiyetinin olduğu geri bir tarımı olan bir ülkedir.

Çin ise başka bir tipin örneğini oluşturur: yabancı sermayeye bağımlı, sadece embriyo halinde büyük-çaplı endüstriye sahip, köylülerin serf benzeri bir statüsünün bulunduğu büyük oranda geri bir tarımı olan ve yarı-feodal toprak ağalarının hakimiyetinde geri bir siyasi düzene sahip bir ülkedir.

BAZI ÜLKELERİN DİĞERLERİ TARAFINDAN KÖLELEŞTİRİLMESİ

Çeşitli ülkelerin sosyo-ekonomik düzeylerindeki dengesizlik bunların farklı tarihsel şartlarının bir sonucudur. Bu şartların en etkili olanlarından birisi bir devletin başka bir devlet tarafından fethedilmesi olmuştur, fethedenin ekonomisini fethedilenin sömürülmesi ve soyulması temelinde inşa etmesi imkanını yaratmıştır. Avrupa'daki modern emperyalist ülkeler ekonomik güçlerini, diğer ülkelerin topraklarını ele geçirmelerine ve bu ülkeleri köleleşmiş sömürgeler haline getirmelerine borçludurlar.

Bu ülkelerin Avrupa hükümetlerince ele geçirilmesi ve köleleştirilmesi, onbeşinci yüzyıl kadar geriden, kapitalist gelişmenin başlangıcında, denizciler ve tüccarların kar arayışları içinde uzak topraklara seferler düzenledikleri, deniz yollarının hakimiyetini ellerine geçirdikleri ve bütün bir seri yeni topraklar açtıkları zaman başladı.

Marx'ın belirttiği gibi, "Amerika'da altın ve gümüşün keşfedilmesi, birçok yerlinin imhası, köleleştirilmesi ve madenlerde gömülmesi, Doğu Hint Adaları'nın fethedilmesi ve talan edilmesi, Afrika'nın esir ticareti alanına dönüştürülmesi -kapitalist üretim çağının şafağında durum böyle idi. Bu bahsedilmeye değer (idyllic-İng.) süreçler ilk birikimde ana adımlardı. Sömürgeler, yeni endüstriyel kuruluşlar için pazarlar oluşturdular. Avrupa sınırları dışında, soygun, yerlilerin köleleştirilmesi, cinayet yoluyla elde edilen hazineler ana-yurtlara aktarıldı ve oralarda sermayeye dönüştürüldü."

Bugünkü emperyalist çağda, milyonlarca nüfusa sahip sömürgelerin sömürülmesi sömürgelere sermaye ihracında ve buralarda kapitalist kuruluşların oluşturulmasında, yerlilerin elinden onların temel üretim araçlarının alınmasında, vergi sisteminde, angarya işçiliğin kullanılmasında ve keskin ticari uygulamalarda kendini göstermektedir.

SÖMÜRÜNÜN BİR BİÇİMİ OLARAK SERMAYE İHRACI

Sermaye ihracından anladığımız, sermayenin birikmiş olduğu ülkeden başka bir ülkeye, artı değer elde etmek amacıyla transfer edilmesidir, fakat sermayenin sahibi sermayesine eşlik etmez. Sermaye ihracı başka bir ülkenin ekonomisinde, endüstriyel ve ticari kuruluşlarında, tarımında, ulaşımında, bankalarında yatırımlar yaparak ve borç vs. vererek gerçekleştirilir.

Sermaye ihracı, kapitalistlerin en yüksek ve en emin karların olacağını düşündükleri yerlere yöneltilir. Sermaye ve bağımlı ülkelerde sermaye yatırımı, Lenin'in belirttiği gibi "özellikle zengin ve özellikle kolay karlar" getirecek şekilde, genel kural olarak, tarımda -pamuk, kauçuk, kahve, çay ve şeker kamışı fidanlıkları- ekiminde; petrol, altın, bakır, kalay, kurşun ve çinko

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

vb. çıkarımında; ulaşımında, ticari kuruluşlarda ve borçlar şeklinde yapılmaktadır. Sömürgelerde yabancı sermaye genellikle imalat (manufacture-İng.) kuruluşlarında, sanayileşmenin temeli olan metalürji, makine yapımı gibi ağır sanayi dallarında yatırılmaz. Bu nedenle, daha sonra da göreceğimiz gibi, sömürgelerin ekonomik gelişmesi sekteye uğratılmış, sanayileşmeleri engellenmiş ve sömürgeler metropollere bağımlı bırakılmıştır.

ÖDEME DENGESİ

Sermaye ihracı, bir ülkenin ödeme dengesinin ana unsurlarından biridir, yani çeşitli amaçlar için ülke dışına çıkan miktar ile dışarıdan gelen miktar arasındaki artı ya da eksi dengedir. Ödeme dengesinin başlıca parçaları şunlardır: sermaye ithal ve ihracı, ithal edilen sermayeye ödenen faiz ve ihraç edilen sermayeden elde edilen faiz, ithalat masrafları ve ihraç edilen mallardan elde edilen karlar, taşıma gelir ve giderleri, satış ve finanse etme komisyonları ve turistlerden elde edilen para. Eğer dışarıdan gelen para dışarı ödenen paradan daha fazla ise ödeme dengesi aktif, tersi durumunda ise pasiftir denir. Krizden önce büyük emperyalist ülkelerin (İngiltere, ABD, Fransa) ödeme dengeleri genellikle aktif idi, ki önemli ölçüde sermaye ithali ve pasif ticari denge (ithalatın ihracatı aşması), daha önce ihraç edilmiş olan sermayeden elde edilen faiz, gemi taşımacılık gelirleri ve komisyonları ile kapatılıyordu. Diğer yandan, sömürgeler ve bağımlı ülkeler yabancı sermaye karşılığında dışarıya yapmak zorunda oldukları faiz ödemeleri vardır. Bu ithal edilenden daha fazla mal ihraç ederek (aktif bir ticaret dengesi yaratarak) ve ayrıca yeni dış sermaye yatırımlarının akışı ile sağlanır.

Daha önceden ihraç edilmiş sermayeden elde edilen gelir büyük orandadır. Örneğin, İngiliz yatırımcıları 1929'da bu kaynaktan 3.3 milyar altın ruble elde etmişlerdir. Bu miktarlar sanayi ile bağı olmayan ve rantiyer denilen kapitalistler tarafından alınmaktadır. Bu parazitik rantiyer sınıfın büyümesi eski kapitalist ülkelerin (örneğin İngiltere ve Fransa) rolünü rantiyer ülkeler haline değiştirmektedir ve kapitalizmin çürümesinin bir biçimidir.

SÖMÜRGELERİN, PAZAR OLARAK VE HAMMADDE KAYNAĞI OLARAK SÖMÜRÜLMELERİNİN METODLARI

Sömürgelere sermaye ihracıyla ve maksimum karlar elde edilmesi, sömürgelerin hammadde üsleri ve mallar için pazarlar olarak sömürülmesiyle ilgilidir. Doğal ekonomi altında yaşayan yerlilerin (pazar için üretmemeleri) kendilerini madenlere ya da plantasyonlara (plantations-İng.) kiralamaya ihtiyaç duymamaları ve ithal malı satın almamaları nedeniyle, bu sömürü doğal ekonominin yerine kapitalist ekonominin geçirilmesini talep eder.

Bu nedenle yabancı sermaye doğal ekonomiyi mahveder ve sanayilerine işçi, mallarına da alıcı temin etmek amacıyla kapitalist para ilişkilerini geliştirirler.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Bu amaçlar için çeşitli metotlar kullanırlar: a) yerlileri temel üretim aracından - topraktan yoksun bırakırlar (çoğu durumda bu yerlilerin daha verimsiz topraklara aktarılması, sulama ve ormanlara girme haklarından yoksun bırakılma şeklinde olur); b) bir dizi vergi empoze ederler -kişi vergisi, bina ve toprak vergisi, sığır ve gelir vergisi, ordu, yol yapımı, suni sulama ve hastanelerin bakımı için özel vergiler.-

Bu metotlarla mahvedilen yerliler iş güçlerini madenlerde ve büyük çiftliklerde satmak ve metaların kapitalist değişiminde yer almak zorunda kalırlar. Yerlilerin çoğu ihtiyaç nedeniyle uzun dönemli iş sözleşmeleri imzalamak zorunda kalırlar ve bu şekilde köle haline gelirler.

Bu ekonomik zorlamaların çabuk sonuç vermediği ve iş gücü sıkıntısı olduğu dönemlerde kapitalistler doğrudan fiziki zorlamaya başvururlar.

Sömürgelere kapitalist ilişkileri sokmanın ya da emperyalistlerin deyimi ile 'yerlileri işe alıştırmanın' bu metotları, sadece sömürgelerdeki insanların zalimce sömürülmesine yol açmakla kalmaz, ama kendileri sömürünün biçimleridirler.

Bu metotlara eşitsiz ticarete de eklenmiştir. Bu, sömürgelerin dış ticaretini tekelinde bulduran yabancı sermaye, bu teknelci konumundan yararlanarak kendi sanayi ürünlerini oralara yüksek fiyatlarla satmasını ve sömürgelerdeki değerli zirai ve madeni hammaddeleri ve yiyecek maddelerini düşük fiyatlarla satın almasını içerir.

Meseleyi daha iyi anlamak için emperyalist baskının ağırlığını arttıran sömürge yönetiminin sınırsız keyfi davranışlarını da göz önünde tutmak gerekir.

Yabancı sermaye sömürge ve bağımlı ülkeleri bağımlı kılmada yerli sömürücü sınıfları: yarı-feodal toprak sahiplerini, tüccarları ve tefecileri, müttefikler ve araçlar kullanır.

SÖMÜRGELERİN KÖLELEŞTİRİLMELERİNİN BİR SONUCU OLARAK DÜNYA KAPİTALİST EKONOMİSİNİN COĞRAFİ DAĞILIMINDAKİ MANTIKSIZLIK VE ÇELİŞKİ

Yabancı sermayenin sömürgelerdeki ve bağımlı ülkelerdeki egemenliği ekonomik gelişmelerinde ve dünya kapitalist ekonomisinin coğrafi dağılımında şiddetle yansır. Bu coğrafi dağılım mantıksız ve çelişkili (antagonistic-İng.) hale gelir. Bir yanda ithal ettikleri ham maddelerle ve hatta bazen ithal ettikleri petrolle ihracat için imalat yapan emperyalist ülkeler görürüz. Diğer yanda ise, egemen güçlerin güdümünde tek yanlı zirai ve hammadde ürünleri üreten sömürge ve bağımlı ülkeleri görürüz.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Sanayileşmeleri engellenen bu ülkeler (çoğunlukla hammaddelere sahip olmalarına rağmen) sınai petrol ve hatta bazı zirai ürünleri ithal etmek zorunda kalırlar. Örneğin, çok sayıda sömürgelere sahip, büyük bir sanayi ülkesi olan İngiltere dünyanın en büyük pamuk sanayisine ve büyük ölçüde metal sanayisine sahiptir. Pamuk sanayisinin ürünlerinin %75'i dışarıya (Hindistan, Çin, Afrika) gönderilir. Aynı zamanda dışarıdan (Hindistan, Çin, Mısır, ABD) ham pamuk ve yün getirir. İngiliz metal sanayi ürünlerinin %30'u ihraç edilirken hammaddeler -bakır, kalay, çinko, kurşun, nikel- İngiliz imparatorluğunun sömürgelerinden (Newfoundland, Kanada, Malezya, Hindistan) ve diğer ülkelerden (İsveç, İspanya, ABD, Bolivya) ithal edilir. İngiltere ekmek, et ve süt ürünlerinin %75'ini ithal etmektedir. Japonya, İtalya ve Hollanda'nın sanayileri de aynı şekildedir. Diğer yanda Çin, Hindistan, Hindi-Çin, Endonezya, Kuzey Afrika'da Cezayir, Güney Amerika'da Brezilya zengin demir cevherine sahiptir. Bazılarında kömür (Çin, Hindistan), petrol (Endonezya), kalay (Çin-Hindi) vs. vardır. Bunlar aynı zamanda tarımsal hammaddeler de üretirler. (pamuk -Hindistan, Çin; kauçuk -Çin-Hindi, Endonezya, Brezilya). Fakat kendilerine ait makine yapım sanayisi ve hemen hemen hiç metalürji yoktur. Bunların bazılarında şimdilerde tekstil imalatı gibi bazı hafif sanayi dalları bulunmaktadır (Çin, Hindistan, Brezilya), fakat bu da kendi ihtiyaçlarını tümüyle karşılamaktan uzaktır, ya da ithal ettikleri hammaddelerle ilişkili bazı dallar bulunmaktadır. -Hindistan ve Çin'de çay kurutma, pamuk temizleme, Brezilya'da kahve işleme vs.-

SÖMÜRGELERİN TEK BİR ÜRÜNDE UZMANLAŞMASI

Sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin tek yanlı ekonomik gelişmeleri, bu ülkelerin tek bir ürün ya da sanayinin bir dalı üzerinde uzmanlaşmaları ile daha da kötüleşmiştir. Kahve Brezilya'nın ihracatının %70'ini; Kolombiya'nın %79'unu; şeker Küba'nın %88'ini; kakao Ekvator'un %50'sini; pamuk Mısır'ın %88'ini; Malaya (bugünkü Malezya. Çin) devletlerinde kauçuk %58'ini; petrol Meksika'nın %43'ünü; Venezüella'nın %41'ini; kalay Bolivya'nın ihracatının %76'sını oluşturmaktadır, vs.

EMPERYALİZM ÇAĞINDA GELİŞME HIZINDAKİ DENGESİZLİĞİN VE ÇELİŞKİLERİN KESKİNLEŞMESİ

Daha önce belirtilen dünya kapitalist ekonomisinin coğrafi dağılımı ve sömürge ve bağımlı ülkelerin sömürülmesine bağlı olarak bunun emperyalist güçlere karşı ve emperyalistlerin kendi aralarındaki mücadelelere yol açtığı belirtilmelidir. Sömürge pazarlarının, sermaye ihracatının, hammadde kaynaklarının ve imal edilen mallar için pazarların ele geçirilmesi için kendi aralarında rekabet ederler.

Bir yanda, büyük artan üretici güçler daha geniş pazarları ve hammadde kaynaklarının genişletilmesini gerekli kılmış, sermayenin büyük oranda

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

birikimi yatırım için yeni alanlar gerektirmiş olduğu, diğer yanda ise dünyanın paylaşımı halihazırda tamamlanmış, boş alan kalmamış ve şimdi herhangi bir ele geçirmenin dünyanın yeniden paylaşılması demek olduğu 20. Yüzyıl başlarında emperyalist rekabetler keskinleşti. Zaman zaman savaşa dönüşen bu mücadele sonucu, kapitalist ülkelerin gelişme hızı çok büyük farklılıklar göstermiştir. Gelişmeye geç başlayan bazı ülkeler (ABD, Almanya), İngiltere gibi eski sanayi ülkelerini geride bırakmıştır.

Daha önce var olan gelişme düzeylerindeki dengesizliğe, gelişme hızındaki dengesizlik eklenmiş, sıçramalar şeklinde gelişme ortaya çıkmıştır. Bu dengesizlik, Lenin'in öngördüğü şekilde sosyalizmin önce bir ya da birkaç kapitalist ülkede zafer kazanması, emperyalizmin zincirini en zayıf halkasında kırması imkanını yaratmıştır.

Böylece, "emperyalizm dönemindeki dengesiz gelişme yasası, bazı ülkelerin diğerlerine nazaran sıçramalı gelişmesi, dünya pazarlarında bazı ülkelerin yerini hızla başkalarının alması, halihazırda bölünmüş dünyanın askeri çatışmalar ve facialar sonucu periyodik olarak yeniden bölünmesi, emperyalizm kampındaki çelişkilerin derinleşip keskinleşmesi, dünya kapitalizm cephesinin zayıflaması, bu cephenin diğer ülkelerin proletaryası tarafından kırılması imkanı, sosyalizmin tek tek ülkelerde zaferi imkanı anlamına gelir." (Stalin, Partimizdeki Sosyal-Demokratik Sapma Üzerine Bir Kez Daha).

KAPİTALİST ÜLKELERİN SINIFLANDIRILMASI ŞEMASI

Yukarıda belirtilenlerden de görülebileceği gibi kapitalist dünyadaki ülkeleri incelerken bunların hepsini tek bir guruba koymak mümkün değildir. Bazı burjuva ekonomistlerinin yaptığı gibi, bu ülkeleri yalnızca sanayi ve tarım ülkeleri olarak sınıflandırmak da doğru değildir. Bu, kapitalist ekonominin coğrafi dağılımındaki mantıksızlık ve antagonizmayı, onun sömürücü niteliğini ve iç çelişkilerini göz ardı eder. Komintern'in (1928'de) VI. Kongresinde kabul edilen kapitalist ülkelerin sınıflandırılması şemasına göre bu ülkeler sosyo-ekonomik gelişme seviyelerine bağlı olarak üç ana guruba bölünmüşlerdir: 1) kapitalizmin yüksek derecede gelişmiş olduğu veya yüksek kapitalizm ülkeleri; 2) kapitalizmin orta derecede gelişmiş olduğu ülkeler, ve 3) sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ülkeler.

Birinci ve ikinci guruplar ayrıca şu alt guruplara bölünürler: a) Büyük Güçler adı verilen güçlü emperyalist ülkeler, b) emperyalist sistemde ikinci bir yer tutan ülkeler ve c) kendi yönetimine sahip dominyonlar.

KAPİTALİZMİN YÜKSEK DERECEDE GELİŞMİŞ OLDUĞU ÜLKELER

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

1. Kapitalizmin yüksek derecede olduğu ülkeler “büyük üretici güçler, yüksek oranda merkezileşmiş sanayi, oldukça az öneme sahip küçük ekonomi ve uzun süredir yerleşmiş burjuva demokratik düzen ile” belirlenirler.

Bu ülkelerde Komintern programı doğrudan proletarya diktatörlüğünün kurulmasını amaçlar, bunu bütün büyük-çaplı sanayinin millileştirilmesi ve birçok devlet çiftliklerinin (sovkozların) örgütlenmesiyle birlikte azaltılmış toprak parçalarının tek tek köylülere verilmesi takip eder. Burada bir bütün olarak gelişmenin özellikle de tarımın gelişmesinin hızlı temposu göz önüne alınmaktadır. Kapitalizmin yüksek derecede geliştiği ülkeler şunlardır: a) güçlü emperyalist ülkeler –ABD, İngiltere, Almanya, Fransa; b) emperyalist sistemde ikincil role sahip ülkeler – Hollanda, Belçika, İsviçre, İsveç, Avusturya ve Çekoslovakya. Norveç ve Danimarka yüksek seviye gelişmesine yakındırlar; c) Kendi yönetimine sahip Kanada ve Avustralya dominyonları da yüksek kapitalist gelişme seviyesine yakın ülkelerdir. İkincil derecedeki emperyalist ülkeler belli oranda Büyük Güçlerin sermayesine bağlıdırlar. Örneğin; Danimarka ve Hollanda İngiltere’ye; Belçika ve Çekoslovakya Fransa’ya bağlıdırlar.

ORTA DERECEDE KAPİTALİST GELİŞME SEVİYESİNE SAHİP ÜLKELER

2. Kapitalizmin orta derecede gelişmiş olduğu ülkeler kırsal ekonomide yarı-feodal ilişkilerin büyük ölçüde kalıntıları ile, sosyalist inşa için gerekli belli minimum maddi ön şartlara sahip olmalarıyla, fakat burjuva-demokratik reformasyonlarını tamamlamamalarıyla karakterize edilirler. Yabancı sermaye bu guruptaki ülkeler için büyük öneme sahiptir. Kapitalizmin yüksek derecede gelişmiş olduğu ülkelere değişen derecelerde bağımlılıkları vardır.

Komintern programı, bu ülkelerde sosyalist devrimin farklı bir şekilde gelişebileceğini kabul eder. Bazılarında “proletarya diktatörlüğü bir anda değil, fakat proletarya ile köylülüğün demokratik diktatörlüğünün proletaryanın sosyalist diktatörlüğüne kendini aşarak büyümesi sürecinde olabilir. “Önemli rolü, bazı durumlarda da belirleyici rolü tarım devrimi –köylü kitlelerinin devrimi oynayacaktır, oysa toprak ağalarının el konulan topraklarının önemli bir bölümü köylülere gidecektir. Burada sosyalist inşanın en önemli görevi köylü tarımının kolektifleştirilmesi olacaktır. Bu ülkelerde sosyalizmin inşa temposu oldukça yavaş olacaktır.

Orta derecede kapitalist gelişme seviyesine sahip ülkeler şunlardır: a) Güçlü emperyalist ülkeler arasında (Büyük Güçler) – Japonya ve İtalya; b) Emperyalizm sisteminde ikinci derecede rol oynayan ülkeler arasında – Polonya, Romanya, İspanya, Portekiz, Macaristan, Yugoslavya, Bulgaristan, Yunanistan, Finlandiya, Estonya, Latviya, Lituanya, Türkiye; c) İngiliz dominyonları arasında – Hür İrlanda Devleti, Yeni Zelanda, Newfoundland.

BAĞIMLI, YARI-SÖMÜRGE VE SÖMÜRGE ÜLKELER

3. Bağımlı, yarı-bağımlı ve sömürge ülkeler bağımsız bir sosyalist inşa için yeterli olmayan sanayinin belli embriyonik, bazen de oldukça gelişmiş olması ile; hem ekonomik yaşantıda hem de siyasi üst yapıda ortaçağın feodal ilişkilerinin hakimiyetiyle; son olarak da, önemli sanayi, ticaret ve bankacılık kuruluşları, önemli ulaşım imkanları, büyük toprak sahipliği, plantasyon vs.nin yabancı emperyalist gurupların elinde toplanmış olmasıyla karakterize edilirler.

Komintern programı şunu belirler: “Buralarda merkezi devrimci görev bir yanda feodalizm ile, kapitalizm öncesi sömürü biçimleri ile mücadele etmek, diğer yanda köylülerin tarım devriminin ileriye doğru geliştirilmesidir.” Bir kural olarak, proletarya diktatörlüğüne geçiş, bazı hazırlık aşamalarından sonra. Burjuva demokratik devrimin sosyalist devrime büyümesi ile mümkün olacaktır. Çoğu durumda başarılı bir sosyalist inşa yalnızca proleter diktatörlüğündeki ülkelerin doğrudan yardımı ile mümkün olacaktır.

Bu gurup, üç alt guruba bölünür: a) sömürge, b) yarı-sömürge ve bağımlı ülkeler, c) sömürgeleştirilmiş bölgeler ve dominyonlar.

Sömürge ülkeler, ya da sömürgeler ekonomik ve siyasi ilişkilerinde emperyalist ülkelerin boyunduruğundadırlar. Çoğu, emperyalist ülkelere resmen bağımlıdırlar. Bunlar kelimenin tam anlamıyla sömürgeci. Bazı diğer sömürgelerde ise egemen ülke yerli idarecileri tanır, fakat kendisini “koruyucu” olarak ilan eder. Koruma ilanı emperyalist gücün idaresinin ilanı olarak görülür. Böylesi sömürge ülkelere aynı zamanda korunanlar (protectorates-İng.) de denir.

Dünya Savaşı sonunda el değiştiren sömürge ülkeler (Afrika'daki eski Alman sömürgeleri, Pasifik Okyanusu'ndaki adalar, eskiden Türkiye'nin elinde olan ülkeler –Suriye ve Filistin-) galip ülkelere resmen bağlanmak suretiyle bu hale gelmemişler, fakat Uluslar Ligi'nin galip ülkelere “manda” vermesiyle bu hale gelmişlerdir. Bu ülkelere mandaya ait (mandatory-İng.) denilmektedir.

Bazı sömürge ülkeler, Mısır ve Irak, İngiliz hakimiyetinin gücünü tehdit eden ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesine rağmen “bağımsız” ülkeler olarak değerlendirilmişlerdir. İngiltere ile anlaşmalar imzalanmıştı ve bu anlaşmalar İngiltere'ye bu ülkelerin ekonomik ve siyasi yaşantısını kontrol etme ve bu ülkelerde asker bulundurma haklarını resmen vermişti.

Yarı-sömürge ve bağımlı ülkeler resmen bağımsız ülkeler olarak nitelenirler, fakat bu bağımsızlık sadece resmi-yasal-dır, gerçekte bunlar ekonomik ve siyasi olarak yabancı sermayenin boyunduruğundadırlar. Lenin bu ülkelere, bağımsız kapitalist ülkelerle sömürgeler arasında “geçiş biçimleri”, “orta”

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

adını verir. “Mali sermaye tüm ekonomik ve uluslararası ilişkilerde öylesine belirleyici bir güçtür ki, tümüyle siyasi bağımsızlığa sahip ülkeleri bile boyunduruğuna alabilir ve almaktadır da.

Bağımlılaştırılmış ülke ve halkların siyasi bağımsızlıklarını kaybetmelerine yol açan bağımlılığı mali sermayenin daha uygun ve karlı bulunduğu anlaşılırdır. Yarı-sömürge ülkeler bu açıdan tipik “orta” ülkelerdir.” (Lenin, TE,C.XIX,sf.136)

Sömürgeleştirilmiş bölgelerin durumu, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin durumundan farklıdır. Sömürgeleştirilmiş bölgelere Avrupa'nın kapitalist ülkelerinden büyük ölçüde göçler olmuştur. Bunlar metropollerdeki kapitalist sistemin bir devamı haline gelmişlerdir. “Metropollerden gelen burjuvazi, metropollerdeki burjuvazinin sömürgeci bir uzantısından başka bir şey değildir.” İngiltere'ye bağlı olan sömürgeleştirilmiş bölgelerin bazıları kendi yönetimlerine kavuşmuşlardır. Bunlara Dominyonlar adı verilir ve Komintern tezlerine göre “ emperyalist sistemin eşit ya da hemen hemen eşit üyeleridirler.” Gelişme seviyeleri açısından orta derecede gelişmiş ülkelere yakındırlar, bazıları ise (Kanada ve Avustralya) yüksek derecede gelişmiş kapitalizmin olduğu ülkelere yakındırlar.

Komintern'in programında belirttiği gibi, sömürge ülkeler arasında geri kalmış ülkeler vardır. Nüfusun çoğunluğu kabile şartlarında yaşar. Milli burjuvazi yoktur. Emperyalist ülke askeri işgalci konumundadır ve topraklara el koyar. Kapitalist gelişme yoluna henüz girmemiş bu ülkeler bu kapitalizm aşamasını atlayabilirler. Şu şartlarda sosyalizme doğru ilerleyebilirler: 1) Yabancı sermayeye karşı ulusal kurtuluş için başarılı bir mücadele yürütürlerse, 2) Proletarya diktatörlüğünün olduğu ülkelere yardım alırlarsa. Özellikle geri ülkeler arasında bazı Afrika ülkelerini sayabiliriz.

Bağımlı, yarı-sömürge ve sömürge ülkeler gurubuna şunlar dahildir:

- a) Bağımlı ve yarı-sömürge ülkeler: Avrupa'da –Arnavutluk; Asya'da –Çin, Siyam, İran, Afganistan ve Arap ülkeleri; Afrika'da –Etiyopya, Liberya; Amerika'da –Arjantin, Brezilya, Şili, Uruguay, Paraguay, Bolivya, Peru, Venezüella, Meksika ve diğerleri;
- b) Sömürgeler: Asya'da –Hindistan, Fransız Çin Hindi, Seylan Adası, Kıbrıs, Suriye (manda ülke), Irak (kontrol edilen ülke), Afrika'da –Mısır (kontrol edilen ülke), Rodezya, Güney-Batı Afrika (manda ülke), Madagaskar Adası, Belçika Kongo'su, Togo ve Kamerun (manda ülkeler); Fransız Ekvator Afrika'sı, Fas, Tripolitanya ve diğerleri; Amerika'da –Guyana, Honduras, bazı Batı Hindi adaları, Okyanus adaları.

BÖLGELERİN DENGESİZ GELİŞMESİ

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Bazı ülkelerin dengesiz gelişmesi yanında, bu ülkelerin bölgeleri arasında da dengesiz bir gelişme görürüz. Örneğin, kapitalist Rusya'nın ekonomisini incelersek, a) En gelişmiş sanayi bölgeleri –Merkez Bölgeler (şimdiki Moskova ve İvanovski bölgeleri ve Gorki bölgesinin bir bölümü), Leningrad ve Güney bölgeleri (Don bas, Karkov); b) Köleliğin kalıntılarının güçlü olduğu tarım bölgeleri –Orta Kara Topraklar bölgesi, Ukrayna'nın sağ yakası; c) Kapitalist kulak tarımının bulunduğu tarım bölgeleri –Ukrayna yaylaları, Kuzek Kafkasya, Volga'nın sol yakası, Batı Sibiryası; d) Sömürge tipi bölgeler –Orta Asya, Transkafkasya; e) Az keşfedilmiş bölgeler – Uzak Kuzey, Doğu Sibiryası idi. Kapitalist gelişme ve sanayi açısından tüm bu guruplar birbirlerinden çok farklıdır. Bu yüzden devrime ve sosyalist inşaya hazırlık durumları da farklıdır. ABD'de benzeri farklılıklar görürüz. Doğu'da ülke sanayisinin çoğu yoğunlaşmıştır. Bu bölge kapitalizmin yüksek düzeyde geliştiği bölgedir. Güneyde ise kapitalizm öncesi köleci ekonominin kalıntılarının bulunduğu tarım bölgeleri vardır.

Bütün bunların da gösterdiği gibi yalnızca ulusal ekonominin coğrafi dağılımı ve ülkenin değişik bölgeleri arasındaki sosyo-ekonomik farklılıklar göz önüne alındığında ülkenin ekonomisi, kapitalist gelişmenin seviyesi ve toplumsal yapısı hakkında tam bir fikir sahibi oluruz.
(sf. 1 – 10)

13. BALKAN YARIMADASI ÜLKELERİ

A - GENEL BAKIŞ

1. FİZİKSEL-COĞRAFİK ANAHATLARI

2. BALKAN YARIMADASININ SİYASİ HARİTASI VE NÜFUSUN ULUSAL OLUŞUMU

Balkan Yarımadası'nın ulusal oluşumu çok karmaşıktır. Fransa büyüklüğündeki (yaklaşık 500,000 km²) Balkan topraklarında şu milliyetlerden 25,000,000 insan yaşar: Sırp, Hırvatlar, Slovaklar, Bulgarlar, Yunanlılar, Romanyalılar, Arnavutlar ve Türkler. Türk hükümeti kendi egemenliği döneminde ulusal farklılıkları körüklemiş, ulusları birbirine düşürmüştür. Emperyalist ülkeler Balkan ülkelerini kendi kontrollerine alabilmek için Yunanistan, Sırbistan, Karadağ, Bulgaristan ve Arnavutluk gibi küçük ulusal devletleri Türkiye'ye karşı kıskırtmışlardır. Şimdi emperyalistler Balkan yarımadası üzerindeki hakimiyet için mücadelelerinde bu yarımadanın ulusal oluşumun çeşitliliğinden ve bunların arasındaki çelişkilerden yararlanmaktadırlar. 1912-1913 savaşında Sırbistan, Bulgaristan, Yunanistan ve Karadağ Türkiye'yi işgal etmiş ve topraklarını genişletmişlerdir.

Emperyalist dünya savaşı sırasında Sırbistan ve Yunanistan İngiliz-Fransız-Rus koalisyonu tarafında, Türkiye ve Bulgaristan ise Avusturya-Almanya tarafında yer almışlardır. Balkanların siyasi haritasının yeniden çizilmesi savaşın bir sonucu olarak 1919'da gerçekleşmiştir. Sırbistan, Karadağ ve parçalanan Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun güney bölgesi –Bosna, Hersek, Dalmaçya, Hırvatistan, Slavonya, Slovenya-’nden yeni Yugoslavya devleti oluşturuldu. İşgal edilen Bulgaristan ve Türkiye’nin bazı toprakları ellerinden alındı. Bulgaristan Makedonya’nın bir kısmını Yunanistan ve Yugoslavya’ya, Türkiye de Trakya’nın bir kısmını Yunanistan’a kaptırdı.

Bu şekilde Balkanların siyasi haritasında meydana gelen savaş sonrası değişiklikler eski Sırbistan, Karadağ ile Avusturya-Macaristan topraklarının bir bölümünden büyük ve yeni bir Yugoslavya devletinin kurulması; ve Yunanistan’ın önemli ölçüde genişlemesi idi.

2. BALKAN ÜLKELERİNİN EKONOMİLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ VE YABANCI EMPERYALİZMİN ROLÜ

Arnavutluk (bağımlı ülke) dışında Balkan devletleri orta derecede kapitalist gelişmeye sahip ülkeler olarak nitelendirilirler. Üretici güçler az gelişmiştir, petrol ve hammadde yataklarının kullanımı yetersizdir. Üretim elektrifikasyonu ve mekanizasyonu çok azdır. Ulusal ekonomi tarıma dayalıdır. Sanayi oldukça zayıftır. Sosyal ve siyasi yapılarında feodal kalıntılar hala çok açıkça görülür. Büyük toprak sahipleri (Bulgaristan hariç) ve monarşik hükümet tipleri vardır.

Tarım bu ülkelerin ekonomisinin esas dalını oluşturur, fakat tarım teknikleri çok geri düzeydedir ve üretim düşüktür. Köylülük çoğunlukla topraksızdır ve çok zor ekonomi şartlarda yaşamaktadırlar.

Yarımadadaki 25,000,000’luk nüfusun yalnızca 2,000,000 kadarını sanayi ve tarım proletaryası oluşturur.

Maden sanayisinin hemen hemen tümü yabancı sermayenin kontrolü altındadır. Bu ülkelerin iç tüketimi için gerekli sanayi maddelerinin büyük bir bölümü ithalat yoluyla sağlanır.

İngiltere, Fransa ve İtalya’nın Balkanlarda hakimiyet sağlamak için yürüttükleri mücadele Balkan devletlerinin iç ve dış siyasetlerini etkiler. Şu anda esas olarak Yugoslavya Fransız etkisi altındadır. Çekoslovakya ve Romanya ile birlikte “Küçük Entente”nin üyesidir. Yunanistan İngiliz etkisini temsil eder. Arnavutluk ve Bulgaristan ise İtalya’nın etkisi altındadır.

A. BALKAN DEVLETLERİNİN KISA BİR DEĞERLENDİRİLMESİ

1. YUGOSLAVYA

FİZİKİ-COĞRAFİ ANAHATTI

Yugoslavya Balkan Yarımadası'nın kuzey-doğusunda yer alır ve yaklaşık olarak yarısını kaplar –249 000 km² . Batıdan Adriyatik Denizi çevreler ve kıyıları çok girintili ve çıkıntılıdır. Bir sürü tepeler oluşmuştur. Topografik olarak ülkenin bütün bölümü dağlıktır. Batı'da (Slovenya, Hırvatistan, Dalmaçya, Bosna, Hersek ve Karadağ) Dinar Alpleri yer alır ve kuzey-batıda küçük Karst kireç taşı platosuna kadar uzanır. Doğu'da Sırbistan ve Makedonya sıradağlarının kristal yığınları ile çevrilmiştir. Kuzeyde Macaristan yaylası yer alır (Slavonya).

Başlıca nehirleri Ege Denizine akan Tuna nehri ile onun kolları olan Drava, Sava ve ayrıca Vardar'dır. Hidro-elektrik kaynakların 3 500 000 beygir gücü olduğu tahmin edilmektedir. Bunun yalnızca %6'sı değerlendirilmektedir.

İklimi, Adriyatik bölümünde Akdeniz iklimi, diğer bölgelerde ise kara iklimidir. Batı'da, Dinar yamaçlarında iklim çok sert ve kıraçtır. Bitki örtüsü fakirdir ve çöl karakteri gösterir. Dinar sıradağlarının batı yamaçları zengin Akdeniz bitkileri ile kaplıdır. Kuzey Yugoslavya (Voyevodina ve Slavonya) ve doğu Sırbistan'ın vadileri humus bakımından zengin ve tahıl üretimine elverişli topraklara sahiptir.

Yugoslavya'da faydalı maden yatakları bulunmaktadır. Kahverengi kömür ve kömür ülkenin çeşitli yerlerinde bulunmaktadır. Batı'da, Bosna'da demir cevheri, doğuda, Sırbistan'da bakır, doğuda Makedonya'da kalay ve kurşun ve çeşitli yörelerde alüminyum taşı bulunmaktadır. Fakat bütün bu kaynaklar çok az oranda işletilmektedir.

NÜFUS

Yugoslavya'nın nüfusu 14, 000 000'dur. Ortalama nüfus yoğunluğu km² 'ye 56 kişidir. Nüfusun milliyetlere göre dağılımı ise şöyledir: Sırplar %39, Hırvatlar %33, Slovenler %9 ve ayrıca Makedonyalılar, Almanlar, Macarlar, Arnavutlar, Karadağlılar, Romenler, Yahudiler de vardır. Devlet yönetimi Sırp burjuvazisinin elindedir.

Nüfusun %20'si şehirdedir. Başlıca şehirleri: Başkent Belgrad (Sırbistan'da), nüfusu: 240, 000; Zagrep (Hırvatistan'da) 185, 000; Sarayevo (Bosna'da).

Nüfusun %20'si kırsal kesimde çalışır (orman sanayi ve balıkçılık), %16'sı ise imalat , ticaret ve ulaşım ile uğraşır.

EKONOMİ

Yugoslavya bir tarım ülkesidir. Tarım hem toplumsal yapısı hem de tarım tekniği açısından çok geridir. Fakat ülkenin değişik yöreleri dengesizlikler gösterir. Sırbistan'da küçük ce orta çiftlikler, diğer bölgelerde ise büyük çapta feodal toprak mülkiyeti ve köylülerin küçük toprak mülkiyeti hakimdir. Köylü ayaklanmalarının ardından 1920'de tarım reformu uygulanmıştı. Bu reformlarla, güneyde Bosna, Hersek ve Dalmaçya'da kiralanan topraklar sahiplerinden geri alınmış ve geri alınış fiyatlarının yarısı fiyatla köylülere satılmıştır. Kuzey bölgelerinde, Slovakya, Hırvatistan ve Voyevodina'da toprak ağalarının topraklarının %25'i (500 000 hektardan fazla) Sırp kolonistlerine kira karşılığı transfer edilmişti. Bu şekilde, tarım reformu kırsal kesimde sosyal yapıya hakim olan feodal kalıntıları ortadan kaldırmamıştır. Köylüler daha topraksızdır. Tarım teknikleri çok geridir. Üç-tarla sistemi ve karasaban hala kullanılmaktadır. Makedonya'da hala göçebe hayvancılığı devam etmektedir. Yalnızca Voyevodina'da tarım makineleri kullanılmaktadır.

Esas tarım ürünleri buğday ve mısırdır. Bunlar ihraç da edilmektedir. Şeker kamışı, kendir, haşhaş ve şerbetçi otu üretilen teknik ürünler arasındadır.

Bahçe tarımı önemli bir yer tutar. Kuru erik üretiminde Yugoslavya dünyada birinci yeri tutar. Ayrıca elma, armut, zeytin ve üzüm de çok miktarda yetiştirilir.

Gerek genel hayvan besiciliği, gerekse de kümes hayvanları besiciliği çok önemlidir. Toplam ihracatın %10'unu kümes hayvanları oluşturur.

Orman sanayisi de oldukça gelişmiştir ve ihracatta önemli bir yer tutar.

Sanayi az gelişmiştir. Sanayinin en önemli dalı madenciliktir –kahverengi kömür (1929'da 5 300, 000 ton), demir ve bakır cevheri (1929'da sırasıyla 3 000, 000 ve 400, 000 ton). İmalat dallarında ise gıda sanayisi, kereste işleme ve tekstil sayılabilir.

Yabancı sermaye ülke ekonomisinde çok önemli bir rol oynar. Madencilik sanayisi İngiliz ve Fransız sermayesinin, tekstil Çekoslavakyalıların, ormancılık ve kereste sanayisi İngiliz, İtalyan, Macaristan ve Avusturya sermayesinin elindedir. Yugoslavya'nın ABD, İngiltere ve Fransa'ya olan devlet borçları yaklaşık 2.5 milyar altın rubledir.

Yugoslavya'nın ulaşım imkanları çok azdır. Demiryolu ağı (9,000 km) yoğunluk açısından önemsizdir (her 100km²'lik alana 3.6km demiryolu hattı). Bu da eski Avusturya-Macaristan, Sırbistan ve Türk hatlarının kalıntıları olduğu için bütün bir sistem değildir. Gemiciliğe elverişli nehirlerden en önemlileri Tuna ve Sava nehirleridir. Yugoslavya girintili çıkıntılı bir kıyı

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

şeridine sahip olmasına rağmen tam techizatlı limanları yoktur ve İtalyan limanları Fiume ve Trieste'yi ve Yunan limanı Selanik'i kullanır.

SIYASİ DURUM

Ülkeye Sırp burjuvazisi ve Bosna'lı toprak ağaları hakimdir. Bu hükümet faşist diktatörlük karakterine sahiptir ve ulusal azınlıkları (Hırvatlar, Makedonyalılar ve Slovenler) ezer.

Dış siyasetinde Yugoslavya tümüyle Fransa'nın etkisi altındadır. Yugoslavya, Çekoslovakya ve Romanya ile birlikte, Fransa tarafından kurulan Küçük Entente'nin üyesidir. Balkan Yarımadası'nda ve Akdeniz'in doğu kesiminde İtalya ile, Orta Avrupa'da ise Almanya ile mücadelede bir Fransız üssü olmuştur. Yugoslavya, Sovyetler Birliği ile sadece 1934'te ilişki kurmuştur.

1. ARNAVUTLUK

Arnavutluk (27, 000km²) Balkan Yarımadası'nın batı kıyısında (Adriyatik denizi) yer alır ve kuzey ve doğudan Yugoslavya, güneyden ise Yunanistan'la çevrilmiştir.

Arnavutluk dağlık bir ülkedir. Geçit vermeyen Dinar dağları ülkeyi çeşitli yönlerde keser. İklimi yumuşak ve ılıktır, fakat dağlarda bitki örtüsü fakirdir.

Madenlerden asfalt, petrol ve alüminyum taşı vardır.

Nüfusu 1, 000, 000'dur. Arnavutlar dini olarak Müslüman Arnavutlar ve Hıristiyan Arnavutlar (Katolikler) şeklinde bölünmüştür. Önemli şehirleri başkent Tirana (nüfusu 30, 000) ve Durazzo limanıdır.

Arnavutluk Avrupa'nın en geri ülkesidir. Dağlardaki meralarda sığır besiciliği ekonominin esas dalıdır. Tarım yalnızca kıyı bölgelerde ve nehir vadileri boyunca yapılabilir.

Arnavutluk'un sosyal ilişkilerinde feodal kalıntılar ve aşiret sistemi çok güçlüdür. Madenler yabancı sermaye tarafından işletilir.

Arnavutluk bağımlı bir ülkedir. Hem ekonomik hem de siyasi olarak İtalya'ya bağımlıdır. Arnavutluk Balkan Yarımadası'nda ve Adriyatik denizinin doğu kıyısında İtalya emperyalizmi için bir üst oluşturur.

3. BULGARİSTAN

Bulgaristan Balkan Yarımadası'nın doğu kesiminde yer alır. Karadeniz'de kıyısı vardır ve Romanya, Yugoslavya, Yunanistan ve Türkiye'nin Avrupa kesimi ile çevrilmiştir. Yüzölçümü 103, 000 km² 'dir. 1014-1918 Dünya Savaşından yenilgi ile çıkan Bulgaristan Batı'da Makedonya bölgesini Yugoslavya ve Yunanistan'a kaptırmıştır. Bulgaristan'ın büyük bir bölümü Balkan sıra dağlarının geçtiği bir platodur. Mariza nehrinin vadisinin güney kesiminde Rodos dağları uzanır. Bu dağlar ormanlarla kaplıdır.

Kahverengi kömür, bakır ve kalay madenleri vardır. Nüfusu 6, 800, 000'dir (her km²'ye 58 kişi). Nüfusun %81'i Bulgardır, geri kalanı ise Türkler, Çingeneler, Romenler, Yunanlar ve Yahudiler'den oluşur.

Başlıca şehirleri, başşehir Sofya (280, 000), Plovdiv (Filipopolis) ve Varna'dır. Nüfusun %68'i tarımla uğraşır.

Bulgaristan köylü tipi ekonomiye sahip bir tarım ülkesidir. Çiftliklerin %57'si küçük (2-5 hektar) ya da çok küçük (2 hektardan az) çiftliklerdir ve tüm tarımsal alanın %22'sini kapsarlar. Çiftliklerin %15'i ise kulakların sahip olduğu, tarımsal alanın %45'ini kaplayan holdinglerdir.

Tahıl –buğday ve arpa- ana üründür. Teknik ürünler arasında tütün baş sırayı alır. Kümes hayvancılığı önemlidir. Sanayi çok zayıftır. Gıda ve tütün sanayileri başlıca sanayi dallarıdır.

Ulaşımında az gelişmiştir. Demir yollarının toplam uzunluğu 2, 700 km'dir. Avrupa'nın ana demiryolu hattı olan Berlin-Viyana-İstanbul (Konstantinopol) hattı Sofya'dan geçer. Nehirler arasında Tuna gemicilik açısından en önemli olanıdır, Ruscuk ise ana limanıdır. Deniz ulaşımı çok daha önemlidir. Varna ve Burgaz Karadeniz'deki esas limanlarıdır.

Yabancı sermaye Bulgaristan'ın ekonomik yaşantısında çok önemli bir rol oynar. Yabancı sermayenin %60'ı Fransız ve Belçikalıdır. Geri kalanının büyük bir bölümü Alman, Çekoslovakyalı ve İtalyan'dır. Bankalar, maden sanayi (tuz, bakır, kalay), şekerin %90'ı ile tütün ve kimya sanayilerinin yarısından fazlası yabancı sermayenin elindedir.

Dış ilişkilerden Bulgaristan yabancı emperyalizmin bir maşasıdır. Son yıllarda İtalya'nın etkisi artmıştır.

Bulgaristan'ın iç durumu faşist diktatörlük ve buna bağlı beyaz terör tarafından belirlenir. Bulgaristan Sovyetler Birliği ile sadece 1934'de diplomatik ilişki kurmuştur.

4. YUNANİSTAN

Yunanistan (128, 000 km²) Balkan Yarımadası'nın güney bölümünü Girit ve Eğriboz adaları ile Ege denizinde Anadolu'ya doğru köprü gibi uzanan küçük adaları –İonya ve Siklat adaları- kapsar. Etrafı İonya denizi, Akdeniz ve Ege denizi ile çevrilmiştir.

Yunanistan kıyıları çok girintili çukurluktur. Mora Yarımadasının (Pelopones) güneyi açıktır ve kıtaya Korintos kara parçası, şimdiki Korintos kanalı ile bağlıdır.

Yunanistan dağlık bir ülkedir (Pindus dağları). Sürekli yeşil bitki örtüsüne sahip Akdeniz İklimine sahiptir, fakat dağlarda tarım mümkün değildir. Madenleri nikel, kurşun, çinko ve mermerdir.

Nüfusu 6, 700,000'dir. Yunanlar çoğunluğu oluşturur. Makedonyalılar, Bulgarlar ve Türkler ise azınlığı oluşturur. Lozan Barış Antlaşması şartlarına göre Yunanistan'dan çıkartılan Türklere karşılık Türkiye'den Yunanlıların gelmesi ile Yunanlı nüfusu 1924'te artmıştır.

Başlıca şehirleri, başşehri Atina (450,000), başlıca limanları olan Pire (2000,000) ve Selanik (230,000)'dir'

Yunanistan tarıma dayalı bir sanayi ülkesidir ve ekonomik gelişme açısından diğer Balkan ülkelerine göre ileridir.

Tahıl üretimi ülkenin dağlık yapısı nedeniyle az gelişmiştir ve özellikle kuzey-doğuda yapılır. Üzüm (kuru üzüm), tütün, zeytin, yarı tropik meyveler (limon, portakal, incir) esas ürünlerdir. Bu meyveler ülkenin toplam ihracatının %75'ini oluşturur. Tahıl ve bir sürü diğer gıda ürünleri ithal edilir.

Kuzey-doğudaki tahıl bölgelerinde (Tesalya) yarı-feodal toprak mülkiyeti sistemi ve kira çiftçiliği hakimdir. Toprağın yaklaşık %95' kiraya verilir. Güneyde ve adalarda küçük ve orta boy toprak holdingleri hakimdir.

Sanayi az gelişmiş olmasına rağmen birkaç büyük kuruluşu besleyebilir (Selanik ve Pire'de). Gıda sanayi ana sanayi dalıdır. Tütün, şarap ve süt ürünleri ihraç edilir. Bilinen maden yatakları olmasına rağmen maden sanayi az gelişmiştir. Fakat Dünya Savaşından sonra belli bir gelişme göstermiştir.

Gemicilik Yunanistan açısından önemlidir. Yunan gemiciliği kendi dış ticaretini ve önemli ölçüde transit ticareti yürütür. Pire ve Selanik en önemli gemi limanlarıdır. Yunan ticaret filosu oldukça büyüktür –1,200,000 ton-.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Yunanistan yabancı sermaye tarafından büyük oranda etkilenmektedir – Anglo-Amerikan ve Fransız-Belçika. Fransız-Belçika sermayesi Yunanistan'a borç para verir, bankalarını kontrol eder, ihracata yönelik tarım dallarına hakimdir ve dış ticaretle sanayinin büyük bir bölümünü kontrol eder.

Yunanistan SSCB ile diplomatik ve ticari ilişkiler kuran ilk Balkan ülkesidir. Bu 1924'te gerçekleşmiştir. (sf.137-143)

19.POLONYA

1. FİZİKİ COĞRAFİ DURUMU

Polonya SSCB ile Almanya arasında yer alır ve kapitalist dünya ile sosyalizmi inşa eden ülke arasında "tampon devlet" görevi görür. Polonya ayrıca kuzeyde Litvanya ve Latviya, güneyde ise Çekoslovakya ve Romanya ile çevrilmiştir.

Bugünkü Polonya savaştan sonra eskiden Rus, Alman ve Avusturya-Macaristan imparatorluklarına dahil olan topraklar üzerinde bağımsız bir devlet olarak kurulmuştur.

Polonya'nın orta bölgesi ve başşehri Varşova Rusya'nın bir parçası idi. Ve Polonya krallığı ya da Vistül bölgesi denirdi. Batıda Poznan ve aynı adı taşıyan Almanya'nın bir parçası idi. Güney-batı kısmı ve Krakov şehri Avusturya-Macaristan'ın yönetiminde idi. Nüfusun %75'ini Polonyalıların oluşturduğu bu topraklar dışında Polonya diğer milliyetlerin ağırlıkta olduğu geniş toprakları ele geçirmiştir. Bunlar;

- 1)Litvanya'nın bir parçası olan Vilna şehrinin bulunduğu Vilna bölgesi;
- 2)Brest-Litovsk ve Minsk şehirlerinin bulunduğu Batı Beyaz Rusya;
- 3)Lutzk ve Rovno kasabalarının bulunduğu Volhinya'nın batı kesimi;
- 4)Eskiden Avusturya-Macaristan'ın bir parçası olan Lvow (Lemberg) kasabasının bulunduğu Galiçya;
- 5)Eskiden Almanya'nın bir parçası olan Katoviçe kasabasının bulunduğu Yukarı Silezya bölümü;
- 6)"Polonya Koridor"u adı verilen bölgeyi oluşturan, Polonya'nın denize açılan kısmı olan, Gidinya askeri limanın bulunduğu batı Prusya bölümü, Pomeranya.

Polonya'nın yüzölçümü 388,000km²; nüfusu 32,000,000'dur.

Polonya yüksek Karpat dağları ve bunların güney-batıdaki yamaçları ile kaplıdır. Ülkenin geri kalan kısmı doğu Avrupa ovasıdır.

Nehirler arasında en önemlileri Vistül ile onun kolları olan Narev ve Batı Bug'dır.

İklim Batı-Avrupa'dan Doğu-Avrupa'ya geçiş özelliğindedir. Yağmur miktarı yeterlidir –ortalama 60cm, Karpatlarda 200cm. Ormanlar (kozalaklı, yapraklı ve karışık) ülkenin dörtte birini kaplar. Fakat, ormanlar genellikle Vilna bölgesinde, Batı Beyaz Rusya'da ve Volhynia'da yoğunlaşmıştır. Geniş Pinsk Bataklıkları Orman Bölgesi denilen Batı Beyaz Rusya bölgesindedir. Askeri operasyonlar için elverişsiz oldukları için büyük askeri stratejik öneme sahiptirler.

Polonya topraklarının çoğu kumlu ve çamurludur. Yanlızca güneyde dar bir bölge çok verimlidir.

Polonya madenler açısından zengindir. Güney-batıda Silezya-Dombrov-Krakov bölgesindeki kömür rezervi 60 milyar ton civarındadır (kapitalist Avrupa'da üçüncü sırada). Batı Ukranya (Galiçya), Karpatların yamaçlarında petrol bulunmuştur. Demir cevheri yatakları güney-batıda Dombrov, Centoçova, Radom ve Silezya bölgelerindedir. Çinko ve kurşun gibi madenler Radom bölgesinde bulunur. Batı Ukranya ve Karpatlarda çok miktarda kaya tuzu ve potasyum tuzu vardır. Bütün ülkede, özellikle de doğuda turba bulunur.

2. NÜFUS

Dünya Savaşından sonra değişik parçalardan oluşan ve bazı yabancı bölgeleri ele geçiren Polonya'nın ulusal oluşumu büyük çeşitlilik gösterir. Polonyalılar ülke nüfusunun yalnızca %60'ını oluştururlar. Ukranyalılar %20, Yahudiler %8, Beyaz-Ruslar %7, Almanlar %4'dür.

Ele geçirilen bölgelerdeki Polonyalıların sayısı daha da azdır. Örneğin, Batı Beyaz-Rusya'da Polonyalılar %5'den azdır. Batı Beyaz-Rusya'da Beyaz-Ruslar, Vilna Bölgesinde Beyaz-Ruslar ve Litvanyalılar, Batı Ukranya'da, Volhynia ve Galiçya'da ise Ukranyalılar çoğunluktadır.

Polonya burjuvazisi milli azınlıklara yoğun baskı yapmakta, milli okulları ve yayınları yasaklamakta ve kültür ve eğitim kuruluşlarını kapanmaya zorlamaktadır. Doğu bölgelerinde bu baskı daha da yoğundur.

Polonya'nın nüfusu 32,000,000 civarındadır. Nüfus yoğunluğu ortalama km² 'ye 70'dir. Nüfus yoğunluğu doğu bölgelerinde 35'e kadar düşer ve Batı Beyaz-Rusya'da daha da azdır. Volhynia'da ise 47'dir. Yoğunluk sanayi bölgelerinde oldukça yüksektir. Lodz ve Krakov bölgelerinde km² 'ye 118, Silezya'da ise 266 kişi düşmektedir.

Nüfusun %26'sı şehirlerde yaşamaktadır. Başlıca şehirleri; başkent Varşova, nüfus 1,100,000; Lodz, Livov, Poznan, Vilna, Krakov ve Katoviç'tir. Volhynia'nın batı kesimi ve Galiçya'ya birlikte Batı Ukranya adı verilir.

8. TÜRKİYE

1. FİZİKİ-COĞRAFİ DURUMU

COĞRAFİ KONUMU

Türkiye Cumhuriyeti Karadeniz, Marmara, Ege Denizleri ile Akdeniz ve Marmara Denizinin kuzeyinde Balkan Yarımadası'nın küçük bir bölümü ile çevrili Küçük Asya (Anadolu)'da yer alır. Sovyetler Birliği kuzey-doğuda Türkiye'ye komşudur. Doğusunda İran, güneyinde Arap ülkeleri Irak (Mezopotamya) ve Suriye ile çevrilmiştir. Irak İngiltere'ye Suriye ise Fransa'ya bağımlıdır. Kuzey-batıda, Avrupa yakasında Türkiye'nin Yunanistan ve Bulgaristan ile sınırı vardır.

Türkiye'nin toplam yüzölçümü 762,000 km² 'dir. Bunun yalnızca 24,000 km² 'si (%3) Avrupa'dadır.

Savaştan önce Türkiye'nin yüzölçümü iki katı idi –1,800,000 km² -. Suriye, Filistin, Irak ve bugünkü Arap ülkeleri –Hicaz, Yemen, Kuveyt ve diğerleri- Türkiye'nin sınırları içinde idi.

YERYÜZÜ ŞEKLİ

Küçük Asya (ya da Anadolu) bugünkü Türkiye'nin ana bölümüdür. Burası 1km yükseklikte, batıda Ege Denizi'ne doğru alçalan, doğuda gittikçe yükselen ve kuzey-doğuda dağlık Ermenistan'la birleşen bir platodur. Küçük Asya Platosu'nda paralel dağ sıraları baştan başa uzanırlar. Kuzeyde Pontin sıradağları, güneyde ise Toroslar uzanır (2.3-3.5 km yükseklikte).

Türkiye'nin Avrupa kısmı alçak dağlar arasında bir yayladır (Meriç nehri vadisinin bir bölümü).

NEHİRLERİ

Ülkenin dağlık yapısı nedeniyle Küçük Asya'daki nehirler hızlı ve gemiciliğe elverişsizdir.

En önemlileri Kızılırmak, Yukarı Aras, Dicle ve Fırat'tır.

1. KISA TARİHİ

Türkiye'nin parlak ve güçlü dönemi XVI. Yüzyılda idi. Bu dönemde Balkan Yarımadası'nın tümünü (bugünkü Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk ve Yugoslavya), Tuna ülkeleri (Macaristan ve Romanya), Ukrayna'nın güney

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

kesimi, Kırım, Kuzey Kafkasya, Transkafkasya, Mezopotamya, Suriye, Filistin, Asya'daki Arap yarımadasının tümü, Mısır ve Afrika'nın tüm kuzey kıyılarını elinde bulunduruyordu.

Büyük Türk ya da Osmanlı İmparatorluğu müthiş bir askeri ve ekonomik güce sahipti. Askeri zaferler sonucunda sürekli ganimet yağıyordu. Hakimiyeti altındaki uluslardan vergiler alıyordu. Esirlerin köle olarak satımı da büyük bir gelir kaynağıydı.

Buna ek olarak, Güney Avrupa (İtalya devletleri ve İspanya) ile Doğu (Suriye, Mısır ve Hindistan) arasındaki ticaret nedeniyle limanlarından ve sınırlarından yüklenen ya da geçen mallardan alınan gümrük ücretleri ve vergileri de Türkiye'nin ekonomik gücünün artmasına neden oluyordu.

XVI. yüzyılda yeni toprakların (Amerika) ve Hindistan'a yeni deniz yollarının keşfedilmesi, ticaret yollarının Akdeniz'den uzaklaşmasına yol açtı. Bu, Türkiye'nin önemli bir gelir kaynağından yoksun kalmasına ve sonuçta da feodalizmden ticaret kapitalizmine geçen Avrupa ülkelerine göre ekonomik olarak gerilemesine yol açtı. Ekonomik gerilik ise ordu örgütlemesi, silahlanma, yol inşası gibi askeri-teknik konularda geriliğine neden oldu. Bu şekilde güçlü Türk imparatorluğunun ekonomik ve askeri çöküşü başladı. XVII. yüzyılın sonundan beri Türkiye büyük askeri yenilgilere uğramış, büyük topraklar kaybetmiş ve eşitsiz ticaret anlaşmaları imzalamak zorunda bırakılmıştır. 1699'da Macaristan Türk hakimiyetinden kurtulmuştur. XVIII. yüzyılda, Türk-Rus savaşlarından sonra Rusya güney Ukrayna, Kırım ve Kuzey Kafkasya'yı ele geçirmiş, fakat Kafkasya'nın Karadeniz kıyılarını bırakmıştır. XIX. yüzyılda ise Rusya, İngiltere, Fransa ve Avusturya-Macaristan Türkiye'den ayrılmaları için Yunanistan, Romanya, Sırbistan ve Bulgaristan'a yardım etmişlerdir. Rusya Kuzey Kafkasya ve Transkafkasya'nın Karadeniz kıyılarını, Avusturya Yugoslavya'nın tüm kuzey ve batı bölgelerini, Fransa Kuzey Afrika kıyılarını ele geçirmiş, İngiltere ise Mısır, Arap kıyılarının bir kısmı –Aden, Assir ve Oman- üzerinde koruyuculuk hakkını ve Kıbrıs Adasını ele geçirmiştir. 1911'de İtalya Türkiye'nin Kuzey Afrika'da en son elinde kalan Trablusgarp'ı almış ve Türkiye 1912-1913'de Balkan ülkeleri ile savaşta Avrupa'daki topraklarının büyük bir bölümünü kaybetmiştir.

Türkiye'yi "Avrupa'nın hasta adamı" olarak değerlendiren tüm ülkelerin emperyalistleri topraklarının paylaşımını, Türkiye'nin siyasi bir varlık olarak tümüyle ortadan kaldırılmasını planlamışlardır. Bunu nedeni de bir pazar olarak önemi, bir hammadde kaynağı olması ya da yatırım alanı olması değil, ticaretin çok önemli olması ve stratejik konumu idi. Karadeniz'e "anahtar" olan İstanbul ve Çanakkale boğazlarına Rusya ve İngiltere göz dikmişlerdi. Süveyş Kanalı Mısır topraklarında inşa edilmişti ve bu da İngiliz emperyalizmi için büyük öneme sahipti. Süveyş Kanalı'na giden yoldaki Suriye ve Filistin de

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

İngiltere için olduğu kadar, İngiltere'nin rakipleri olan Fransa ve Almanya için de çok önemli idi. Son olarak da, Türkiye topraklarının esasını oluşturan Küçük Asya ile Irak körfezine ve Hindistan'a olan en kısa yol idi ve Irak kıyıları Hindistan'a açılan stratejik bir yerdi.

Bütün bunlar Alman ve İngiliz emperyalistleri arasındaki keskin mücadelelerin nedenleri idi.

Türk topraklarının sürekli küçülmesi ile birlikte ülkede yabancı sermaye her geçen gün daha çok hakim hale geldi. ("Kapitülasyonlar" adı verilen) eşitsiz anlaşmalarla Türkiye yabancılara çok büyük ayrıcalıklar tanımak zorunda bırakılmıştı. Bunlar Türk kanunları ve mahkemelerinin kapsamına girmiyor, vergi ödemiyorlar, mallarında ise çok az vergi alınıyordu. Yabancı malların akın etmesiyle Türk sanayisinin gelişmesi yavaşlamış, imalat sanayisi darbe yemişti. Yabancı sermaye –Fransız, Alman ve İngiliz-, Türkiye'nin ulusal ekonomisinde, fakat yalnızca borçlar, demiryolları, gemicilik ve ticaret kuruluşlarında yatırımlar şeklinde geniş ölçüde yer almıştı. Böylece Türkiye kendi gelişmiş sanayisine sahip olamamış, belirgin feodal kalıntılar yüzünden de geri bir tarım ülkesi olarak kalmış, köylülük köleleştirilmiştir. Bu durum ve süre giden savaşlar Türk hükümetinin yabancı sermayeye büyük oranda borçlanmasına neden olmuş ve bu şekilde Türkiye'nin ekonomik yaşantısında daha çok hakimiyet sağlamışlardır.

XIX. yüzyılın ortalarına kadar ülkenin iç durumunda feodal kalıntılar hakimdi. Sultan mutlak hakimdi. Hakimiyeti parlamento tarafından sınırlandırılmamıştı.

XIX. yüzyılın sonuna doğru ve XX. yüzyılın başlarında ticaret burjuvazisi, imalat işçileri ve köylüler arasında olduğu gibi, ordu da hem alt kademelerde hem de subaylar arasında hoşnutsuzluklar arttı. (Çoğunlukla da aydınlar, memurlar ve subaylardan) Genç Türkler Partisi kuruldu. Bu, emekçi kitlelerin desteğiyle 1908'de iktidarı da ele geçirdi, anayasa hazırladı ve parlamento seçti. Genç Türklerin emekçilere ve Türk olmayan milliyetlere karşı izlediği siyaset, bunların kitlelerin desteğini kaybetmesine neden oldu ve eski rejim yanlıları 1909 ve 1912'de iki kez Genç Türkler Partisi'ni iktidardan devirdiler. Fakat 1913'te Genç Türkler iktidarı yeniden aldılar.

1914'te Türkiye Almanya ile bir ittifak halinde Dünya Savaşı'na girdi ve yenildi. 1920'deki Sevr Anlaşması ile Filistin ve Irak'ı İngiltere'ye, Suriye'yi Fransa'ya, İzmir yöresinde Küçük Asya'nın bir bölümünü Yunanistan'a bırakmak, Afganistan'daki hakimiyetinden vazgeçmek, İstanbul ve Çanakkale boğazlarını İngilizlerin ve Fransızların kontrolüne vermek zorunda kaldı. Türkiye'nin başkenti olan İstanbul'da (Konstantinopol) İngiltere ve Fransa'nın ordu ve donanma yetkilileri yerleşti. Pratikte Sultan'ın hükümetini ellerinde tutuyorlar ve ülke üzerinde hakimiyet kuruyorlardı. Daha sonra Küçük Asya'nın derinliklerinde ulusal kurtuluş hareketi yükseldi. Hareketin başını

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

General Kemal Paşa çekiyordu ve ticaret burjuvazisi ile köylüleri temsil ediyordu. Ankara'da yeni devrimci bir hükümet kuruldu. Bu hükümet "tümüyle Türk" olan toprakları –İzmir bölgesi- elinde tutan işgalcilerden biri Yunanistan'a karşı mücadeleye girişti. Mücadele 1920'de devrimci Türkiye'nin zaferiyle ve Sevr Anlaşmasının reddi ile sonuçlandı. Lozan Barış Anlaşması ile İzmir Türkiye'ye geri verildi ve itilaf orduları İstanbul'dan çekildiler. Yabancılara tanınan ayrıcalıklar ("kapitülasyonlar") kaldırıldı. İçeride bir dizi reformlar başladı. 1923'te, Türkiye'de yeni bir hükümet yapısı oluşturuldu. Bu, bir başkanı (Kemal Paşa) ve bir parlamentosu, Millet Meclisi olan bir burjuva cumhuriyeti idi.

Kilise ile devletin ayrılması hemen gerçekleştirildi. Feodal unsurların kısmi çözülmesi yer aldı (örneğin, "aşar" adı verilen ve topraktan alınan vergi); Avrupa tipi medeni ve ceza kanunları hazırlandı, çok evlilik yasaklandı ve kadının kurtuluşu ilan edildi. Türk fesinin yerini Avrupa şapkası aldı ve Latin alfabesi kabul edildi.

Bugün Türkiye'nin tüm hükümet mekanizması, Kemal Paşa tarafından başı çekilen Halk Partisi'nin elindedir. Bu hükümet küçük Asya'nın iç bölgelerindeki burjuva ile kapitalist köylülerin çıkarlarını temsil etmektedir. Proletarya ve köylülüğün devrimci hareketleri ve komünist örgütler bastırılmıştır. Kemal Paşa'nın diktatörlüğü diğer burjuva partilerin varlığına izin vermemektedir. (Kemal Paşa) din adamları ve feodal unsurlarla enerjik bir biçimde mücadele etmektedir.

3. EKONOMİ VE NÜFUS

Türkiye eskiden yarı-sömürge bir ülke idi. 1920'deki ulusal kurtuluş devrimini takiben kendisini yabancı emperyalist hakimiyetinden kurtarmıştır. Bugün tarım tipi bir ekonomiye sahip olan orta derecede kapitalist seviyede bir ülkedir. Tarım ve el sanatları sanayisi hala geridir. Hükümet yapısı bir burjuva cumhuriyettir.

GENEL KARAKTERİSTİKLERİ

Tarihi geçmişinden de gördüğümüz gibi Türkiye ekonomik gelişmesinde geri kalmıştır.

Hem feodalizmin geri tutması, hem de ulusal ekonomiyi harap eden ve yabancı sermayenin büyük ölçüde girmesine neden olan bir dizi felaketli savaşlar nedeniyle ülke 1920'ye kadar yarı-sömürge bir ülke idi.

Ulusal kurtuluş hareketinin zaferi, eskiden hakim olan yabancı emperyalizmin hakimiyetinin yıkılmasına takiben Türk ekonomik yaşantısında büyük adımlar atıldı –ulusal ekonominin gelişmesi ve tarımda feodal unsurların

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

temizlenmesi-. Buna rağmen modern Türkiye'nin ekonomisi hala çok geridir ve ülke orta derecede gelişmiş kapitalist ülkeler arasında son sıralarda yer alır (Bulgaristan, Yunanistan ve Portekiz gibi).

Yapısal olarak Türk ulusal ekonomisi yarı-sömürge ülkelerin ekonomisine yakındır. Tarım ekonominin ana koludur. Sanayi önemsizdir. Kendi kendine geçim sağlayan nüfusun yalnızca %6'sı sanayi ile uğraşır ve bunlar da esas olarak el sanatları tipindedir. Yalnızca hafif sanayiler ve madencilik gelişmiştir. Yabancı sermaye ülkenin finansman, ticaret, gemicilik ve madencilğe hala hakim bir rol oynamaya devam eder. Türk hükümeti kapitalist temelde, fakat yabancı ekonomik bağımlılıktan kurtulmuş bir büyük ulusal sanayi kurmaya çalışmaktadır ve şeker ve tekstil alanında bazı başarılar elde etmiştir (bir ölçüde SSCB'nin yardımıyla). Türk milli bankası (yabancı sermayeye bağlı olan ve devlet bankasının işlevlerini de yerine getiren eski Osmanlı Bankası) da kurulmuştur. Fakat bunlar yabancı ekonomik bağımlılıktan tam kurtuluş yolunda atılmış küçük adımlardır.

NÜFUS

Türkiye'nin nüfusu 14,000,000'dur. Bunun 1,100,000'i Türkiye'nin Avrupa kesimindedir (bunların %86'sı Türk'tür), %11'i doğuda yaşayan Kürtlerdir, %2.5'i de İstanbul'daki Yunanlılardır (savaştan önce çok sayıda Yunanlı Ege sahilinde İzmir'de yaşardı. Fakat Lozan Barış Anlaşması gereğince bunlar Yunanistan'a dönmek, Yunanistan'daki Türkler de Türkiye'ye gelmek zorunda kaldılar).

Nüfus yoğunluğu ortalama olarak km 'ye 19 kişidir. Küçük Asya'nın orta bölgelerinde bu 1.5'e kadar düşer. Batıda ise 100'ün üstüne çıkar.

Şehirlerde yaşayan nüfus %26'dır. Başlıca şehirler 1925'ten beri başşehir olan Ankara (nüfus 80,000); Türkiye'nin Avrupa kesiminde Boğaz'da yer alan eski başşehir İstanbul (Konstantinopol) (700,000); İzmir (160,000) ve Bursa (60,000)'dir.

TARIM

Tarım Türkiye ekonomisinin ana dalıdır. Düzeyi çok düşüktür. Nüfusun %81'i tarımla uğraşır. Esas köylü kitlesi 5 hektara kadar çıkan küçük topraklara sahiptir. Çiftçilerin %80'ini oluşturan bu kesim, tarım yapılan toplam alanın %7'sini elinde bulundurur. Bunlar toprak ağaları, kulaklar ve tefecilere bağımlıdır. Tarıma elverişli toprakların %93'ü toprak ağaları ve kapitalist köylülerin elindedir. Toprağı olmayıp emeğini satanların sayısı ise yarım milyondur.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde esas olarak üç tip tarım görülür: 1) Ataerkil yaşantıyı ve büyük-ölçekli feodal toprak mülkiyetini hala sürdüren yarı-göçebe Kürt aşiretlerinin çoğunlukta olduğu, İran ve Sovyet Transkafkasyası sınırına yakın ülkenin doğu bölümünde hemen hemen doğal ekonomi mevcuttur. 2) Küçük Asya'nın büyük bölümünde, orta ve kuzey bölgesinde bireysel köylü toprak mülkiyeti vardır ve sınıf ayrılıkları belirginleşip artmaktadır. Küçük ve orta boy çiftlikler çoğunlukta. Bunlar toprak ağalarından ve kapitalist köylülerden ek toprak kiralamak zorundadırlar. Toprak ağaları kendi çiftliklerini kendileri ekip biçmezler. Esas olarak ağır şartlarla toprağı kiraya verirler. Köylülere tohum ve araç da temin ederler. Buna karşılık mal-rant, yani ürünün %50-80'ini alırlar. Toprak ağaları ve kapitalist köylüler para borçlandırıcı ve komisyonculuk rollerini de üstlenirler. Köylülerin ürünlerini ihracat yapan ticaret firmalarına satarlar. 3) Küçük Asya'nın Akdeniz'e yakın güney ve batı bölgelerinde, iklim ve toprak şartlarının uygun olması nedeniyle değerli pamuk, susam, tütün, haşhaş, zeytin ve üzüm yetiştirilir ve büyük-ölçekli kapitalist toprak mülkiyeti vardır. Emek kiralar, modern makine ve traktör kullanırlar.

Türk hükümeti 1920'de "Köylü Türkiye'nin efendisidir" diye açıklamıştı. Pratikte hükümet, krediler ve tarım makineleri temininde yardımcı olmak yoluyla vergilendirme siyasetinde yalnızca kapitalistler ve aracı unsurları desteklemektedir.

Tarım dallarının coğrafi dağılımı şöyledir: başlıca tarım dalı olan çiftçilik genellikle Küçük Asya Yarımadası'nın kenarlarında yapılır. Merkezi bölgeler kuru bir iklime sahiptir ve ancak suni sulama ile çiftçilik yapmak mümkündür. Bu bölgelerdeki steplerde ve yarı-çöllerde sığır hayvancılığı gelişmiştir. Ülkenin tüm alanının %10-12'si ekilmektedir. Ekilen alanın büyük çoğunluğunda, (%90) tahıl (buğday ve arpa) yetiştirilir. Tahıl üretimi çok düşük düzeydedir. Üretim verimsizdir. Bu yüzden dışarıdan tahıl ithali gerekli hale gelir. Ekilen alanın %6-7'sinde teknik ürünler yetiştirilir (pamuk, tütün, susam ve haşhaş). Türk pamuğı (düşük kaliteli) ülkenin güney-batı bölgesinde Akdeniz kıyılarında yetişir. Tütün hemen hemen tüm ülkede yetişir, fakat daha çok denize yakın yörelerde bulunur. Son yıllarda şeker pancarı ve kendir otu de yetiştirilmeye başlanmıştır. Ekilen alanların yaklaşık %4'ünde meyve yetiştirilir (zeytin, incir, erik, çeşitli yemişler, dut, üzüm vs.) Hayvancılık orta ve doğu bölgelerinde yapılır. Daha çok koyun ve keçi (yünüyle meşhur Ankara keçisi) beslenir. Eşekler Türkiye'de bir dizi işte kullanılır.

SANAYİ

Türkiye'nin sanayisi küçük çaptadır ve el sanatları özelliğı taşır. 100'den fazla işçi çalıştıran orta büyüklükte yalnızca 150 kadar işletme vardır. Bunlar tüm işletmelerin binde birini oluştururlar. İşletmelerin yalnızca %4'ü makine

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

gücünden yararlanır. Ulusal kurtuluş hareketinin zaferinden sonra Kemal hükümeti Türkiye'nin sanayi gelişmesini hızlandırma siyasetini benimsemiştir. Mamul malların ithalatını kısıtlamış, ithal edilen makinelerden gümrük vergisi alınmasına son vermiş, yeni işletmelere krediler ve ayrıcalıklar sağlamış ve devlet sanayi işletmeleri oluşturmuştur. Fakat sermaye eksikliği, yabancı sermaye ile tamamlanmayan mücadele ve 1929'dan beri de dünyadaki kriz endüstriyel gelişmeye sekte vurmuştur.

Türkiye'de ağır sanayi dallarından yalnızca kömür madenciliği, daha çok Karadeniz sahilinin batı kesiminde Zonguldak kömür havzasında gelişmiştir. Türkiye zengin kömür yataklarına sahip olmasına rağmen, yılda yalnızca 1,000,000-1,500,000 ton kömür üretilmektedir. Karadeniz'in batı bölümündeki Zonguldak havzası ana kömür bölgesidir. Bakır, kurşun, ve krom çıkarımı yetersizdir. Kömür ve kurşun madenciliği Fransız sermayesinin, bakır Alman, krom ise İngiliz sermayesinin elindedir.

İmalat sanayisinde daha çok hafif sanayi dalları hakimdir. Metal sanayisindeki tek büyük kuruluş (Ford) Amerikan sermayesine bağlı olan ve 1929'da İstanbul'da kurulan tarım makineleri montaj fabrikasıdır.

Gıda ve tekstil sanayileri önde gelen dallardır. Çalışanların %43'ü gıda, %18'i de tekstil sanayisinde çalışır. Tütün, deri ve çimento daha az önemlidir. Tereyağı ve peynir üretimi, konserve fabrikaları ve şeker fabrikaları (bunlardan iki tanesi krizden hemen önce küçük Asya'nın orta bölümünde kurulmuştur) gıda sanayisinin önemli kuruluşlarıdır. Gıda sanayisi bütün ülke çapında yayılmıştır.

Tekstil sanayisi şu dallardan oluşur: yünlü Ankara ve İstanbul bölgelerinde, İzmir ve Adana'da; ipekçilik Bursa'da; halıcılık İzmir bölgesinde ve Küçük Asya'nın orta bölgelerinde, SSCB'nin yardımıyla Kayseri'de büyük bir tekstil işletmesi kurulmaktadır.

DIŞ TİCARET

Türkiye'nin dış ticareti büyük değildir. Metal ve tekstil malları ithal edilir. Tarım ürünleri, tütün, yün, pamuk, ipek, meyva ve halı ihraç edilir. Türkiye esas olarak İngiltere, İtalya, Fransa ve Almanya ile ticaret yapar.

YABANCI SERMAYE

Dünya Savaşı'ndan önce Türkiye'yi yarı-sömürge bir ülke yapan yabancı sermaye, 1920 devriminden bu yana üstünlüğünü kaybetmiştir. Fakat şimdi de Türkiye'nin ekonomik yaşantısını etkilemektedir. Türkiye'yi yabancı sermaye kullanmaya iten en önemli nedenler eski Türkiye'nin Fransız ve İngiliz sermayesine borçlu olması ve ülkenin kendi sermayesinin

olmamasıdır. Türkiye'deki bir sürü yabancı banka, mali yaşantıyı etkilemektedir.

SOVYETLER BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER

Türkiye Sovyetler Birliği ile çok dostça ilişkiler içindedir. Türkiye SSCB'nin kendisini mahvetme amacında olmadığını, tam tersine yabancı semayeden kendini kurtarması için yardım etmek istediğini bilmektedir.

Sovyet hükümeti Türkiye için krediler açmış ve Türkiye'ye Sovyet uzmanları göndermiştir.

(sayfa 283-289)

KOMÜNİST ENTERNASYONELİN ALTINCI DÜNYA KONGRESİ TARAFINDAN KABUL EDİLEN SÖMÜRGE VE YARI- SÖMÜRGELERDE DEVRİMCİ HAREKET ÜZERİNE TEZLER, 1928

16. Tüm sömürge ve yarı-sömürgelerde üretici güçlerin gelişmesi ve emeğin sosyalleşmesi relatif olarak azdır. Bu ve bununla birlikte yabancı hükmü olayı ve feodalizmin ve kapitalizm öncesi ilişkilerin güçlü kalıntılarının varlığı bu ülkelerdeki devrimin acil aşamasını belirler. Bu, proletarya diktatörlüğü ve sosyalist devrime hazırlığı temsil eden burjuva-demokratik devrim aşamasıdır.

Aşağıdakiler bu ülkelerde burjuva-demokratik devrimin genel temel görevleri olarak ele alınabilir.

....

Burjuva-demokratik devrim tüm temel görevlerini yerine getirecek mi? Yoksa, bu görevlerin bazılarını sadece sosyalist devrim mi yerine getirecek?

Bunun cevabı işçilerin ve köylülerin devrimci hareketinin gelişme seyrinde, onun emperyalizme, feodal ağalara, burjuvaziye karşı mücadelesinin zafer ve yenilgilerinde yatar.

Sömürgelerin emperyalist baskıdan kurtuluşu kapitalist dünyadan sosyalist devrimin gelişmesi ile kolaylaşır ve sadece önde gelen kapitalist ülkelerde proletaryanın zaferi ile kesinlikle garantilenebilir.

Devrimin sosyalist aşamaya geçişi ülkede endüstrinin, proletaryanın sendika örgütlerinin ve güçlü bir komünist partinin belirli bir gelişme seviyesi gibi ön şartlara bağlıdır. En önemlisi, büyük bir kitle etkisine sahip, güçlü komünist partisidir.

17. Sömürgelerdeki burjuva-demokratik devrim, bağımsız bir ülkedeki burjuva-demokratik devrimden esas olarak emperyalist hükme karşı milli-kurtuluş mücadelesi ile olan organik bağıyla ayrılır.

Milli faktörün özel bir önemi vardır.

Sömürgelerde milli çizgi kurtuluş mücadelesi ile birlikte tarım devrimi burjuva-demokratik devrimin temelini oluşturur.

18. Milli burjuvazi (büyük burjuvazi-b.n) iki türdür: 1. Kompradorlar (emperyalist merkezlerle ticaret yapan yerli tüccarlar) 2. Esas olarak yerli endüstrinin çıkarlarını yansıtan kesim (milli burjuvazi diye bilinen kesim-bn).

Bu ikinciler milli hareketi destekler ve özel bir sallantılı, uzlaşmacı eğilimi – milli reformizmi- temsil ederler (emperyalizm ile devrimci kamp arasında ara pozisyon).

Milli burjuvazinin bu eğilimi –reformizm- geneldir. Fakat Çin’de artık (1925 sonrası) gözlemlenemez. Çünkü, Çin’in özellikleri nedeniyle orada milli burjuvazi 1925 sonrası devrimin önderi idi (kesin devrimci safta). Daha sonra ise (1927) kesin karşı-devrim safına geçti.

19. Milli burjuvazinin temel reformcu eğilimini doğru ele almamak Komünist Partilerin strateji ve taktiklerinde yanlışlara yol açar.

- a- milli reformcu ve milli devrimci eğilimler arasında ayırım yapmamak burjuvaziye karşı kuyrukçu siyasete yol açar.
- b- Feodal –emperyalist kamptan farklı olarak milli reformizmin küçük-burjuvazi, köylülük ve işçilerin bir parçası üzerindeki kitlesel etkisi nedeniyle, hiç değilse devrimin birinci aşamasında sahip olduğu özel önemin küçümsenmesi sekterliğe ve komünist partilerin emekçi kitlelerden kopmasına yol açabilir.

Her iki halde de, komünist partilerin temel görevi milletin içindeki burjuva-demokratik harekete karşı mücadeledir. Bu mücadele olmamış, emekçi kitleler burjuvazi ve milli reformculuğun etkisinden kurtulamaz, dolayısıyla da komünist hareketin burjuva-demokratik devrimdeki temel stratejik hedefi proletarya hegemonyası başarılabilir. Organik bir parçası Komünist Partinin önderliği olan proletarya hegemonyası olmamış geçtik sosyalist devrimden burjuva-demokratik devrim bile kesin sonucuna vurduramaz.

23. Birinci aşamada doğru taktikler (burjuva partilerin-bn.) gerçek milli reformcu karakterinin teşhirinden ibarettir. Bunlar milli kurtuluş hareketine defalarca ihanet ettiler, fakat daha karşı-devrim kampına kesin geçişi

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

yapmadılar. Açık ki ileride yapacaklar. Onların esas tehlikesi –kendileri güçlü olmadıklarından- emekçi kitleler karşısında teşhir olmamalarından gelir. Bunun başarılması için, komünist eğitim çalışması ve kitlelerin kendilerinin yeni siyasi tecrübelerine ihtiyaç vardır. Dolayısıyla, doğru komünist taktiklerle bu partiler teşhir edilmelidir. Bu, radikal görünümlü laflarla ve onları emperyalizm ve feodal karşı-devrimci müttefikleriyle eşitleyerek yapılmaz.

Milli reformcu muhalefet (emperyalizm + feodalizmin hükmüne muhalefet-bn.) ile Komünist Parti arasında herhangi bir blok kurulması reddedilmemelidir. Bu, kitle hareketini geliştirmek için kullanılabilir ve Komünist Partinin kitleler ve kitlelerin örgütleri içinde ajitasyon özgürlüğünü kısıtlamazsa geçici anlaşmalar yapılmasını dışlamaz.

24. Komünist Partiler ta başından kendilerini küçük-burjuva grup ve partilerden –tekrar tekrar milli reformculuğa kayması kaçınılmaz olan bu grup ve partilerden- kesin bir şekilde ayırmalıdır. Bu, milli devrimci hareketle gerektiğinde geçici bir birliği bile dışlamaz. Bu işbirliğinin komünist hareketin burjuva-devrimci hareketle kaynaşmasına yol açmamasına dikkat edilmelidir. Komünist hareket köylüleri küçük-burjuva partilerin etkisinden kurtarmak için, köylüler üzerindeki hegemonyayı onlardan kazanmak için proletarya saflarında küçük burjuva etkiye karşı mücadele etmelidir.

25. Devrimin bir aşamadan daha yüksek bir aşamaya büyümesi için şunlar belirleyici öneme sahiptir:

1. Hareketin devrimci proleter önderliğinin yani Komünist Partinin gelişme derecesi (üye sayısı, bağımsız karakteri, bilinç ve savaşma hazırlığı, kitlelerle bağı ve otoritesi, sendika ve köylü hareketi üzerindeki etkisi).
2. İşçi sınıfının ve bir dereceye kadar köylülüğün devrimci tecrübe ve örgütlülük derecesi.

Kitlelerin devrimci tecrübesi mücadele tecrübesi demektir, her şeyden önce de burjuva ve küçük-burjuva partilerin üzerlerindeki etkilerinden kurtuluşları.

8. SÖMÜRGELER VE SOSYAL DEVRİM

Bir yandan, sosyalist dünya devriminin aktif güçlerinin (Sovyetler Birliği ve kapitalist ülkelerdeki devrimci işçi hareketinin) savaşkan cephesi, öbür yandan, emperyalizm cephesinin gerici güçleri.

Bunların oluşması, bugünkü dünya tarihinde temel öneme sahiptir.

Emperyalist köleliğe karşı mücadele eden sömürgelerin emekçi halkı, sosyalist dünya devriminin en önemli yedek gücünü oluşturur.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Sömürge ve yarı-sömürgelerin devrimci kurtuluş hareketleri acı tecrübeleriyle tek kurtuluş yollarının devrimci proletarya ile ittifak ve dünya proleter devriminin dünya emperyalizmine karşı zaferinden geçtiğini öğreniyor ve Sovyetler Birliğinin bayrağı altında toplanıyorlarç

Dahasıö Sovyetler Birliği ve emperyalist ülkelerin devrimci proletaryası ile ittifak, Çin, Hindistan ve tüm sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emekçi halkının kapitalist sistemin hakimiyeti aşaması veya, hatta, genel olarak kapitalist ilişkilerin gelişmesinden sakınması ve bağımsız, hür bir ekonomik ve kültürel gelişmesi ihtimalini yaratmaktadır.

Böylece sömürge halklarının gelişmesi emperyalizm, savaşlar ve devrimler çağında, proletarya diktatörlüğünün doğduğu çağda yeni bir çerçeveye çevrenmiştir. Günün ekonomisinin bir bütün olarak analizi, kapitalizmin yeni ve uzun bir açılıp serpilme dönemine değil de tam tersine kapitalizmin yıkılmasının kaçınılmazlığına işaret ettiğinden;

Geri sömürgelerin kapitalist olmayan yoldan gelişme ihtimali,

Önde gelen sömürgelerde ise burjuva-demokratik devrimlerin, diğer ülkelerdeki muzaffer proletarya diktatörlüklerinin yardımıyla sosyalist devrime büyümesi ihtimaline yol açılmaktadır.

Uygun şartlarda bu ihtimal gerçeğe dönüşür ki, gelişmenin gerçek çizgisini belirleyen tek şey mücadele ve sadece mücadeledir.

Bu perspektifle bağıntılı olarak sömürgelerin önüne Sovyetler temelinde devrimci iktidar sorunu çıkar.

Dolayısıyla, tüm komünistlerin görevi bu yolun, bu perspektifin teorik ve pratik savunulması için ve onun zaferi için en kararlı mücadeledir.

Dolayısıyla, sömürge ve yarı-sömürgelerdeki devrimci hareketlerin temel sorunları, emperyalizm tarafından S.S.C.B.'ne karşı dünya çapında ve tek tek kapitalist ülkelerde burjuva sınıf yönetimi ve komünist hareket arasında sürdürülen kapitalist ve sosyalist sistemler arasında çağ yapıcı mücadele ile doğrudan bağıntılıdır.

Bu mücadelede, tüm dünyanın devrimci proletaryası ile sömürgelerin emekçi halklarının işbirliği emperyalizme karşı zaferin en emin garantisidir.

Bu mücadelede, emperyalist devletlerin arasındaki ve emperyalistlerin S.S.C.B.'ne karşı her savaşı sömürgelerde, kitlelerin harekete geçirilmesi, emperyalizme karşı belirleyici mücadeleye çekilmesi, milli kurtuluş ve işçilerin ve köylülerin zaferi için kullanılmalıdır.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN ALTINCI DÜNYA KONGRESİ TARAFINDAN KABUL EDİLEN SAVAŞA KARŞI TAVİR ÜZERİNE TEZLERDEN, 1928

33. Son iki yıl içindeki ezilen sömürge ve yarı-sömürgelerin milli devrimci savaşları tarihi bir gerçek haline geldi.

Örnekleri.

Fransız ve İspanyol emperyalizmine karşı Fas'ın savaşı, Suriye'de ayaklanma.

ABD emperyalizmine karşı Meksika ve Nikaragua'da savaşlar.

Honkong'a karşı devrimci Kanton savaşı ve 1926-27 Çin Kuzey Seferi.

35. Milli devrimci bir savaş desteklenirken proletarya ittifaklarını her bir savaşın somut bir analizi, çeşitli sınıfların o savaş içindeki rolü vb. gibi temelinde tayin eder.

i. 1923'te Fransız emperyalizminin istilasına karşı milli savunma sorunuyla karşılaşan Alman komünistleri, milli savunmayı devrimci bir rol oynamaktan aciz olan Alman burjuvazisinin devrilmesi mücadelesiyle birleştirdiler.

ii. Kuzeye karşı kampanya döneminde (40 – Çin'e emperyalist müdahaleye karşı Çin burjuvazisinin ve Guamingdang'ın bir kısmı hala devrimci bir rol oynadığı dönemde), Çin komünistleri milli burjuvaziyle onlar emperyalizme karşı savaştıkları ve komünistler milli devrimci kampta teşhir görevlerini yürütebildikleri sürece geçici bir ittifaka girdiler.

Ancak şu belirtilmelidir ki, emperyalizme karşı mücadelede proletaryanın milli burjuvazi ile geçici ittifaka girebileceği milli savaşlar giderek azalmaktadır. Çünkü işçilerin ve köylülerin devrim yapması korkusuyla ezilen ülkelerdeki milli burjuvazi gericileşiyor ve emperyalistlerin rüşvetini kabulleniyor. Proletaryanın tek başına öncü rol oynayabileceği yeni tip bir milli savaş gittikçe ön plana çıkıyor.

Lenin'in daha 1916'da gördüğü milli savaş ve ayaklanmaların proleter savaş ve ayaklanmalara veya proletaryanın önderlik ettiği savaş ve ayaklanmalar haline dönüşmesi eğilimi göze çarpacak şekilde gelişmektedir.

iii. (37-c. Şimdi Çin işçi ve köylüleri emperyalistlerin Çin'i parçalamalarını önlemek için mücadele yürütüyorlar), (40- çeşitli yerli savaş ağalarının birbirini yok etme savaşı, aslında Çin'in paylaşılmasında emperyalist ajanlar arasında hüküm süren çatışmaların bir ifadesidir. Burjuvazinin ve toprak

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

ağalarının çeşitli kesimlerini temsil eden bütün savaştan sınıflar karşı-devrimcidir. Çin'de bütün burjuva hükümetler ve militaristler emperyalizmin aletleri olarak karşı-devrimci bir rol oynamaktadır).

Çin komünistleri Japon müdahalesine karşı devrimci milli savunmayı Çan-Kay-Şek'in ve Guomintang burjuvazisinin devrilmesi ile birleştirmeli ve işçiler ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünü kurmalıdır.

(37-c. Burjuvazinin veya burjuva hükümetin karşı-devrimci bir rol oynadığı böyle milli savaşlarda komünistler milli savunma sloganı altında burjuva hükümeti devirmek için çalışmalıdır.)

Dolayısıyla, ezilen ulusun yanında yer alma sloganı Çin'de, burjuva ordular için ileri sürülemez. Emperyalizme karşı destek sadece Çin işçilerinin ve köylülerinin devrimine verilmelidir.

37. Milli kurtuluş savaşlarında proletaryanın görev ve taktikleri:

a) Proletaryanın milli burjuvazi ile girebileceği ittifak hiç bir şart altında sınıf mücadelesinin terk edilmesi anlamına gelmez. Burjuvazinin uzun bir süre emperyalizme karşı proletarya ile omuz omuza mücadele ettiği zaman bile burjuvazi hala düşmandır ve kendi emelleri için proletaryadan faydalanmaya çalışır.

b) Bu nedenle proletarya sadece burjuvazinin politika ve sloganlarını reddetmemeli, aynı zamanda bağımsız olarak davranmalı, kendi siyasi programını ve sloganlarını geliştirmeli ve kendi devrimci örgütlerini (Parti, sendikalar, işçi milisleri, proleter askeri hareketler) kurmalıdır. Komünistler, burjuvazinin kaçınılmaz olan ihanetine kitleleri hazırlamalı, proletaryanın kazandığı mevzileri korumak için en güçlü tedbirleri almalı, burjuvazinin kendi sınıf hedeflerine ulaşmak için yaptığı çabaları engellemek ve burjuvaziyi devirmek için hazırlıkta mümkün olan her şeyi yapmalıdır.

c) Burjuvazinin veya burjuva hükümetin karşı devrimci bir rol oynadığı savaşlarda komünistler milli savunma sloganı altında burjuva hükümeti devirmek için çalışmalıdır.

38. Fas, Suriye'deki Durziler, Suriye ve Arabistan gibi sınıf farklılaşmasının gelişmediği ülkelerde milli savaşlar meselesi aynı şekilde formüle edilmelidir. Bu halklar arasında, pederşahi ve feodal önderler ve hükümdarlar, daha gelişmiş sömürgelerde burjuvazinin oynadığı role benzer bir rol oynamaktadır. Emperyalizme karşı, devrimci mücadelede bu önderlerle ve hükümetlerle geçici işbirliğine izin verilebilir. Ancak onların emperyalistler tarafından satın alınması veya kurtuluş mücadelesini kendi menfaatlerine tabi kılmaları tehlikesi daima vardır. Bu nedenle, bu halkların milli savaşları feodalizme karşı veya feodal hükümdarlara karşı mücadele ile ve feodalizmin yıkılması ile birleştirilmelidir.

(58. Ezilen ülkeler için askeri program tesbitinde bu ülkelerin ekonomik ve siyasi gelişme aşaması dikkate alınmalı.

i. a) demokratik devrimin henüz tamamlanmadığı ve burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf farklılaşmasının henüz çok güçlü olarak kendini göstermediği ülkeler (Suriye, Fas, Mısır).

b) Sınıf farklılaşmasının kendini güçlü olarak gösterdiği ve fakat burjuva devrimin henüz tamamlanmadığı ülkeler (Latin Amerika ülkeleri)

ii. Demokratik devrim aşamasından proleter devrimine geçen ülkeler.

55. Sömürge ve yarı-sömürgelerdeki askeri sisteme karşı alınacak tavrı tayin ederken, dünya devriminin belirli bir aşamasında belirli bir ülkenin o tarihte oynadığı rol dikkate alınmalıdır. Yani o ülkenin Sovyetler Birliği ve Çin devriminin bir müttefiki veya hasmı olduğuna bakmalıdır. Milli devrimci hareketin taktikleri dünya proleter devriminin menfaatlerine tabi olmalıdır.

Kendisi ezen bir ülke olan ve proleter veya milli devrimlere karşı bir savaşta emperyalistlerin kölesi olarak hareket eden ezilen ülkelertipi ülkelerde komünistler, o ülke ve ordusus ile ilgili yenilgi programını, devrimci askeri program lehine propagandfa ile birleştirmeli (Çin'de Guomingtang generallerinin yönetimindeki eyaletlerde böyle bir durum vardır).

36. Versay anlaşmasıyla kurulan bir çok Avrupa devletinde bir dizi ezilen ulusların varlığı göz önüne alındığında, milli devrimci savaş meselesi **Avrupa'da** özellikle emperyalist savaşın iç savaşa dönüştürülmesi ile ilgili olarak açık şekilde ortaya çıkacaktır. Polonya ve Romanya, Sovyet anavatanlarına hasretle bakan Beyaz Rus, Ukrayna, ve Basarabya ahalisi kendi topraklarında kanlı bir elle zalimce ezilmektedir. Çekoslavakya'da ve Balkan ülkelerinde, İtalya, Fransa, İspanya, Belçika ve Büyük Britanya'da (İrlanda) ezilen milliyetler vardır. Komünist Partileri **bütün bu ülkelerde** ezilen ulusların ve milli azınlıkların kurtuluş hareketlerini desteklemeli, emperyalizme karşı mücadelede onlara yol göstermelidir. Tam ayrılma hakkını da içermesi gereken kendi kaderlerini tayin hakkının kayıtsız şartsız öncüsü olmalıdır. Emperyalist bir savaş halinde, komünistler bu siyaseti sürdürmelidirler. Kendilerini ve milli baskıyla ezilen kitleleri emperyalizme karşı milli devrimci ayaklanmalar veya savaşlar için hazırlamalılardır.

15- c. Balkanlardaki, Polonya'daki vb. milli devrimci hareketler. emperyalist savaş tehlikesine karşı mücadelenin ve emperyalist savaşın iç savaşa çevrilmesinin çok önemli bir parçasını oluşturur. Bu ülkelerde emperyalist savaş tehlikesine karşı mücadele, feodalizmin kalıntılarına ve milli baskıya karşı mücadele ile birleştirilmeli ve tarım ve milli devrimlerin gelişmesine hizmet etmelidir.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Bu nedenle, kapitalizme ve emperyalist savaş tehlikesine karşı proletaryanın, köylülerin ve ezilen ulusların devrimci bir blokunun kurulması ve geliştirilmesi günümüzde Komünist Partilerin önünde duran ve giderek önem kazanan bir görevidir.

15-b. Birçok ülkelerde köylülük ordunun bel kemiğini oluşturduğu gerçeği göz önüne alınarak köylüler arasında savaşa karşı çalışmalara özel dikkat gösterilmelidir. ...

69. Milli azınlıklar arasında çalışmalarımızda geçmişten daha kararlı olmalı, ezilen ulusların taleplerinin öncüsü olmalı, emperyalist hükümetler ve onların zorbaca eylemlerine karşı mücadele etmeli ve milli devrimci örgütlerin çalışmalarına yol göstermeliyiz.

KOMÜNİST ENTERNASYONALİN ALTINCI DÜNYA KONGRESİ TARAFINDAN KABUL EDİLEN ULUSLARARASI DURUM ÜZERİNE TEZLERDEN, 1928

54. Kanton ayaklanması (Aralık 1927.bn.) .devrimin (Çin devriminin -b.n.) yeni Sovyet aşamasının başlangıcını belirler.

iii. Kısım

STALİN - 'MUHALEFET ÜZERİNE'DEN BAZI ÖZETLER

EKİME GİDERKEN (17 ARALIK 1924)

1. Proletarya (P) + Köylülerin Emekçi Kitleleri = Proletarya Diktatörlüğü (PD)
2. Köylülükten anlaşılan sadece Rus köylüleri değil; sınır bölgeleri (eski Rus sömürgelerinin) köylü emekçi kitleleri de.
3. Dünya devriminin zaferi = İleri ülkelerin proleterleri ile köleleştirilmiş sömürge halklarının, köylülerin emekçi kitlelerinin devrimci ittifakı, bloku.
4. Sömürgelerin kurtuluşu sorunu ESASTA proleter olmayan emekçi kitlelerin FİNANS KAPİTALİN sömürü ve zulmünden kurtarılması sorunudur.

(Muhalefet Üzerine, sf. 146, İng.)

SENDİKALAR

Sendikaların desteği olmadan PD kurmak ve korumak imkansızdır. (A.g.e., sf. 2DD)

SÖMÜRGE VE BAĞIMLI ÜLKELERDE KOMÜNİST UNSURLARIN ACİL GÖREVLERİ, (9 Mayıs 1925)

- i) Sermaye ihracı - kapitalizmin gelişmesi - eski sosyal ve siyasi şartların yıkılıp yerine yenilerinin gelmesi.
- ii) Proletarya geliyor ve hızla gelişecek.
- iii) Devrimci PROLETER HAREKET ve DEVRİMCİ KRİZ geliyor ve gelişecek.
- iv) EN ZENGİN ve EN GÜÇLÜ MİLLİ BURJUVA kesimi gelişecek ve emperyalizmden çok devrimden korktuklarından ülkenin kurtuluşu yerine emperyalizmle anlaşıacaklar.
- v) Dolayısıyla, emperyalizmden kurtuluş ancak UZLAŞICI MİLLİ BURJUVAZİYE karşı bir mücadele verilirse olabilir.
- vi) O halde; endüstriyel olarak gelişmiş ve gelişmekte olan sömürgelerde işçi-köylü (İ-K) ittifakı ve proletarya hegemonyası (PH) sorunu acil bir sorun haline gelecek (1905 gibi).
- vii) a. Şimdiye kadar DOĞU homojen görülüyordu. Şimdi, KAPİTALİST yönden gelişmiş ve gelişiyor olan sömürgeler/geri ve geride kalmış sömürgeler var. Doğudaki ülkelerin, sömürgelerin hepsi aynı kıstasla ölçülemez.
b. Şimdiye kadar MİLLİ KURTULUŞ HAREETİ EN GERİCİ BURJUVALARDAN EN DEVRİMCİ PROLETERLERE kadar TÜM MİLLİ GÜÇLERİN ortak cephesi idi. Şimdi, MİLLİ BURJUVAZİ DEVRİMCİ/KARŞI DEVRİMCİ kanatlara bölündü. Burjuvaziden iki kanat çıkıyor: MİLLİ HAREKETİN DEVRİMCİ UNSURLARI ve UZLAŞICI-KARŞI DEVRİMCİ UNSURLAR.
- viii) Dolayısıyla: Komünist unsurlar, emperyalizm ve kendi burjuvalarının UZLAŞICI unsurlarının BLOKUNA karşı, burjuvazinin DEVRİMCİ unsurları, BİLHASSA KÖYLÜLÜK ile birleşmeli. Amaç: Proletarya önderliğinde EMPERYALİMDEN kurtulmak için hakiki bir DEVRİMCİ mücadele vermek.
- ix) Bazı sömürgeler kendi 1905'lerine yaklaşıyor.
- x) Görev: İŞÇİLERİN İLERİ UNSURLARINI KP'DE BİRLEŞTİRMEK!
(A.g.e., sf. 204)

DOĞU HALKLARI ÜNİVERSİTESİNİN SİYASİ GÖREVLERİ

İki doğru var:

1. Sovyet doğru: İşçiler iktidarda.
2. Sömürge ve bağımlı ülkeler: Kapitalizm iktidarda; emperyalist zulüm sürüyor ve emperyalistleri kovarak bağımsızlığı kazanmak lazım.

II

DOĞUNUN SÖMÜRGE VE BAĞIMLI ÜLKELERİYLE İLGİLİ GÖREVLERİ

Bu ülkelerin hayat ve gelişmelerinin özellikleri:

i) Emperyalizmin baskısı altında yaşayıp gelişıyorlar.

ii) İkili baskı; a) İç baskı (yerli burjuvazi) b) Dış baskı (yabancı emperyalist burjuvazi) bu ülkelerdeki devrimci krizi yoğunlaştırıyor ve derinleştiriyor.

iii) Bunların bazılarında (mesela Hindistan) kapitalizm hızla gelişiyor ve az çok kalabalık bir yerli, yerel, proleter sınıfını doğurup şekillendiriyor.

iv) Devrimci hareketin gelişmesiyle böyle ülkelerde milli burjuvazi iki parçaya ayrışıyor, bölünüyor.

1. Devrimci parça (küçük-burjuvazi)
2. Uzlaşıcı parça (büyük-burjuvazi)

Bunlardan birincisi; devrimci mücadeleyi sürdürüyor, ikincisi; emperyalizmle blok içine giriyor.

v) 1. Emperyalist blok. Buna paralel ikinci bir blok oluşuyor.

2. Anti-emperyalist blok: işçilerin ve devrimci küçük-burjuvazinin bloku.

Hedefi: emperyalizmden tam kurtuluş.

vi) PH ve kitleleri uzlaşıcı milli burjuvazinin (UMB) etkisinden kurtarma sorunu her geçen gün daha da acilleşiyor.

vii) Bu durum; bu ülkelerdeki milli kurtuluş hareketini, Batının ileri ülkelerinin proleter hareketiyle birleştirmeyi kolaylaştırıyor.

Bunlardan üç sonuç çıkar:

1. Bu ülkelerin emperyalizmden kurtuluşu muzaffer bir devrim olmamış olamaz!
2. Kapitalist olarak gelişmiş sömürge ve bağımlı ülkelerde:
  - a) UMB soyutlanmazsa.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

- b) devrimci küçük-burjuva kitleleri burjuvazinin etkisinden kurtarılmazsa.
  - c) PH siyaseti uygulanmazsa.
  - d) İşçi sınıfının ileri unsurları bir KP'de örgütlenmezse, devrim geliştirilemez ve tam bağımsızlık kazanılamaz.
3. Sürekli zafer için, bu ülkelerin milli kurtuluş hareketi (MKH) ile Batının ileri ülkelerinin Proleter Hareketinin bir bağı şarttır.

Doğu, eskisi gibi homojen bir bütün değil, şimdi en az üç kategori var:

1. Kategori: Tunus gibi ülkeler: çok az veya hiç proletaryanın olmadığı ülkeler, sanayi olarak çok geri.

Bu ülkelerde milli burjuvazinin (MB) devrimci/uzlaşıcı olarak bölünmesi için hiçbir zemin yok. Komünist unsurların görevi: emperyalizme karşı Milli Birleşik Cepheyi yaratmak. Komünist unsurların bir parti içinde birleşmesi emperyalizme karşı mücadele içinde, bilhassa da emperyalizme karşı muzaffer bir devrimden sonra mümkündür.

2. Kategori: Mısır ve Çin: Sanayi olarak pek gelişmemiş ve proletaryası küçük.

Burada MB ikiye bölündü, fakat UMB daha emperyalizmle birleşemedi. Komünistler burada Birleşik Milli Cephe (BMC) hedefini koyamaz. BMC siyasetinden, işçilerin ve küçük-burjuvazinin devrimci bloku siyasetine geçmeliler.

Böyle ülkelerde bu blok gerçekte iki farklı gücü (Komünistler + küçük burjuvazi) temsil eden bir tek İ-K partisi şekline bürünebilir.

Böyle ikircikli bir parti gerekli ve faydalı. Şu şartlarla:

- i) KP'nin elini ayağını bağlamazsa
- ii) Propaganda ve Ajitasyon (P/A) görevini kısıtlamazsa
- iii) Proletaryanın KP etrafına toplanmasını zorlaştırmazsa
- iv) KP'nin, devrimci hareketin gerçek önderliğini yapmasını kolaylaştırırsa.

Bu şartlara uyulmazsa:

KP'nin burjuva saflarda erimesi, proleter ordunun kaybı sonucu doğar ve dolayısıyla böyle bir parti zararlıdır ve olmamalı.

Bu ikircikli partinin görevi: emperyalizme karşı kararlı mücadele ve UMB'nin teşhiri.

3. Kategori: Hindistan: Kapitalist olarak az çok gelişmiş; az çok gelişmiş bir proletaryaya sahip.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

MB ikiye bölündü. Uzlaşmacı/Devrimci ve uzlaşmacı parti emperyalizmle bir anlaşma yaptı.

UMB: en zengin ve en etkili burjuva kesimi; emperyalizmden çok devrimden korkarak kendi ülkelerinin İ-K'lerine karşı emperyalizm ile bir blok kuruyor; devrimin uzlaşmaz düşmanları kampına gidiyor.

Bu blok paramparça edilmemiş devrimin zaferi imkansız. Bunun için de hücum UMB üzerine yoğunlaşmalı, kitleler onun etkisinden kurtarılmalı ve PH şartları hazırlanmalı.

Yani:

Proletarya Kurtuluş Hareketinin önderi rolüne hazırlanmalı; adım adım burjuvazi ve onun sözcüleri bu şerefli pozisyondan itilmeli.

Görev: anti-emperyalist bloku kurmak ve bunun içinde PH'nı garantilemek.

Ana slogan: KP'nin bağımsızlığı. Fakat KP burjuvazinin devrimci kanadıyla açıktan blok kurmalı; böylece UMB'yi soyutlayıp şehir ve kır küçük burjuvazisinin kitlelerini emperyalizme karşı mücadelede yönetmeli.

Dolayısıyla bu ülkelerde acil görevler:

- i) İşçi sınıfının en iyi unsurlarını komünizme kazanmak ve bağımsız KP'ler kurmak.
- ii) UMB + Emperyalizm (E) blokuna karşı; İ-K + devrimci entelektüellerin Milli-Devrimci blokunu kurmak. Ki bu blok, ortak platforma sahip bir tek parti şekline bürünebilir, ama bu şart değildir.
- iii) Bu blokta PH'nı garantilemek.
- iv) Şehir ve kır küçük burjuvazisini, UMB'nin etkisinden kurtarmak için savaşmak.
- v) Kurtuluş hareketinin, ileri ülkelerin Proleter Hareketiyle bağlanmasını garantilemek.

Üniversitenin görevi:

Leninizmin teori ve pratik tecrübeleriyle silahlanmış kadrolar yaratmak.

İki sapma:

- 1) Kurtuluş Hareketinin devrimci potansiyelini küçümsemek,

Yani,

Ülkelerin gelişme derecesini vb. dikkate almadan, Birleşik Milli Cephe fikrini büyötmek.

Bu sağ sapma, ve

Komünist unsurların seslerinin burjuva milliyetçilerinin korosunda boğulması sonucunu verir ve dolayısıyla devrimci hareketin temelini yitirmesi sonucunu.

2) Kurtuluş Hareketinin potansiyelini büyötmek.

Yani,

İşçi sınıfı ile devrimci burjuvazi arasındaki emperyalizme karşı ittifakı küçümsemek.

Mesela, JAVA'da Sovyet sloganı.

Bu sol sapma.

KP'nin kitlelerden kopması, bir tarikata dönüşmesi sonucunu verir.

(Toplu Yapıtlar, Cilt 7,sF.135-154)

ÇİN DEVRİMİNİN PERSPEKTİFLERİ (30 KASIM 1926)

I

ÇİN DEVRİMİNİN KARAKTERİ

Lenin Çinlilerin çok yakında kendi 1905'1erini yaşayacağını söyledi.

Bu Çin devrimi, 1905 devriminin genel yönleri yanında, kendi özel yönlerine de sahip olacak demektir. 1905'in aynısı değil:

Bu özellikler şunlardır:

1) Çin devrimi bir burjuva-demokratik devrimidir, ama aynı zamanda, Yabancı emperyalizmin Çin'e hükmetmesine sivri ucunu yöneltmiş bir Milli Kurtuluş Devrimidir.

Bu Rus 1905'inden esas farklılıktır.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Emperyalizmin Çin'deki hakimiyeti kendini sadece askeri gücüyle değil, fakat esas olarak endüstri, banka vb.nin esas halkalarına sahip olmaları veya kontrol etmeleriyle ortaya koyar.

O halde; Emperyalistlere ve onların Çinli ajanlarına karşı mücadele Çin devriminde önemli bir rol oynar. Bu olgu, Çin devrimini, tüm ülkelerin proleterlerinin emperyalizme karşı devrimiyle doğrudan birleştirir.

2) Milli Büyük Burjuvazi zayıf, çünkü endüstrinin esas halkaları yabancı emperyalistlerin elinde.

O halde; Çin devriminin başlatıcısı ve yöneticisi ve Çin köylüsünün önderi rolü Çin proletaryasına düşer.

3) Sovyetler Birliğinin varlığı, tecrübe ve yardımı, Çin proletaryasının emperyalizme ve feodal ve orta çağ kalıntılarına karşı mücadelesini kolaylaştırır.

II

ÇİN'DE EMPERYALİZM VE EMPERYALİST MÜDAHALE

Denikin ve Kolçak'ın arkasında, Britanya, ABD, Fransa ve Japonya emperyalistleri vardı. Çin için aynısı söylenmeli.

Bugünün şartlarında, bağımlı ülkelere emperyalist müdahale esasta askeri işgal şekline bürünmüyor. Daha esnek şekillere bürünüyor:

- i) İç savaş örgütlemek
- ii) Karşı-devrimcileri, devrime karşı finanse etmek
- iii) Çinli ajanlarına devrime karşı moral ve mali destek vermek vb.

Kuzeyli generallerin, Güneye karşı savaşı, devrime karşı savaşı emperyalistlerin kışkırtması olmamış düşünülemez.

Başkaları eliyle emperyalist müdahale. İşte emperyalist müdahalenin kökü.

O halde, Çin devrimi emperyalist müdahaleye karşı yönelmiştir. Bunun önemini azaltan veya gözardı eden Çin'deki en önemli şeyi gözardı ediyor.

III

ÇİN'DE DEVRİMCİ ORDU

Eski devrimlerde (ve 1905'te), Silahsız halk ayaklanıp, ordunun moralini

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

bozup kendi tarafına kazanmaya çalışırdı.

Ordu ile silahsız halk ayaklanması karşı karşıyaydı.

Çin'de,

Ordu, Silahlı halk (devrimci ordu) ile karşı karşıya.

Bu, Çin'in özelliği.

O halde; Çinli komünistler

i) Ordu içinde çalışmaya özel önem vermeliler.

ii) Orduya katılmaya başlayan çeşitli general "müttefiklere" karşı, ordunun siyasi eğitimini geliştirmeli, devrimci fikirlerin taşıyıcısı haline gelmeli ve bu "müttefiklere" karşı devrimci kontrol uygulamalıdır.

iii) Savaş sanatını öğrenmeliler!

IV

ÇİN'DE GELECEKTEKİ HÜKÜMETİN KARAKTERİ

Bugünkü Kanton Hükümeti bu gelecekteki hükümetin tohumu, nüvesidir.

1905'teki gibi, İ-K demokratik "diktatörlüğü gibi bir hükümet olacak.

Şu farkla ki:

0, herşeyden önce bir anti-emperyalist hükümet olacak!

0, Sosyalist gelişmeye geçiş {transitional) olacak!

Çinli komünistler bu hükümette yer almalı.

Bu, Çin devriminin mutlak ve kesin zaferi demektir. Bu zafer pek çok şarta bağlıysa da, komünistlerin faaliyetlerinin yönü bu yönde olmalı.

V

ÇİN'DE KÖYLÜ SORUNU

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Çin kırlarında Köylü Sovyetleri kurmak sloganı yanlıştır. Fazla ileri gitmektir.

Köylü Sovyetleri ancak köylü hareketi en uç gelişmesine ulaştığında kurulur. O da, sanayi merkezleri Sovyet iktidarını kurma aşamasına geldiklerinde.

Şimdi: köylü komiteleri kurmalı, bunlar köylülerin taleplerini "devrimci yoldan" kazanmalı!

Anti-emperyalist cephe, köylüler harekete geçirilirse sağlamlaşır.

Bunun yolları,

i) Köylü komiteleri kurmak ve Çinli komünist ve devrimcilerin bunlara girmesi. Fakat bu yetmez. Onbinlerce Çinli devrimci bu köylü okyanusunu kaplayamaz.

ii) Yeni kurtarılan yörelerde de, Kanton tipi devrimci hükümetler kurulacak. Onun içine girmeli, onu köylülere yakınlaştırmalı, onun köylülerin acil taleplerini şartlara göre toprağa el koyarak veya kiralari düşürerek vb. tatmin etmesini sağlamalı.

iii) Ordu; gittiği her yerde köylülere destek olmalı ve onları devrim için ayağa kaldırmalı.

VI

ÇİN'DE PROLETARYA VE PROLETARYA HEGEMONYASI

Çinli komünistler kendilerini Çin proletaryası üzerine yönlendirmelidirler.

Çin Kurtuluş Hareketinin Liderlerini de devrim üzerine yönlendirmelidirler.

Çinli komünistler arasında Çin proletaryasının maddi ve hukuki şartlarını iyileştirmek için greve gitmesini önlemeye çalışanlar varmış. Çin proletaryasının rol ve önemini küçümsemektir bu. Çok kötü şartlarda yaşayan Çin işçisi şerefine kavuşsun ki devrime önderlik edebilsin. Bu olmamış Çin devriminin zaferi düşünülemez.

(Muhalefet Üzerine, sf.500-514,İng.)

ÇİN DEVRİMİNİN SORUNLARI (21 NİSAN 1927)

I

ÇİN DEVRİMİNİN İHTİMALLERİ

Çin devriminin karakterini belirleyen beş başlı faktörler:

- a) Çin'in yarı-sömürge (ys) statüsü ve emperyalizmin mali ve ekonomik hakimiyeti.
- b) Feodal kaınıtların, militarizm ve bürokrasi tarafından azdırılan zuümü.
- c) Geniş kitlelerin feodal ve bürokrat zuıme, militarizme ve emperyalizme karşı gelişen mücadelesi.
- d) Milli burjuvazinin,
  - i) Siyasi zayıflığı
  - ii) Emperyalizme bağımlılığı
  - iii) Devrimci hareketin yaygınlığından korkması.
- e).Proletaryanın devrimci hareketinin gelişmesi, emekçiler arasında artan prestiji.
- f) Çin'in komşusunda Proletarya Diktatörlüğünün varlığı.

Dolayısıyla Çin'deki olayların iki gelişme yolu vardır.

- 1) Milli Burjuvazi proletaryayı yener; emperyalizmle anlaşır ve onunla birlikte devrime karşı kampanyaya başlar; devrimi bitirip kapitalin yönetimini kurar.
- 2) Milli Burjuvazinin direncini yenmek; burjuva-demokratik devriminin (bdd) tam zaferini sağlamak ve onu tedricen sosyalist devrime (sd) dönüştürmek. Bu yolun takip edeceği tüm sonuçları kabul ederek.

Bu yol için: proletarya, milli burjuvaziye (MB) kenara iter; hegemonyasını sağlamlaştırarak şehir ve köylerin emekçilerinin önderliğini üstlenir.

Emperyalistler birleşikler,birlikler.

O halde; devrimden kaçmalar çok olacaktır.

O halde; Çin komünistleri tamı tamına da ikinci yol için çalışmalı.

II

ÇİN DEVRİMİNİN BİRİNCİ AŞAMASI

Milli ordu Kuzeye yürürken, zafer kazanırken, ve güçlü bir İ-K hareketi daha yokken MB (Kompradorlar değil) devrim taraftarıydı.

Devrim Birleşik tüm-milli cephe devrimiydi.

MB'nin devrim ile çelişmesi vardı.

Dolayısıyla devrimin gelişmesini önlemeye çalışıyordu. Orduyu şehirden şehire sürerek.

Devrime taraftar olması, devrimi kendi çıkarları için kullanmak amacıyla idi.

Kuamintang'daki sağ-sol çatışması MB'nin devrim ile olan bu çelişmesini yansıtıyordu.

Çin devriminin Mart 1927'lerde sınıf güçlerinin yeniden guruplaşmaya girmesiyle kritik bir andan geçmekte olduğu belirtilmişti.

III

ÇİN DEVRİMİNİN İKİNCİ AŞAMASI

Çan-Kay-Şek darbesi, MB'nin devrimi terketmesi; milli karşı-devrim merkezinin ortaya çıkması, Kuamintang sağ ile emperyalistlerin anlaşmasını simgeler.

Güney Çin'de iki merkez ortaya çıktı:

- 1) NANKİNG - Karşı-devrim merkezi
- 2) WUHAN - Devrim merkezi

Darbe devrimin ikinci aşamasına geçildiğini simgeler.

Tüm-Milli Birleşik Cephe devriminden

Geniş İ-K kitlelerinin devrimine.

Tarım devrimine doğru bir yönelimin başlaması.

Wuhan, militarizme ve emperyalizme karşı mücadeleyle, İ-K demokratik diktatörlüğünün bir organı haline gelecek.

Eski, sağcılar Kuamintang içinde soyutlama, ve Kuamintang disiplinine

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

uydukça kullanma, faydalanma siyaseti deęişmeli.

Yeni siyaset; sağcıların atılması.

Kuamintang sol ile Komünistlerin Kuamintang içindeki işbirliği, İ-K'ler arasındaki Kuamintang dışında şekillenmeye başlayan ittifakı yansıtıyor.

Ve bu işbirliği olmazsa devrimin zaferi imkansız.

Kitle örgütlerini güçlendir: Köylü komiteleri, sendikalar. Bu istikbalin sovyetlerine hazırlıktır.

Komünistler bağımsızlıklarını korumalı.

IV

MUHALEFETİN HATALARI

Aleyhte şartlarda, yedekler hazırlanmadan karar verici savaşa girilmez. Kaçınma imkanı varsa. Mesela Nisan ve Haziran 1917.

Şimdi; işçi-köylü-asker temsilcileri Sovyetleri talebi yanlıştır.

Birincisi: onlar ancak devrimci dalga özellikle yüksek bir aşamada olduğunda kurulurlar.

İkincisi: onlar mevcut iktidarla mücadele organları, iktidar için mücadele organlarıdır. Bu Wuhan'a karşı mücadele talebidir.

Ve bu İ-K'lerin kitle örgütlerini -köylü birlikleri, köylü komiteleri; sendika komiteleri vb.yi güçlendirme görevini unutuyor, ki devrimci Kuamintang bunlara dayanıyor!

Üçüncüsü: bu Çin devriminin hangi aşamadan geçtiğini anlayamamaktadır. Çin devriminin bir milli devrim olduğunu gözden gizlemektir.
(Age., sf. 66)

**SUN-YAT-SEN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİYLE KONUŞMA
(13 MAYIS 1927)**

BİRİNCİ SORU

1) Eğer Çin'de feodal kalıntılar olmasaydı veya onlar Çin kırıları için çok büyük önemde olmasaydı;

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

- i) Tarım devrimi için zemin olmazdı.
  - ii) KP'nin Çin devriminin bugünkü aşamasındaki en önemli görevlerinden biri olarak tarım devrimi sözkonusu olmazdı.
- 2) Çin kırında ticaret sermayesi vardır. Bu ticaret sermayesi
- i) İlkel birikim tipindedir.
  - ii) Feodal ağaların hükmü ile özel bir kaynaşım içindedir ve feodal ağaların köylüleri sömürü ve zulmünde kullandığı ortaçağ metotlarını kullanır. Önemli olan bu.
- 3) Radek'in hatası:
- i) Feodal kalıntılar ile ticaret sermayesinin bu özelliğini, bu özel kaynaşmasını
  - ii) Köylülerin sömürü ve baskısında -ortaçağ-feodal metotlarının korunmuşluğunu görememesidir.
- 4) Militarizm, valiler, askeri ve askeri olmayan bürokrasi vb.. Çin'in belirtilen bu özelliği üstünde yükselen bir üstyapıdır.
- 5) Malikane sahibi militaristlerin aynı zamanda sanayi kuruluşlarına sahip olmaları temelde bir şey değiştirmiyor.
- Rus toprak ağaları da fabrika ve endüstri kuruluşlarına sahiptirler, fakat bu onların feodal kalıntıların temsilcileri olmalarını önlemedi.
- 6) Eğer bazı bölgelerde,
- i) Köylülerin kazançlarının %70'i asillere, toprak ağalarına gidiyorsa,
  - ii) Toprak ağaları hem ekonomik hem de idari ve hukuki alanlarda hakikaten güç sahibiyse
  - iii) Kadın ve çocuk alıp satımı daha yürürlükteyse

O zaman,

Bu ortaçağ şartlarındaki hakim gücün ticaret burjuvazisinin gücü ile özel bir kaynaşma-içindeki feodal kalıntıların; toprak ağalarının ve askeri-sivil toprak sahibi bürokrasinin gücü olduğu itiraf edilmelidir.

Çin'de gelişmekte ve gelişecek olan köylü tarım hareketi için zemini yaratan özel şartlar bunlardır. Bu şartlar olmasaydı, feodal kalıntılar, feodal zulüm olmasaydı, tarım devrimi, toprak ağalarının toprağına el koyma vb. sorunlar olmazdı.

İKİNCİ SORU

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

- 1) i) Kuamintang pek çok sınıfın partisi değildir. Böyle olsaydı bu partideki sınıfların hiçbirinin Kuamintang dışında ayrı partileri olmazdı. Ama KP var. O halde,
ii) Kuamintang pek çok ezilen sınıfların blokunun partisidir.
- 2) i) Marksizmin ilke olarak ezilmiş, devrimci sınıfların blokunun oluşacağı ihtimaline karşı olduğu yanlıştır.
ii) Marksistlerin ilke olarak böyle bir partiye katılmayacakları yanlıştır.

Bu taktik sorundur.

- 3) Wuhan Kuamintang küçük burjuva partisidir. Ama çeşitli küçük burjuva partileri var.
i) emperyalist küçük burjuva partiler.
ii) anti-emperyalist küçük burjuva partiler.

Wuhan Kuamintang anti-emperyalist bir partidir.

Sağ Kuamintang'cı Çan-Kay-şek bile darbeden önce, komünistlere ve sol Kuamintang'a karşı giriştiği dalaveralara rağmen emperyalizme iyi-kötü darbe vurduğu için emperyalist küçük burjuva partilerinden daha iyiydi!

ÜÇÜNCÜ SORU

Aralık 1920'deki Kuamintang'ın büyük burjuvazi dahil dört sınıfın bloku olarak tanımı o gün mevcut olan Kuamintang'ın tanımıdır.

Bu sınıflar şunlardır:

- i) Proletarya
- ii) Köylülük
- iii) Şehir küçük burjuvazisi
- iv) Kapitalist burjuvazinin parçası -ki bu blok kaçınılmaz olarak geçicidir;

Yerini kapitalist burjuvazinin daha büyükçe bir parçasını dıştalyarak başka bir bloka bırakacaktır.

2) Bu yeni blok şu sınıflardan oluşacaktır:

- i) Proletarya
- ii) Şehir ve kır küçük burjuvazisi

Ki, bu blok, Aralık 1926'deki Kuamintang'ın geleceğidir. Ve 1925'deki Kuamintang'ın proletarya ve köylülüğün (küçük-burjuvazinin) bloku olarak tanımı bu geleceğe işaret etmektedir.

- 3) i) Kompradorlar da büyük burjuvazidirler. Kapitalist burjuvazidirler. Komprador burjuvazi.
ii) Kompradorlar Kuamintang'ın, devrimin düşmanıdır.
iii) Dolayısıyla Aralık 1926 Kuamintang tanımında bahsi geçen büyük burjuvazi, genel olarak büyük burjuvazi, her çeşit büyük burjuvazi değil, kapitalist burjuvazinin parçası, yani: Milli burjuvazinin komprador olmayan tipidir.

4) İşçilerin ve şehir ve kır küçük burjuvazininim devrimci bloku üzerinde temellendirilmiş bir parti, bilhassa doğuda, Çin ve Hindistan gibi ülkeler için geçerli olan bir halk devrimci partisidir.

5) Böyle ülkelerde komünistler

- i) Milli Birleşik Cephe siyasetinden
ii) İşçilerin ve küçük burjuvazinin devrimci bloku siyasetine geçmelidir.

6) Küçük burjuvaziden bahsedildiğinde kapitalist olarak geri ülkelerde küçük burjuvazinin esas gücünü oluşturan köylülük anlaşılmalıdır.

7) Britanya'daki "Emek Partisi" hakikatte işçilerin ve şehir küçük burjuvazisinin blokunun partisidir. Bugün içinde küçük burjuvazi hakimdir.

Ama o sendikalar temeli üzerinde yükselmiş bir işçi partisidir.

Ona işçi partisi denirken onun geleceği söz konusu edilmektedir.

8) Çin'de İ-K temsilcileri sovyetleri;

i) bdd'inden, PD'lüğüne sosyalist devrime (SD) geçişe hazırlıktır.

ii) İkili iktidarın yaratılması ve Kuamintang ile Sovyetler arasında iktidar kavgasıdır.

iii) PD'ne, SD'e geçişe böyle bir hazırlık bir ortak devrimci demokratik partiye ait olan iki partinin önderliğinde yapılamaz.

Böyle bir hazırlık, eğer söz konusu olan gerçek bir proleter devrim ise sadece bir partinin, KP'nin önderliğinde mümkündür. Bu olmamış, emperyalizm şartlarında proletaryanın gerçek ve tam diktatörlüğünden bahsedilemez.

iv) Dolayısıyla, sadece PD varken değil ondan da önce, PD'ne hazırlanmak için, İ-K temsilcileri sovyetleri kurulurken KP Kuamintang'dan çıkmalı ve kendi

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

tek önderliğinde Çin Ekimini hazırlamalıdır.

9) Çin Ekimine hazırlık ve İ-K temsilcileri sovyetlerinin kurulması döneminde ÇKP, Kuamintang içindeki bugünkü bloku, Kuamintang dışındaki başka bir blok ile değiştirmelidir. Mesela Ekime geçiş dönemindeki Sol-Sosyalist Devrimcilerle yaptığımız blok gibi.

DÖRDÜNCÜ SORU

1) Yuhan hükümeti İ-K demokratik diktatörlüğü değildir. Tarım devrimini sonuna kadar geliştirirse İ-K demokratik diktatörlüğü olur. Bunun için iki gereklilik var.

i) Wuhan hükümeti Tarım-Köylü Devriminin hükümeti olmalı.

ii) Kuamintang üst önderliği tarım hareketinin saflarından, İ-K saflarından yeni önderlerle güçlendirilmeli.

Kuamintang alt örgütlerini köylü birlikleri, işçilerin sendika meclisleri, şehir ve kırların diğer devrimci örgütlerini alarak büyütmeli.

Kuamintang milyonlarca işçi ve köylüyü çatısında örgütleyerek milyonları kapsayan bir devrimci demokratik örgüt haline gelmeli .

2) Teorik olarak Çin'de devrimin barışçıl gelişimi mümkündür. Fakat:

i) Devrimin iç ve dış düşmanları çok güçlü ve çok sayıda olduğundan önemli parçalanmalar ve ihanetler ve büyük sınıf savaşları olmadan devrim gelişemez.

ii) Kuamintang hükümet şeklini bdd'den PD'ne ve SD'e geçiş için uygun bir şekil olarak görmek için hiç bir sebep yok.

iii) Rusya'da Proleter devriminin klasik şekli olan Sovyetler üzerinden barışçıl geçiş mümkün olmadıysa böyle bir geçişi Kuamintang üzerinden mümkün kılacak zemin nedir?

ALTINCI SORU

1) Kemalist devrim, Türkiye, İran, Afganistan gibi.

i) Hiç yada pratik olarak hiç sanayi proletaryasının

ii) Güçlü bir tarım-köylü devriminin olmadığı ülkelerde mümkündür.

2) Kemalist devrim,

i) Yabancı emperyalistlere karşı mücadelede ortaya çıkan

ii) Üst tabanın, milli ticaret burjuvazisinin bir devrimidir ve

iii) Daha sonraki gelişmesi içinde esas olarak işçilere ve köylülere, bir

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

tarım devrimi ihtimaline karşı yöneltilmiştir.

- 3) Kemalist devrim kısıtlanmış bir anti-emperyalist devrimdir.
- 4) Çin'de Kemalist devrim imkansızdır. Çünkü:
  - i) Belirli bir minimum, aktif ve militan, köylüler arasında olmadığı prestij sahibi bir sanayi proletaryası vardır.
  - ii) Gelişmesi içinde feodal kalıntıları temizleyen ve gelişen bir tarım devrimi vardır.
  - iii) Türkiye ve Çin'in enternasyonal konumundaki farklılık.
- 5) Çin'de zafer ya daha sonra tarım devriminin gelmesiyle devrilecek olan Çin Musolinilerine, ya da Wuhan'a ait olacaktır. Bunlar arasında orta yolu tutmaya çalışan Çan-Kay-Şek ve takipçileri Çin Musolini'leri gibi devrilecektir.

YEDİNCİ SORU

- 1) Wuhan; Chang, Chiang .. ve emperyalistlere karşı gerçek bir güç olmak ve kazanmak istiyorsa, toprak ağalarının topraklarına el koymak için tarım köylü devrimine bütün desteği vermeli.
- 2) Wuhan ordularının İ-K yığınlarına desteği ve tarım devrimi olmamış, sadece askeri güçle feodalizmin ve emperyalizmin yenilebileceğini sanmak aptalcadır.
- 3) Devrimin gelişmesini hiç kopuk olmayan ve daima yükselen bir çizgi olarak görmemeli. Devrimler zigzaglı hareket eder: bazı yerlerde zafer kazanır ve eski düzeni yıkar, bazılarında kısmı yenilgiye uğrar, bazılarında ise geri çekilir.

Fakat bu tarım devrimi şekillenebilecekse belli bir genel slogana sahip olmalıdır. Bu slogan: toprak ağalarının topraklarına el koymaktır.

SEKİNCİ SORU

- 1) İki tür Sovyet var.
  - i) Proleter sovyetler
  - ii) Proleter olmayan, köylü, "emekçi", "halk sovyetleri.
- 3) Komintern'in II. Kongresinde Lenin, Doğu'un geri ülkelerinde, "köylü", "emekçi" sovyetlerinden sözetti.

Lenin, İran, Afganistan gibi ve Merkezi (orta) Asya'nın "Hiç ya da pratik olarak

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

hiç sanayi proletaryası olmayan" ülkelerini söz konusu ediyordu.

Yani,

Lenin'in tezleri, Çin gibi ülkeleri değil daha geri doğu ülkelerini gözönüne alıyordu.

3) Çin için ise sözkonusu edilen İ-K temsilcileri sovyetleridir.

Yani,

Lenin'in değil, Roy'un tezleri gözönüne alınmalıdır.

Fakat Roy'un tezlerinde sovyetlerin bdd'den SD'e geçişte kurulması öngörülür. Ve öyle olmalı. Gerisi palavra!

4) Bdd'de Çin proletaryasının önder, hegemon rolü için gereklilikler:

ÇKP,

- i) İşçi sınıfının katıca birleşmiş bir örgütü, kendi programı, kendi platformu, kendi örgütü ve çizgisi olan bir örgütü olmalı,
- ii) Tarım-köylü devriminin ön saflarında olmalı ve köylülere, bilhassa yoksul köylülere örgütlenmeyi öğretmeli.
- iii) Ordudaki konumunu güçlendirip onu bireysel maceracıların ordusundan devrimin ordusuna dönüştürmeli.
- iv) Wuhan hükümetinde yer almalı.

KP, ancak Kuamintang içinde ve dışında geniş kitlelerin yöneticisi haline gelirse gerçekten bağımsız bir güç olabilir.

DOKUZUNCU SORU

- 1) Çin kuruluşlarını millileştirme zamanı gelmedi.
- 2) Yabancı kuruluşları millileştirmek emperyalistlere doğrudan savaş ilan etmektir. Bu daha iyi şartlar talep eder. Gelecekte.
- 3) Görev tarım devrimi ateşini yaymaktır.

Wuhan hükümeti yerli-yabancı burjuvaziye mülksüzleştirmeyi başaramaz. O yapıda değil. Bu, devrimin daha üst bir düzeyini talep eder.

(Age.,sf.66B-694)

ÇİN DEVRİMİ VE KOMİTERN'İN GÖREVLERİ (24 MAYIS 1927)

- 1) Çin devrimi tüm milli Birleşik Cephe devrimiykenki siyaset milli burjuvaziye

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

kullanma siyasetiydi, milli burjuvaziye destek siyaseti değil.

2) Devrim tarım devrimi haline gelince ve milli burjuvazi devrimi terketmeye başlayınca milli burjuvaziye karşı silahlı mücadele siyasetine geçildi.

II

BDD'NİN TEMELİ OLARAK KÖYLÜ-TARIM DEVRİMİ

1) Feodalizm hakkında daha önce söylenenler

2) Askeri-bürokratik üst yapısıyla feodal kalıntılar Çin'de baskının esas şekli olduğu için Çin şimdi muazzam bir tarım devrimi"den geçiyor.

Tarım devrimi bdd'in temeli ve içeriğidir.

2) Fakat Çin'deki bdd sadece feodal kalıntılara karşı değil, aynı zamanda emperyalizme karşı da yönelmiştir. Çünkü:

- i) emperyalizm tüm mali ve askeri gücüyle feodal güçleri destekliyor.
- ii) emperyalizme karşı devrimci bir mücadele yürütmeden feodal kalıntılar yok edilemez.
- iii) Feodalizmi yok etmek isteyen, ister istemez emperyalizme ve Çin'deki emperyalist guruplara el kaldırır.

4) Dolayısıyla Çin'deki bdd aynı zamanda bir anti-emperyalist devrimdir.

Dolayısıyla Çin devrimi iki devrimci hareketin bileşimidir.

- i) feodal kalıntılara karşı hareket
- ii) emperyalizme karşı hareket.

5) Çin milli devriminde,

Feodal kalıntılar belirleyici bir öneme sahip olduklarından on milyonlarca köylüyü kapsayan ve köylülerin kendi yönetimlerini, kendi mahkemelerini, kendi savunma guruplarını oluşturdukları, toprak ağalarını kovup onlarla "plebian" usulü hesaplaştıkları muazzam bir tarım devrimi, köylü hareketi doğdu.

Ve Çin halkının feodal-militarist cellatlarının esas müttefiki emperyalizm aldığı için bu köylü hareketi anti-emperyalist bir karakter kazandı.

6) Troçki'nin tezi ise bize bir "üst tabaka" devrimi verir!

7) Komintern'in çizgisi şunları dikkate alır:

i) Baskının hakim şekli olarak feodal kalıntıların varlığı

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

- ii) Güçlü tarım hareketinin belirleyici önemi
- iii) Feodal kalıntılarla emperyalizmin ilişkisi
- iv) Mücadelesinin sivri ucunu emperyalizme yöneltmiş Çin devriminin burjuva demokratik karakteri.

B) Lenin'in "Devrimin İki Yolu Üzerine" Makalesinden:

- i) Troçki'nin bu orijinal "sürekli devrim" teorisi:
  - a) Bolşeviklerden: proletaryanın kararlı devrimci mücadelesi ve siyasi gücü ele geçirmesini,
  - b) Menşeviklerden: Köylülerin rolünün "reddi"ni, ödünç alıyor.

ii) Troçki, köylülük parçalara ayrıldı, farklılaştı; onun potansiyel devrimci rolü sürekli azaldı; Rusya'da "milli" devrim imkansızdır; emperyalizm çağında yaşıyoruz, emperyalizm burjuva-milleti eski rejimin karşısına değil, proletaryayı burjuva milletin karşısına koyar diyor.

iii) Eğer Rusya'da proletarya halihazırda "burjuva milletin" karşısında ise Rusya doğrudan bir sosyalist devrimle karşı karşıya demektir1

O zaman;

Troçki'nin, 1915'te tekrar piyasaya sürdüğü, "toprak ağalarının topraklarına elkoymak" sloganı doğru değildir.

Ve o zaman,

"devrimci işçiler" hükümetinden değil

"işçilerin sosyalist" hükümetinden bahsetmeliyiz.

iv) Troçki'nin kafa karışıklığı şu sözlerinde açıkça sırtıyor:

Proletarya kararlılığıyla, "proleter almayan geniş kitleleri" kendisiyle birlikte götürülecek...

Troçki durup düşünmüyor ki, eğer proletarya kırların proleter olmayan kitlelerini kendisiyle birlikte toprak ağalarının topraklarına el koymak için götürür ve Monarşiyi devirirse bu Rusya'da "milli burjuva devrimin" tamamlanması olacak, bu İ-K'lerin devrimci-demokratik diktatörlüğü olacak.

v) 1905-1915 yüce on yılı gösterdi ki Rus devrimi için sadece ve sadece iki sınıf çizgisi var!

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Köylülük farklılaştı ve bu farklılaşma köylülük içindeki sınıf çatışmasını kızıştırdı, siyasi olarak durgun pek çok unsuru uyandırdı, kır proleterlerini, şehir proleterlerinin daha yakınına götürdü -biz 1906'dan beri kır proleterlerinin ayrı örgütlenmelerini savunuyoruz.

Fakat "köylülük" ile Romanov-Markov-Kvostov'lar arasındaki antagonizma da güçlendi, gelişti, keskinleşti.

vi) Köylülüğün rolünü reddetmeyi, köylülüğün devrim için ayağa kaldırılmasını reddetmek olarak anlayan Rusya'daki Liberal Emekçi siyasetçilerine hizmet etmektedir Troçkinin çizgisi!

Köylüleri devrim için ayağa kaldırmak, işte sorunun önemli yanı!

III

NANKİNG'DE KOMÜNİSTLERİ KATLEDEN SAĞ KUAMİNTANG WUHAN'DA KOMÜNİSTLERLE İTTİFAKI KORUYAN SOL KUAMİNTANG

- 1) i) Tarım devriminin zaferi, bdd'in zaferi, proletarya ve köylülüğün devrimci diktatörlüğü anlamına gelecek.
  - ii) Wuhan, Çin'deki devrimci hareketin merkezid
  - iii) Komünistler, proletarya ve onun partisinin Kuamintang içindeki ve dışındaki önder rolü garantilenirse, bu Kuamintang'da ve onun devrimci hükümetinde yer almalılar.
  - iv) Wuhan hükümeti İ-K devrimci demokratik diktatörlüğü değildir ve kısa zamanda da olmayacak. Böyle bir organa, devrimin daha da gelişmesi ve zaferi ile dönüşme şansına sahiptir.

2) Kemalist hükümet,

- i) İşçilere, köylülere karşı; komünistlere yer olmayan bir hükümettir.
- ii) Wuhan ile Ankara eşitlenirse bundan yanlış olan şu sonuç çıkar: Wuhan'a karşı kararlı mücadele; Wuhan hükümetinin devrilmesi!

IV

ÇİN'DE İŞÇİ VE KÖYLÜ TEMSİLCİLERİ SOVVETLERİ

Komintern'in II. Kongresinde Sovyetlerin örgütlenmesiyle ilgili üç karar var.

1) Lenin'in tezleri

Konusu:

Proletaryanın hiç ya da pratik olarak hiç olmadığı ülkelerde. Merkezi Asya.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

İran, Afganistan vb.

"Köylü", "halk", proleter olmayan Sovyetlerin kurulması.

Böyle ülkelerde işçi temsilcileri sovyetleri kurulması konusunda Lenin'de tek kelime yoktur.

Ve böylesi ülkelerde "köylü" "halk(" sovyetleri kurmak için gerekli esasi bir şart, SSCB proletaryasının bu ülkelerin devrimlerine doğrudan destek vermesidir.

2) Roy'un tezleri

Konusu:

Belirli bir minimum sanayi proletaryasının var olduğu, sanayi proletaryasının var olduğu Çin ve Hindistan gibi ülkelerde işçi ve köylü temsilcileri sovyetleri kurulması.

Bu, burjuva devriminden, proleter devrimine geçişte ve bunda, işçi sovyetlerinin kurulması, köylü sovyetlerinin kurulmasının bir önşartıdır.

1) Ne zaman ve hangi şartlarda İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri kurulabilir" tezi.

i) Eğer, bdd'den bir proleter devrime doğrudan geçiş için, ve dolayısıyla burjuva yönetiminden proletarya diktatörlüğüne geçiş için uygun, elverişli şartlar varsa.

ii)Bu uygun şartlar yoksa ve proleter devrimi olmazsa sovyetler sözde sovyetlere dönüşür, mevcut iktidarın parçası haline dönüşür.

iii)İyi ama Çin'de bdd sürüyor ve de bu gelişmesinin daha ilk aşamasında.

iv)Sovyetler sadece devrimi örgütlemenin merkezleri olarak görülemezler, onlar aynı zamanda mevcut siyasi iktidara karşı bir ayaklanma organı ve yeni bir iktidarın organıdır. İyi ama Çin'de Wuhan hükümeti, Sol Kuamintang'ın devrimci hükümeti var. Şimdi onun bölgelerinde Sovyetler kurmak ona savaş ilan etmektir. Halbuki Sol Kuamintang bir popüler ve devrimci-demokratik örgüttür, Çin şartlarının özelliklerine uygun olan ve bdd'i geliştirmeye uygunluğunu ispatlamış bu özel devrimci örgütü yıkmaya girişmek aptalcadır.

v)Böylesi örgütler Rus işçi ve köylüleri arasında milli baskının unsurları olmadığından Rusya'da doğamazdı ama ülkenin devrimci unsurlarını bir geniş örgüte çeken yabancı emperyalistlerce milli baskının olduğu yerlerde

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

doğabilir.

Tüm bunlardan bazıları Kuamintang'ın gelecekte, proleter geçişte de kullanılabileceğini, onun proletarya diktatörlüğünün devlet örgütü şekli olduğu sonucunu çıkarıyor ve bundan bdd'den proleter devrime barışçıl geçişin mümkünlüğüne varıyorlar.

Bu yanlış.

Sebepler: daha önce söylenenler.

Ve

Çin işçilerinin çok kötü yaşam şartları derhal düzeltilinebilir: ücret artışı, 8 saatlik işgünü, daha iyi ev şartları vb.

Fakat Sovyetler kurulunca, kendi iktidarları kurulunca işçiler bununla yetinmezler. Haklı olarak burjuvazinin mülksüzleştirilmesini isterler. Bu aşamada burjuvazinin mülksüzleştirilmesi uygun değil fakat ileride işçi-köylü temsilcileri sovyetleri kurulduğunda burjuvazi mülksüzleştirilecek.

Ama bunun Kuamintang içinde bir bloku koruyarak yapılabileceğini sananlar bdd'den proleter devrime geçişte sınıf güçlerinin mücadelesinin gelişmesini anlamamış hayalcilerdir. (Age.,sf.696-720)

GÜNÜN OLAYLARI ÜZERİNE NOTLAR (28 TEMMUZ 1927)

II

ÇİN

Leninizmin bazı taktik ilkeleri vardır. Onlar dikkate alınmadan devrime doğru önderlik getirilemez.

I. Birinci taktik ilke:

Bir ülkenin işçi-sınıfı hareketine yön verirken o ülkenin mili özellikleri dikkate alınmalıdır.

II. İkinci taktik ilke:

Her ülkenin KP'si, güvenilmez, sallantılı ve geçici de olsa proletarya için bir kitle müttefiki kazanmak amacıyla en küçük bir fırsatı bile değerlendirmelidir.

III. Üçüncü taktik ilke

Kitlelerin siyasi eğitimi için propaganda ve ajitasyon kendi başına yetmez, bu eğitim için kitlelerin kendi siyasi tecrübesi gereklidir.

I. Birinci taktik ilke:

Her ülkenin milli özelliklerini dikkate almak.

Komintern'in genel ilkeleriyle her ülkenin devrimci hareketinin milli özelliklerini koordine etmek.

Komintern'in genel ilkelerini her ülkedeki devletin milli özelliklerine göre ayarlamak.

Şimdi ki, KP'ler büyüdü ve kitle partisi haline geldiler, esas görev tamı tamına bunları yapmaktır.

Bunlar yapılmazsa: bazı genel formüllerin çeşitli ülkelerdeki hareketin somut şartlarını dikkate almadan mekanik aktarılması, hayat ile formüller arasındaki çelişmelerin doğması sonucunu verir:

1) Muhalefet Çin'de bir burjuva devriminin sürmekte olduğunu işitmiş, Rusya'da da burjuva devriminin burjuvaziye karşı çıkılarak vukubulduğunu biliyor. O halde muhalefet Çin'de burjuvazi ile tüm ortak eyleme karşı geliyor ve hemen Kuamintang'dan çıkılmasını öneriyor.

Ama Çin'de burjuva devrimi basit bir burjuva devrimi değil, anti-emperyalist tipte bir burjuva devrimidir.

Çin, Rusya'dan farklı olarak:

- i) emperyalizmin ezdiği bir yarı-sömürgeci
- ii) sanayi, ticaret, taşımacılığın ana halkalarını emperyalizm kontrol eder
- iii) emperyalist baskı sadece emekçi kitleleri değil, Çin burjuvazisinin bazı belirli kesimlerini de etkiler.

Dolayısıyla:

Çin burjuvazisi, belirli şartlarda ve belirli bir dönem için Çin devrimini destekleyebilir.

Ve öyle oldu: Kuamintang parçalanmadan önce, Kanton dönemi.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

2) Muhalefet Pekin hükümetinin emperyalist devletlerin temsilcileriyle gümrük otonomisi konusunda takıştığını duydu. Gümrük otonomisine ihtiyacı olanların esas olarak Çinli kapitalistler olduğunu biliyor. O halde, muhalefet Çin devriminin esas hedefi Çin için gümrük otonomisi kazanmak olduğu için milli, anti-emperyalist devrim olduğunu ileri sürüyor.

i) fakat Çin'de esas kuvveti onun Çin'de değirmenler, fabrikalar, madenler, demiryolları, gemiler, bankalar, ticaret şirketlerinin sahibi olması ve böylece milyonlarca Çin işçi ve köylüsünün kanını emmesinden geliyor.

ii) Çin'de emperyalizm,

Çin halkının doğrudan sömürücülerini; feodal ağaları, militaristleri, kapitalistleri, bürokratları vb. destekleyen ve harekete geçiren güçtür.

Çin halkının emperyalizme karşı devrimci mücadelesinin ardında yatan budur. Çin İ-K'leri kendi sömürücülerini aynı zamanda emperyalizme karşı mücadele etmeden yenemezler.

İşte tam da bu faktör, Çin burjuva devriminin sınırlarını aşarak sosyalist devrime dönüşmesini mümkün kılan önemli faktörlerden biridir.

3) Muhalefet ticaret burjuvazisinin, yoksul köylülere toprak kiralatarak Çin kırlarına girdiğini duymuş. Tüccarın feodal ağa olmadığını da biliyor. O halde, Çin devriminde köylülerin feodal kalıntılara karşı mücadelesi fazla öneme sahip değildir, esas olan tarım devrimi değil, Çin'in emperyalist ülkelere gümrük bağımlılığıdır.

i) fakat Çin ekonomisinin özelliği ticaret burjuvazisinin kıra girmesi değil, Çin kırında köylülerin sömürü ve baskısının feodal metodunun korunmasının yanında, ticaret sermayesinin varlığıyla feodal kalıntıların hakimiyetinin birleşmesidir.

ii) Çin köylüsünü görülmemiş insafsızlıkla soyan militarist-bürokratik mekanizma işte bu yapı üzerindeki siyasi üstyapıdır:

Bu nedenle Çin'de büyük-küçük toprak ağalarına karşı yönelmiş bir tarım devrimi gelişti.

Feodal ağalar bazı illerde iktidardalar, askeri komutanlara istediklerini yaptırıyorlar, Kuamintang önderlerini kendi isteklerine tabi kılıyorlar ve devrime darbe vuruyorlar.

Çin kırında feodal baskı sistemi baskının baskının esas şeklidir. Tarım devrimi bugün Çin devrimci hareketinde esas faktördür.

Bu taktik ilkenin Lenin tarafından formülasyonu:

**" 'SOL KOMÜNİZM' BİR ÇOCUKLUK HASTALIĞI' "X-Bazı Sonuçlar"
bölümünden**

II. İkinci Taktik İlke:

- 1) i) Proletaryanın esnek ve iyi düşünülmüş bir siyaset sahibi olması.
ii) Düşman karşısındaki her çatlaktan yararlanma yeteneği.
iii) Müttefiklerin,
  - a) kitle müttefikliği olması,
  - b) proletarya partisinin devrimci propaganda ajitasyonunu kısıtlamaması,
  - c) partinin işçi sınıfı ve emekçi kitleleri örgütleme işini kısıtlamaması şartlarıyla, sallantılı ve güvenilmez bile olsalar müttefikler bulma yeteneği.

Çin proletaryasının müttefikleri sorunu Çin devriminin esas sorunlarından birisidir.

2)Çin proletaryasının düşmanları:

- i) büyük küçük toprak ağaları
- ii) eski ve yeni militaristlerin bürokratik mekanizması
- iii) karşı-devrimci milli burjuvazi.
- iv) Çin halkını sömürme hakkını asker ve donanmalarıyla destekleyen, Çin ekonomisinin ana halkalarının kontrolünü ele geçirmiş olan doğulu ve batılı emperyalistler.

3) Çin proletaryasının müttefikleri ve Çin devriminin aşamaları:

A) Devrimin birinci aşaması: tüm-milli birleşik cephe devrimi: Kanton dönemi.

Proletaryanın müttefikleri:

- i) Köylüler
- ii) Şehir yoksulları
- iii) Küçük burjuva entelektüelleri
- iv) milli burjuvazi

Çin devrimin bir özelliği: Bu sınıfların komünistlerle birlikte bir tek burjuva demokratik örgütte-Kuamintang-birlikte çalışmaları.

i) Az çok güvenilir müttefikler: Köylüler ve şehir yoksulları.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

- ii) Daha az güvenilir ve sallantılı müttefikler: küçük burjuva entelingensia.
- iii) Tamamen güvenilmez müttefikler: milli burjuvazi.

Kuamintang bir kitle örgütüydü.

Kuamintang içindeki bu dönemdeki siyasetimiz:

- i) Sağcılarını, milli burjuvazinin temsilcilerini soyutlamak, onları devrim için kullanmak.
- ii) Solu, küçük burjuva entelingensia'yı sola itmek.
- iii) Köylülüğü ve şehir yoksullarını proletarya etrafında toplamak.

Kanton Çin devriminin merkeziydi.

Bu dönemdeki kazançlar:

- i) Devrimin alanını genişletmek.
- ii) Proletaryayı açıktan örgütleme imkanı-sendikalar, grev komiteleri.
- iii) Komünist örgütlerin bir parti haline getirilmesi.
- iv) Köylü örgütlerinin ilk nüvelerinin oluşması. -Köylü komiteleri.
- v) Komünistlerin orduya sızması.

B) Devrimin ikinci aşaması: tarım devrimi aşaması: Wuhan dönemi: Çan Kay Şek ve Milli Burjuvazi'nin karşı devrime geçmesi.

Proletaryanın müttefikleri:

- i) Köylüler
- ii) Şehir yoksulları
- iii) Küçük burjuva entelektüelleri

MB'nin karşı-devrim saflarına geçiş nedenleri:

- i) İşçilerin devrimci hareketinin kazandığı genişlik.
- ii) Şanghai'daki emperyalistlerin Milli Burjuvazi üzerindeki baskısı.

Devrim Milli Burjuvazi'yi kaybetti, fakat köylüleri kendine çekerek daha üst aşamaya, tarım devrimi aşamasına yükseldi.

Kuamintang bu dönemde de kitle örgütüydü.

Wuhan toprakları, Komünist Parti tarafından yönetilen tarım devriminin en çok geliştiği topraklar.

Wuhan devrimci hareketin merkezi.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Kuamintang içindeki, bu dönemdeki siyasetimiz:

Kuamintang'ı sola itmek ve onu İ-K devrimci demokratik diktatörlüğünün tohumu haline dönüştürmek. Bu dönüşüm için şartlar:

- i) Kuamintang'ın radikal şekilde demokratikleştirilmesi.
- ii) Kuamintang tarafından tarım devrimine doğrudan destek.

Bu dönemde kazançlar:

- i) KP 5-6 bin üyeli küçük bir kitle partisine büyüdü.
- ii) İşçilerin sendikaları 3 milyonluk bir milli federasyona büyüdü.
- iii) Temel köylü örgütleri birçok milyon üyeyi kapsayan örgütlere dönüştü. Köylülerin tarım hareketi muazzam çapta büyüdü ve Çin devrimci hareketinde merkezi yeri aldı.
- iv) KP, devrimi açıktan örgütlenme imkanını kazandı. Tarım devriminin lideri oldu.
- v) PH bir arzu olmaktan, bir gerçek olmaya dönüşmeye başladı.

C) Bugünkü dönem: Wuhan önderliğinin, küçük burjuva entelektüellerinin devrimden kaçması; karşı-devrim saflarına geçmesi.

Proletaryanın müttefikleri:

- i) Köylülük
- ii) Şehir yoksulları

Küçük burjuva entelektüellerin karşı-devrime geçmesinin nedenleri:

- i) Tarım devriminin gelişmesinden korkmaları ve feodal ağaların baskısı
- ii) Kuamintang'ın kuzeye geçmesine izin vermek için komünistlerden kopmalarını talep eden Tiensin bölgesindeki emperyalistlerin baskısı.

Devrim küçük burjuva entelektüellerini kaybederken köylülük ve şehir yoksullarını proletaryanın etrafında toplayarak PH için temeli yarattı.

4) Doğru bir siyasetin derhal zafere ulaşması talep edilemez. Düşman üzerinde derhal zafer sadece doğru siyaset ile belirlenmez .

Bu herşeyden önce sınıf güçlerinin ilişkisi, yani i) devrim tarafında üstün güç, ii) düşman kampının dağılması, iii) lehte enternasyonal durum ile belirlenir.

Bu şartlar ve doğru siyaset bir arada varsa sonuç derhal zafer olur.

Fakat, her şart altında doğru bir siyaset şu sonucu vermelidir:

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

- i) proletaryanın savaşma yeteneğini sağlamlaştırmak,
- ii) proletaryanın emekçi kitlelerle bağını çoğaltmak,
- iii) proletaryanın kitleler arasında prestijini artırmak,
- iv) proletaryayı devrimin hegemonu haline getirmek.

Çin proletaryası bir yığın köylüyü MB'den ve küçük burjuva entelektüellerinden koparıp kendi bayrağı altında toplamayı becerdi.

5) Sonsuz, bitmeyen bloklar var olabilir mi? Muhalefet proletaryanın, proleter olmayan sınıf ve guruplarla devrimci blokunu konu eden Leninizmin ikinci taktik ilkesini anlamamıştır.

6) Bu taktik ilkenin Lenin tarafından formülasyonu:

" 'Sol Komünizm' Bir Çocukluk Hastalığı" , VIII . Uzlaşılmaz mı ?"

III. Üçüncü Taktik İlke

Bu taktik ilkenin sorunu: sloganların değişmesi, bu değişikliğin sırası ve metodudur.

Yani;

- i) parti için sloganı, kitleler için sloganına nasıl dönüştürmeli,
  - ii) kitleleri devrimci pozisyona nasıl ve hangi yoldan getirmeli,
- ki, kitleler partinin sloganının doğruluğuna kendi siyasi tecrübeleriyle inansınlar.

Kitleler sadece P/A ile inandırılmaz. Bunun için onların kendi siyasi tecrübeleri gereklidir. Geniş kitleler acılı tecrübelerle mesela mevcut bir sistemin devrilmesinin kaçınılmazlığını, yeni bir siyasi ve sosyal düzenin kurulmasının kaçınılmazlığını hissetmelidirler.

Şu ikisi arasında kesin ayrışma olmalıdır:

- i) yakın gelecek için perspektif olan formül
- ii) günün sloganı, derhal eylem için slogan olan formül.

1) Mesela bundan 6 ay önce "Wuhan'daki Kuamintang Önderliğini Yıkalım" sloganını Çin komünistlerinin öne sürmesi yanlış olurdu. Bu fazla ileri gitmek olurdu, komünistlerin de hala Kuamintang önderliğine güvenen geniş kitlelere ulaşmasını zorlaştırırdı, KP'yi geniş köylü kitlelerinden soyutlardı.

Çünkü;

Wuhan Kuamintang önderliği, burjuva-devrimci hükümet olarak potansiyelini yitirmemişti, tarım devrimine karşı savaşarak kendini kitlelerin gözünde

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

kötülememişti, işçi sınıfına karşı savaşarak ve karşı-devrime kayarak kendini kitlelerin gözünden düşürmemişti.

Ama şimdi bu slogan ileri sürülmelidir.

Çünkü Kuamintang önderliği tüm bunları yaptı şimdi.

Çünkü şimdi İ-K kitlelerinin önünde iki seçenek var.

i) ya; tarım devrimini reddeden ve kitlelerin hayati ihtiyaçlarını tatmin etmeyi reddeden Kuamintang önderliği

ii) ya da; tarım devrimi ve işçi sınıfının konumunun radikal bir iyileşmesi, ki bu Wuhan'daki Kuamintang önderliğinin değişmesinin kitleler için bir slogan haline gelmesi demektir.

2) Sloganların değişmesini; hangi yol ve araçlarla geniş kitlelerin yeni devrimci pozisyonlara getirileceğini; partinin siyaset ve eylemleri ve bir sloganı başka bir sloganla zamanında değiştirerek, geniş kitlelerin kendi tecrübeleri temelinde partinin çizgisinin doğruluğunu anlamalarına nasıl yardım edileceğini konu edinen Leninizmin üçüncü taktik ilkesi.

3) Bu taktik ilkenin Lenin tarafından formülasyonu:

" 'Sol Komünizm' Bir Çocukluk Hastalığı" "X. Bazı Sonuçlar".

4) Troçki, 1917 başında tarım hareketini atlamaya çalıştığında bu taktik ilkeyi çiğnedi.

Troçki-Zinoviev, komünistlerin karşı-devrimci sendikalarda çalışmasının uygunluğunu göremeyerek ve onlarla geçici blokların gerekliliğini reddederek sendikaların karşı-devrimci karakterini atlamaya çalıştığında bu taktik ilkeyi çiğnediler.

Troçki-Zinoviev-Radek, Çin devrimci hareketinin milli özelliklerini, mesela Kuamintang ve Çin halkının kitlelerinin geriliğini atlayarak Nisan 1926'da komünistlerin Kuamintang'dan çıkması, Nisan 1927'de derhal sovyetlerin kurulmasını önererek, gelişmenin Kuamintang aşaması tamamlanmadan böyle yaparak bu taktik ilkeyi çiğnediler.

Muhalefet "bizim" Kuamintang önderliğinin güvenilmezliğini Kuamintang ile blokun geçiciliğini anlamamızın, Kuamintang'a karşı 'derhal' "kararlı eyleme" geçmeye yetmeyeceğini, Çin komünistlerinin kitleleri kendi peşinden gelmeye ikna etmeye yetmeyeceğini, bunun için kitlelerin kendi tecrübeleriyle Kuamintang önderliğinin güvenilmez, gerici karşı-devrimci karakterini tanımları gerektiğini anlamıyor.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Muhalefet sadece ileri gurubun, sadece partinin, sadece bireylerin değil, herşeyden önce kitlelerin devrimi yaptıklarını anlamıyor.

Kendi başına proletaryanın ileri gurubunun, proletaryanın partisinin anlayışı, siyasi bilinci yetmez. Ayrıca kitlelerin partinin çizgisinin doğruluğuna kendi tecrübeleri üzerinden ulaşması da gerekir.

5) Çin devrimi geçici bir yenilgiye uğradı. Tam bir yenilgi değil çünkü Çin devriminin bu aşamasındaki temel görevleri, yani, tarım devrimi, Çin'in birleştirilmesi, emperyalist baskıdan kurtuluş olduğu gibi duruyor.

i) Çin devriminin bu geçici yenilgisi, 1905 geçici yenilgisi gibi uzun süreli olabilir (1905-1917). O zaman açıktır ki İ-K temsilcileri sovyetlerinin derhal kurulması sorunu sözkonusu olamaz. Çünkü sovyetler sadece devrimci yükseliş dönemlerinde kurulur ve gelişirler.

Fakat böylesi bir gelişme biraz zor, çünkü

- a) karşı-devrim birleşmiş değil, eski ve yeni militaristler arasında savaşlar çıkıyor ve tüm bunlar hem karşı devrimi zayıflatıyor hem de köylüleri yıkıma götürüp kızdırıyor.
- b) Çin'de hakim guruplara önderlik getirecek bir Stolipin reformları gibi birşey ileri sürecek bir gurup ve hükümet yok.
- c) halihazırda toprak ağalarının topraklarına el koymaya başlamış köylüleri bastırmak kolay değil.
- d) proletaryanın emekçi kitleler arasındaki prestiji artıyor ve güçleri tamamıyla yok edilemedi.

ii) Dolayısıyla Çin devriminin geçici yenilgisinin Haziran 1917 yenilgisine benzemesi daha muhtemeldir.

Böyle olursa ve yeni bir devrimci yükseliş gerçek haline gelirse, burjuva hükümete karşı İ-K temsilcileri sovyetleri kurulması gündeme gelebilir.

Çünkü sovyetlerin kurulması sorunu tamamen olgunlaşmış olacaktır.

O halde:

Mevcut Kuamintang önderliğini devrimci bir önderlikle değiştirme savaşımının yanında sovyetlerin propagandasını etmeye -kurmaya değil- başlamalı.

(Age., sf.734-762)

ENTERNASYONAL DURUM VE SSCB'NİN SAVUNMASI (29 TEMMUZ-9 AĞUSTOS 1927)

I

MUHALEFETİN KOMİTERN SEKSİYONLARINA HÜCUMU

ÇKP hakkında:

ÇKP, daha doğrusu önderliği SD'ci, Menşevik hatalar işledi.

Devrimin yükselişle, sağ ve sol hatalar daima ortaya çıkar.

Çin'de, genç daha ancak iki yaşında bir parti var! Menşevik hatalar yapılmasında şaşılacak ne var?

II

ÇİN HAKKINDA

1) Leninizmin sömürge ve bağımlı ülkelerdeki devrimler sorunundaki temel önerisi:

i) emperyalist ülkelerdeki, diğer milletleri ezen ülkelerdeki, baskıyı yapan ülkelerdeki devrimlerle

ii) sömürge ve bağımlı ülkelerdeki, diğer devletlerin emperyalist baskısını çeken ülkelerdeki, baskıya uğrayan ülkelerdeki devrimler

arasında kesin ayırım yapmak.

(i)'de; burjuvazi diğer milletleri ezer, devrimin her aşamasında karşı-devrimcidir, kurtuluş mücadelesinde bir faktör olarak milli faktör yoktur.

(ii)'de; diğer devletlerin emperyalist baskısı devrimin faktörlerinden biridir, orada bu baskı MB de etkiler, orada MB belli bir aşamada ve belli bir dönem için ülkesinin emperyalizme karşı devrimci hareketini destekleyebilir, orada kurtuluş hareketinin bir faktörü olarak milli faktör, devrimci bir faktördür.

2) Bu temel önerinin Lenin tarafından formülü:

Komintern'in II. Kongresine sunduğu Milli ve Sömürge Sorunları

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Komisyona Raporu-Lenin'in tezleri. 26 Temmuz 1920.

3) Rusya'da 1905 devrimi burjuva-demokratik devrimi olmasına rağmen liberal burjuvaziye karşı yönelmişti. Çünkü emperyalist liberal burjuvazisi karşı-devrimci olmaktadır.

Bu nedenle Bolşevikler açısından liberal burjuvaziyle geçici blok veya anlaşma sorunu olmadı.

Muhalefet Çin'de de devrimci hareketin tüm aşamalarında MB ile geçici anlaşma ve bloklara karşı çıkıyor. Böylece baskıya uğrayan ülkelerle, baskıyı yapan ülkelerdeki devrimler arasındaki farkı anlamadığını sergiliyor.

4) Sömürge ülkelerdeki burjuva kurtuluş hareketleriyle geçici anlaşma ve blokların mümkünlüğü konusunda Lenin'in formülü:

Komintern'in II. Kongresinde. Aynı tezlerden.

5) Çin devriminin aşamaları:

Kesin aşamalardan geçmeyen bir devrim yoktur.

Rus devriminin iki aşaması:

i) bdd: ana çizgisi, tarım hareketi.

ii) Ekim devrimi: ana çizgisi, proletaryanın iktidarı ele geçirmesi.

Çin devriminin üç aşaması:

i) devrimin birinci aşaması; tüm-milli birleşik cephe devrimi;

Kanton dönemi; devrimin esas olarak yabancı emperyalizme vurduğu, MB'nin devrimi desteklediği dönem.

ii) devrimin ikinci aşaması; devrimin şimdiki aşaması; bdd; MB'nin devrimi terk ettiği, tarım hareketinin muazzam bir devrime büyüdüğü dönem.

iii) devrimin üçüncü aşaması; Sovyet devrimi, daha gelmedi ama gelecek.

Bir devrimin gelişmesinde kesin aşamaların olduğunu anlamayan, Çin devriminin gelişmesinde üç aşama olduğunu anlamayan, Marksizm veya Çin devrimi hakkında hiçbir şey bilmiyordur.

6) Çin devriminin birinci aşaması:

a) Birinci aşamanın karakteristik özellikleri,

i) Tüm-milli birleşik cephe devrimiydi.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

ii) esas olarak yabancı emperyalist baskıya karşı yönelmişti. (Honkong grevi vb.)

Kanton devrimin merkeziydi.

Sömürge 'devrimlerinin birinci aşaması bu karakterde olmalıdır. İşte Çin ve Hindistan devrimlerini konu eden Komintern II. Kongresindeki "Tamamlayıcı Tezler": Bu ülkelerde "yabancı hükmü sosyal hayatın serbest gelişmesini engelliyor"; "o halde sömürge ülkelerdeki devrimlerin ilk adımı yabancı kapitalizmi devirmektir".

b) Çin devriminin özelliği: onun gelişmesinin bu ilk adımından, ikinci aşamaya, tarım devrimi dönemine girmesidir.

Türk devriminin (Kemalist) özelliği: onun gelişmesinin birinci aşamasında, burjuva kurtuluş hareketi aşamasında amasında takılıp kalması, tarım devrimine geçmeyi denemeye bile kalkışmamasıdır.

Kanton döneminde Kuamintang ve hükümeti, İ-K, burjuva entelektüeller ve MB blokuydu. Kanton emperyalizmden kurtuluş için mücadele hükümetiydi.

Kanton ve Ankara emperyalizme karşı savaşırken, böylece emperyalizmin güçlerini dağıtıp, onu zayıflatıp, teşhir ederken ve böylece dünya devriminin merkezinin, SSCB'nin gelişmesini kolaylaştırırken desteklenmeliydi ve biz onlara belirli yardımlarda bulunduk.

c) Sömürge devriminin birinci aşamasında MB ile birleşik cephe sadece şu şartlarda devrimci bir öneme sahiptir.

Bu cephe, KP'nin

- i) bağımsız siyasi ve örgütsel çalışmasını,
- ii) proletaryayı bağımsız bir siyasi güç olarak örgütlemesini,
- iii) köylüleri toprak ağalarına karşı ayağa kaldırmasını,
- iv) İ-K'lerin devrimini açıkça örgütlemesini,
- v) ve böylece PH için şartları hazırlamasını,

önlemezse.

Yani, cephe döneminde komünistler,

- i) bağımsızlıklarından bir an için ve azıcık da olsa feda etmemelidirler.
- ii) İ-K, toprak ağaları ve MB karşı mücadelesini yoğunlaştırmalıdır.

d) Çin'deki her şehrin işçilerin mücadelesinin krize, işsizliğe vb. yol açacağı iddiasıyla Komintern'i bombardıman ettiği bir sırada Komintern'in tavrı.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Aralık 1926.

Şehirlerde bir genel geri çekilme ve işçilerin şartlarını düzeltmek için mücadelelerini kısıtlama siyaseti yanlış olur.

Kırlardaki mücadele genişletilmeli, ama aynı zamanda işçilerin maddi ve hukuki şartlarını düzeltmek, hareketlerine örgütlü bir karakter vermek için mevcut iyi şartlar kullanılmalı.

Şehirlerde mücadeleyi büyük burjuvaziye ve herşeyden önce emperyalizme karşı yöneltmeli, böylece Çin küçük burjuvazisini ve orta burjuvazisini mümkün olduğunca birleşik cephe çerçevesinde tutmalı.

İşçilerin grev, örgütlenme, toplanma vb. haklarına karşı herhangi bir emre mutlak alarak mücadele edilemez.

e) Komintern'in 6. Plenumu. Şubat-Mart 1926.

Çin işçilerinin siyasi görevleri: Haziran-Ekim 1925 Çin halkının yabancı emperyalistlerden kurtuluşu için mücadelesinde bir dönüm noktası oldu.

Kuamintang hakkında

- i) yabancı emperyalistlere ve feodal-militarist yaşama karşı,
- ii) ülkenin bağımsızlığı için,
- iii) bir tek devrimci-demokratik hükümet için

yürütülen mücadelede ki ortak sınıf çıkarları temelinde yükselen işçilerin, köylülerin, entelektüellerin ve şehir demokrasisinin devrimci blokudur Kuamintang.

Kanton Kuamintang Hükümeti hakkında

Kuamintang parti tarafından olan Kanton'da yaratılan hükümet ülkenin gelecekteki devrimci-demokratik gelişmesinin modelidir.

İşçi-Köylü ve burjuvazinin birleşik cephesi hakkında

Emperyalistlere karşı devrimci-demokratik örgütlerin önderliğinde nüfusun en geniş yığınlarının (işçiler, köylüler ve burjuvazi) birleşik milli devrimci cephesini koymak.

Kuamintang'dan çekilme hakkında

Çin büyük burjuvazisinin Kuamintang partisinde guruplaşan belirli kesimleri

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

geçen yıl ayrıldı ve sağ kanat Kuamintang'ı oluşturdu. Bu gurubun Kuamintang II. Kongresinde (Ocak 1926) lanetlenmesini, Kuamintang ve onun Kanton hükümetinin faaliyetlerinin devrimci eğilimini sergiler ve proletaryanın ona devrimci desteğini garantiler.

ÇKP'de sapmalar ve devrimin Kuamintang aşamasının atlanmasına mücade edilemeyeceği hakkında

Çin komünistlerinin siyasi kendi-kaderlerini tayini iki zararlı sapma ile mücadele içinde gelişecek.

i) sağcı tasfiyecilik: proletaryanın bağımsız sınıf görevlerini gözardı eden ve genel demokratik milli hareketle şekilsiz bir kaynaşmaya götüren akım

ii) aşırı sol arzular: hareketin devrimci-demokratik aşamasını atlayıp proleter diktatörlüğü ve sovyet iktidarı görevlerine hemen gelmek isteyen; köylüleri, milli kurtuluş için Çin hareketinde temel, belirleyici bu faktörü unutan akım.

Tüm bunlar Zinoviev'in başkanlığında Komintern tarafından kabul edilmiş, Çin devriminin birinci aşamasıyla ilgili kararlar~!

7) Çin devriminin ikinci aşaması

a) Birinci aşamanın ayırıcı yönü devrimin sivri ucunu esas olarak yabancı emperyalizme yöneltmesiydi,

İkinci aşamanın karakteristik özelliği ise, devrimin sivri ucunun esas olarak iç düşmanlara, esas olarak feodal ağalara, feodal rejime yönelmesidir.

b) Birinci aşama yabancı emperyalistleri devirme görevini başaramadı. Bu görevin tamamlanmasını ikinci aşamaya bıraktı. Bu görevi ikinci aşamasının da bitirmeyip, üçüncü aşamaya, sovyet aşamasına bırakacağını varsayabiliriz.

İkinci aşamanın tarım devrimini tamamen bitiremeyip, bu görevin tamamlanmasını üçüncü aşamaya bırakması bizim için sürpriz olmaz. Ve bu görevi tamamlamak gelecekteki sovyet devriminin bir meziyeti olur.

c) Muhalefet Wuhan Kuamintang'ı ile olan blokun kısa sürmesi hakkında atıp tutuyor.

Anlaşılan , muhalefet, sömürge ülkelerde MB ile blokun uzun süreli olacağını düşünüyor.

Fakat, ancak Leninizm ile ilişkilerinin son kırıntılarını da koparmış olanlar

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

böyle birşey düşünebilirler.

Yeni bir devrimci yükselişi İ-K temsilcileri sovyetleri yönetecek. Sovyetlerin başında komünistler olacak ve onlar yeni bir devrimci Kuamintang kurulsa bile onun içinde yer almayacak.

Yüce popüler devrimler hiç bir zaman muharebelerin ilk seferinde nihai zaferi kazanamazlar. Onlar kah bir tarafın, kah diğer tarafın lehine olan gelişmeler seyri içinde büyür ve kuvvet kazanırlar. Rusya dahil her yerde bu böyle olmuştur. Çin'de de böyle olacak.

Çin devriminin en önemli sonucu yüzlerce milyon ezilen ve sömürülen halkı uzun süren uykularından uyandırması ve harekete geçirmesi, generaller kliklerinin karşı-devrimci karakterini tamamen teşhiri, karşı-devrimin Kuamintangcı hizmetkarlarının yüzündeki maskeyi yırtıp atması, sıradan halk arasında Komünist Partisinin nüfuzunu artırması, bir bütün olarak hareketi daha üst bir aşamaya ulaştırması, Hindistan, Endonezya vb. (ülkelerdeki-ç.n.) ezilen sınıfların milyonlarının kalplerinde yeni ümitler uyandırması gerçeğidir. Sadece körler ve yüreksizler Çin işçi ve köylülerinin yeni bir devrimci yükselişe doğru yürümekte olduklarından şüphe edebilir."

SBKP/B 15. KONGRESİ, 3 KASIM 1927, J.V. STALIN, ESERLER 10, SF.290, İNG.

" İkinci bir çelişme emperyalizm ile koloniler arasındaki çelişmedir. Bu çelişme (Komintern'in-ç.n.) Beşinci Kongre sırasında da vardı. Fakat sadece şimdi keskin bir karakter kazandı. O zaman Çin'deki devrimci hareketin bu kadar güçlü bir gelişmesine, bir yıl önce olan ve şimdi da olmakta olan Çin işçi ve köylülerinin muazzam kitlelerinin böylesine güçlü bir sarsılışına sahip değildik. Sadece bu da değil. O sırada, Komintern'in Beşinci Kongresi sırasında Hindistan'da bugün sahip olduğumuz milli kurtuluş mücadelesi ve emek hareketinin o güçlü canlılığına sahip değildik. Bu iki önemli vaka sömürge ve yarı-sömürgeler sorununu kesin bir şekilde öne çıkarır.

Bu iki çelişmenin büyümesi nelere gebedir? O, sömürgelerde kurtuluş için milli savaflara ve emperyalistler açısından müdahaleye gebedir.

Bu durum da akılda tutulmalı."

J.V.STALİN, SBKP/B MK, TEMMUZ PLENUMU SONUÇLARI, 13 TEMMUZ 1928, ESERLER II, SF. 208, İNG.

" c) O, emperyalist devletler ve sömürgeler ve bağımlı ülkeler arasındaki çelişmeyi (açS) yoğunlaştırıyor ve açığa çıkartıyor. Büyüyen ekonomik kriz, esas emtia pazarı ve hammadde kaynağı baskısını artırmadan edemez. Gerçekten de, bu baskı aşırı derecede artıyor. Şu bir gerçektir ki Avrupa burjuvazisi Hindistan, Çin-Hindi, Endonezya ve Kuzey Afrika'daki "kendi" sömürgeleri ile savaş halindedirler. Karşı-devrimci Kuamintang generaller klikleri kendi aralarında savaşarak ve Çin halkını mahvederek emperyalist kamptaki sahiplerinin iradelerine uyuyorlarken "bağımsız" Çin'in hemen hemen tamamen etki alanlarına bölünmüş olduğu bir gerçektir.

Çin'deki "barış ve düzenin" bozulmasının sorumlularının Çin'deki Rusya Elçiliklerinin memurları olduğuna dair yalancı hikayeyi tamamen teşhir edilmiş sayabiliriz. Uzun bir zamandan beri ne Güney ne de Orta Çin'de Rusya Elçilikleri yoktur. Ama diğer yandan oralarda Britanya, Japon, Alman, Amerikan ve bilumum diğer Elçilikler vardır. Uzun bir zamandan beri ne Güney ne de Orta Çin'de Rusya Elçilikleri yoktur. Diğer yandan birbirleriyle savaşan Çinli generallerin yanında Alman, Britanyalı ve Japon askeri danışmanları var. Orada uzun bir zamandan beri Rusya Elçilikleri yoktur. Diğer yandan, Britanyalı, Amerikan, Alman, Çekoslovak ve bilumum diğer silahlar, tüfekler, uçaklar, tanklar ve zehirli gazlar var. O halde? Güney ve Orta Çin'de "barış ve düzen" yerine Avrupa ve Amerika'nın "medeni" devletleri tarafından talimatı verilen ve finanse edilen aşırı derecede kısıtlanmamış ve yıkıcı generaller savaşı hüküm sürüyor. Kapitalist devletlerin "medenileştirme" faaliyetlerinin oldukça acı bir resmiyle karşılaşılıyor. Bizim anlamadığımız sadece şudur: Biz Rusya Bolşeviklerinin bununla alakası nedir?

Bu zorbalıkların emperyalistler için akıbetli olacağını düşünmemek komik olurdu. Çin işçi ve köylüleri onlara hali hazırda, Sovyetler ve bir Kızıl ordu kurarak karşılık verdiler. Deniyor ki, orada hali hazırda bir Sovyet hükümeti kuruldu. Kanımca, eğer bu doğruysa, bunda şaşılacak bir şey yoktur. Hiç şüphe yok ki Çin'i topyekün bir çöküntü ve yoksullaşmadan sadece Sovyetler kurtarabilir.

(J.V. Stalin, SBKP/B XVI. Kongresine Siyasi Rapor, 27 Temmuz 1930, Eserler 12, sf.257-58-59, İng.)

iv. Kısım

J.V.STALİN, MİLLİ MESELE

ULUSAL SORUN KONUSUNDA PARTİNİN İVEDİ GÖREVLERİ ÜZERİNE (1921)

I. Kapitalist Rejim ve Ulusal Baskı:

1. MODERN ULUSLAR, belirli bir çağın, yükselen kapitalizm çağının ürünüdürler. Feodalizmin ortadan kalkması ve kapitalizmin gelişmesi süreci aynı zamanda bireylerin uluslar biçiminde kümelenmesi sürecidir de. İngilizler, Fransızlar, Almanlar, (bu şekilde-bn) ULUSLAR BİÇİMİNDE ÖRGÜTLENMİŞLERDİR.

2.a) Ulusal biçimlenmenin (ulus biçiminde örgütlenmenin-bn) merkezi devletlerin oluşması ile AYNI ZAMANA RASTLADIĞI yerlerde;

-uluslar, devletsel bir kılığa bürünmüş,

-bağımsız ulusal burjuva devletleri biçiminde gelişmiştir (ulusal burjuva devletleri biçiminde örgütlenmişlerdir-bn). İngiltere (İrlanda dışında), Fransa, İtalya.

b) Merkezi devletlerin oluşmasının, feodalizmin ortadan kalkmasından, dolayısıyla, ulusların biçimlenmesinden (oluşmasından, örgütlenmesinden-bn) önce geldiği yerlerde;

-uluslar, ulusal devletler şeklinde gelişmemiştir, gelişemezdi de.

-Güçlü bir egemen ulus ile, birkaç güçsüz, bağımlı ulustan oluşan, karma çok uluslu burjuva devletler oluşmuştur.

Avrupa'nın doğusu; Avusturya-Macaristan, Rusya.

2. a) Başlangıçta ve genel olarak söylemek gerekirse, kendi öz ulusal güçlerine dayanan

Fransa, İtalya gibi ulusal devletler baskı nedir bilmiyordu.

b) Buna karşı; bir tek ulusun-daha doğrusu onun egemen sınıfının öbür uluslar üzerindeki egemenliği üzerine kurulu çok uluslu devletler, ulusal baskı ve ulusal hareketlerin ilk yurdu ve başlıca alanını oluştururlar.

i) Egemen ulus ile, bağımlı ulusların arasındaki çıkar çelişkileri çözülmedikçe çok uluslu bir devletin kararlı var oluşu olanaksızdır.

ii) Çok uluslu burjuva devleti bu çelişkileri çözebilecek durumda değildir. Özel mülkiyet ve sınıf eşitsizliği sürdürülerek ulusları "eşitleştirmek" ve ulusal azınlıkları "korumak" girişimleri başarısız olur ve ulusal çatışmaların yeni kızışmalarına yol açar.

(Buraya kadar yükselen kapitalizm dönemi. Sonrası emperyalizm dönemine geçiş ve emperyalizm dönemi-bn).

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

4.i) Avrupa'da kapitalizmin daha sonraki büyümesi, yeni sömürü alanları gereksinmesi, hammaddeler ve yakıt ardına düşülmesi,

ii) Son olarak da emperyalizmin gelişmesi, sermaye ihracı ve büyük demiryolları sağlama zorunluluğu,

a) Eski ulusal devletlerin (tek uluslu devletlerin) kendilerine yeni topraklar katmalarına ve böylece ulusal baskı ve kendine özgü ulusal çatışmaları ile çok uluslu devletler biçimine dönüşmesine yol açmıştır. -İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya.

b) Eski çok uluslu devletlerde; egemen uluslarda, komşu devletler zararına genişleme, yeni (güçsüz) milliyetleri bağımlılaştırma eğilimi pekiştirilmiştir.

Böylece, ulusal sorun genişlemiş, genel sömürgeler sorunu ile kaynaşmış, devletin iç sorunu olmaktan çıkıp, birkaç devleti ilgilendiren bir sorun, "büyük" emperyalist güçlerin, bütün haklarından yararlanamayan güçsüz milliyetleri kendilerine bağımlı kılma savaşına dönüşmüştür.

(i- Emperyalizme karşı milli kurtuluş savaşları ve ii- emperyalistler arası savaş sorununa dönüşmüştür-bn).

5. Emperyalist savaş

i) Galip sömürgeci devletler içinde (İngiltere, Fransa, İtalya)

Ulusal çatışmaların aşırı bir kızışmasına

ii) Yenik eski çok uluslu devletlerin (Avusturya-Macaristan, 1917 Rusyası) tam bir dağılmasına

iii) Ulusal sorunun burjuvazi tarafından en "radikal" çözümü olarak, YENİ ULUSAL BURJUVA DEVLETLERİN kurulmasına (Polonya, Çekoslovakya, Finlandiya, Gürcistan, Ermenistan vb.) yol açmıştır.

Ama

Yeni bağımsız ulusal devletlerin kuruluşu milliyetlerin barış içinde yaşamasını sağlayamadı, ulusal eşitsizliği, ulusal baskıyı ortadan kaldıramadı, çünkü özel mülkiyet ve sınıf eşitsizliğine dayanan yeni ulusal devletler

a) ulusal azınlıklarını baskı altında tutmaksızın (Beyaz Rusları, Yahudileri, Litvanyalıları, Ukraynalıları ezen Polonya Usetleri, Abazları, Ermenileri ezen Gürcistan Hırvatları, Bosnalıları ezen Yugoslavya vb.)

b) topraklarını komşuları aleyhine genişletmeksizin -ki bu çatışma ve savaşlara yol açar -(Litvanya, Ukrayna, Rusya'ya karşı Polonya Bulgaristan'a karşı Yugoslavya Ermenistan'a, Türkiye'ye karşı Gürcistan)

c) MALİ, İKTİSADİ VE ASKERİ bakımdan "büyük" emperyalist güçlere boyun

eğmeden yaşayamazlar.

6. Savaş sonrası dönemde ulusal sorunla ilgili emperyalist "dünya tablosu" şöyledir:

a) Tüm bağımlı ve bağımsız (gerçekte kesenkes bağımlı) ULUSAL DEVLETLER yığınını ezen ve sömüren birkaç "BÜYÜK" DEVLET ve bu (BÜYÜK-bn) DEVLETLERİN, ULUSAL DEVLETLERİ sömürme tekeli için KENDİ ARALARINDAKİ SAVAŞIM.

b) i) Bağımlı ve "bağımsız" ULUSAL DEVLETLERİN, "BÜYÜK" GÜÇLERİN dayanılmaz baskısına karşı savaşımı,

ii) ULUSAL DEVLETLERİN kendi ulusal topraklarını genişletmek için kendi aralarındaki savaşım,

iii) Herbiri ayrı ayrı ele alınmış ULUSAL DEVLETLERİN, KENDİ EZİLMİŞ ULUSAL AZINLIKLARINA karşı savaşımı.

iv) SÖMÜRGELERİN, "BÜYÜK" GUÇLERE karşı kurtuluş hareketlerinin pekişmesi.

v) Bu ("BÜYÜK"-bn) GÜÇLERİN içlerinde ulusal çatışmaların kızışması.

vi) İçlerinde bir dizi ULUSAL AZINLIK bulunan ULUSAL DEVLETLERİN içinde de ulusal çatışmaların kızışması.

Burjuva toplum ulusal sorunun çözümünde tamamen hileli müflis çıkmıştır!!

MİLLİ MESELEDE PARTİNİN HEMEN ÖNÜNDEKİ GÖREVLER (10 Mart 1921)

Milli meselenin gelişmesinde üç dönem vardır.

I. 1) Birinci dönem:

i) Avrupa'nın batısında: İngiltere (İrlanda hariç), Fransa, İtalya ve kısmen Almanya'da; feodalizmin yıkılması ve bireylerin uluslar içinde birleşmesi dönemi.

Burada bireylerin uluslar içinde birleşmesiyle merkezileşmiş devletlerin ortaya çıkışı aynı döneme rastladı; bu ulusların çelişmeleri içinde devlet biçimlerine büründüğünü gösterir ve bu devletler içinde önemli sayılabilecek ulusal guruplar bulunmadığından, bu devletlerde ulusal baskı da yoktu.

ii) Avrupa'nın doğusunda: Avusturya-Macaristan; Rusya'da; kapitalist gelişme yoktu, kapitalizm doğuş halindeydi, ama, Türklerin, Moğolların ve öteki Doğu halklarının istilalarına karşı, bu istilaları durdurabilecek

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

merkezileşmiş devletlerin kurulması gerekiyordu.

Burada, merkezileşmiş devletlerin oluşması bireylerin uluslar içinde birleşmesi sürecinden daha hızlı olduğundan, ulus haline gelmeden tek bir devlet içinde yer alan birçok ulustan teşekkül etmiş devletler meydana geldi.

Birinci dönemin özelliği: Kapitalizmin şafak vaktinde ulusların ortaya çıkışıyla, Avrupa'nın batısında içinde milli baskının bulunmadığı salt milli devletlerin meydana gelişi; Avrupa'nın doğusunda, başında daha gelişmiş olan tek bir ulusun bulunduğu, ve daha az gelişmiş öteki ulusları önce siyasi, sonra iktisadi bakımdan boyunduruğu altına aldığı çok uluslu devletlerin doğuşudur.

Doğunun karma devletleri, uluslararası çatışmaların, milli hareketlerin milli meselenin ve onun çözülmesi için çeşitli tarzların ortaya çıkmasını sağlayan ulusal baskının vatani olmuşlardır.

2) İkinci dönem:

Yeni sürüm pazarları, ucuz hammadde, yakıt ve kol emeği peşinde koşan kapitalizmin, sermaye ihracı için ve büyük demiryollarını ve deniz yollarını kontrolü altına alabilmek için, ulusal devlet çerçevesinden taşarak yakın ve uzak komşularının aleyhine-topraklarını genişlettiği, emperyalizmin ortaya çıktığı dönem.

i) Avrupa'nın batısında, İngiltere, İtalya, Fransa gibi eski ulusal devletler, ulusal devlet olmaktan çıkıyor, yani, yeni topraklar zaptederek birçok uluslardan meydana gelmiş sömürgeci devletler biçimini alıyorlar.

Böylece uluslara ve sömürgelere baskı siyasetinin yeni bir alanı haline geliyorlar.

ii) Avrupa'nın doğusunda, bu dönemin özelliği ulusal bağların güçlenmesi, Çek, Polonyalı, Ukranya'lı gibi bağımlı ulusların uyanmasıdır.

Bu uyanış, emperyalist dünya savaşı sonunda bu bölgedeki eski çok uluslu devletlerin dağılması (Avusturya-Macaristan, vb.-bn) büyük devletler diye adlandırılan devletlerin (İngiltere, Fransa vb.-bn) boyunduruk altında tuttukları yeni ulusal devletlerin (Polonya, Yugoslavya vb.-bn) meydana gelmesini sağladı.

3) Üçüncü dönem:

Sovyetler dönemi; egemen ve bağımlı uluslar meselesinin, sömürgeler ve

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

metropoller meselesinin tarih arşivlerine havale edildiği, kapitalizmin yıkılması ve ulusal baskının ortadan kaldırılması dönemi.

II. i) Birinci ve ikinci dönemin ortak özelliği:

Her iki dönemde de uluslar baskıya ve zulme uğrar, milli savaş günün savaşıdır ve milli mesele çözülmemiştir.

ii) Birinci ve ikinci dönem arasındaki farklılık:

Birinci dönemde, milli mesele, ayrı ayrı ele alınan çok uluslu devletlerin bir iç sorunudur ve çoğunluğu Avrupalı olan az sayıda ulusu kucaklamaktadır.

İkinci dönemde, devletlerin iç meselesi olmaktan çıkan milli mesele birçok devletleri ilgilendiren bir mesele haline gelmekte, haklarından yoksun tutulan ulusları boyunduruk altında tutmak isteyen, Avrupa dışındaki halkları ve kabileleri de boyunduruk altına almak isteyen emperyalist devletler arasında savaş meselesi haline gelmektedir.

Böylece daha önce ancak kültürlü uluslar arasında bir önem taşıyan ulusal mesele, bu tecrid edilmiş, durumundan çıkıp sömürgeler genel meselesi haline geliyor.

III. Ulusal meselenin genişleyerek, yeryüzünün tümünü ilk önce küçük kıvılcımlar olarak, sonradan kurtuluş hareketinin aleviyle sarmasını ve sömürgeler genel meselesi biçimine bürünmesini sağlayan etkenler şunlardır:

i) Birinci etken: emperyalist savaş sırasında savaşa girmiş emperyalist gurupların askeri birliklerine insan malzemesi sağlamak için sömürgelere başvurması, onlardan medet umması. Bu olgu, bu halk ve kabileler arasında kurtuluş ve savaş azmini artırmıştır.

ii) İkinci etken: emperyalist gurupların, müslüman halklar arasında en gelişmiş devletlerden biri olan Türkiye'yi parçalama ve onun devlet olarak varlığına son verme girişimleri. Bu girişime karşı Türkiye'nin savaş bayrağını yükseltmesi ve etrafına doğu halklarını toplayarak emperyalizme karşı durması.

iii) Üçüncü etken: emperyalizme karşı savaşta birbiri ardına zaferler elde eden ve böylelikle Doğunun ezilen halklarına ilham veren, onların uyanmasını, savaşa katılmalarını sağlayan ve İrlanda'dan Hindistan'a kadar ezilen ulusların tek cephesinin kurulması için gerekli ortamı yaratan Sovyet Rusya'nın ortaya çıkmış olmasıdır.

IV. Tarihin gösterdikleri şunlardır:

i) Ulusal meseleyi çözebilen tek düzen, yani ayrı ayrı halkların ve kabilelerin

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

barış içinde birlikte yaşamalarını ve kardeşçe işbirliğini sağlayacak şartları yaratmaya muktedir tek düzen, Sovyet iktidarı düzenidir.

Sermaye iktidarı altında, üretim araçlarının özel mülkiyeti sürüp gittikçe ve sınıflar var oldukça uluslar arasında eşitlik sağlanamaz; sermaye iktidarını sürdürdükçe, üretim araçları elde etmek için savaş sürüp gittikçe milliyetler arasında hiçbir eşitlik olamaz, ulusların emekçi yığınları arasında işbirliği gerçekleşemez.

Ulusal eşitsizliği ortadan kaldırmanın tek yolu, ezilen ve ezilmeyen halkların emekçi yığınları arasında kardeşçe işbirliği düzenini kurmanın tek yolu kapitalist düzeni yıkmak, Sovyet düzenini kurmaktır.

ii) Kendi milli burjuvazilerinin boyunduruğundan ve aynı zamanda "yabancı" burjuvazinin boyunduruğundan kendilerini kurtarabilmiş olan halklar, yani, ülkelerinde Sovyet düzenini kurmuş olan halklar, emperyalizm var oldukça komşu Sovyet Cumhuriyetinin iktisadi ve askeri desteği olmadan kendi varlıklarını tek başlarına, ayrı ayrı koruyamazlar. Macaristan örneği.

Sovyet Cumhuriyetleri tek-bir devlet içinde birleşmedikçe, tek bir iktisadi ve askeri güç olarak birleşmedikçe ne askeri-cephede, ne de iktisadi cephede dünya emperyalizminin ittifak halindeki güçlerine karşı direnemezler.

Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu bu tek devlet bağrında birleşmenin temelidir.

V. Rus Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Federasyonunda milli mesele:

Sovyet rejiminde, Rusya'da ve onunla bağları bulunan Cumhuriyetlerde artık ne hakim ulus ne de haklarından yoksun ulus; ne metropol ne de sömürge; ne sömürülen ne de sömüren yoksa da, milli mesele Rusya'da bütün önemiyle gene de vardır.

RSSCF'nda milli mesele, özünde ulusların iktisadi, siyasi kültürel gecikmelerini, geçmişten bize miras kalmış geriliklerini ortadan kaldırmak ve geri kalmış ulusların, devlet, kültür ve ekonomi bakımından merkezi Rusya'ya yetişmelerini sağlamaktan ibarettir.

i) Hakim ulus durumunda olan büyük-Rus ulusunun şartları, Rus komünistleri üzerinde bile etki ve iz bırakmıştır. Çalışmalarında, geri kalmış ulusların yaşantılarının özelliklerini, kültürlerini küçümseyen ve bazen Rus şovenizmine kayan sayısı az Rus komünist guruplarının sözünü ediyorum.

ii) Ulusal baskıya uğrayan, Rus olmayan milliyetlerin şartları da yerli komünistlerin üzerinde etki yapmıştır. Bunlar bazı defa kendi halklarının

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

emekçi yığınlarının sınıf çıkarlarını "bütün halkın çıkarları" denen şeyden ayırt edememektedirler. Yerli komünistlerin kitaplarında görülen ve doğu'da pan islamizm ve pan Türkizm biçiminde ifade edilen mahalli milliyetçiliğe doğru sapmanın sözünü ediyorum.

Geri kalmış bölgelerde, özellikle doğuda, komünist siyasetimizi iktisadi durumun özelliklerine uydurma yönündeki genel görevimiz.

Çoğunluğu Türk olan, sayıları 30 milyonu bulan koca bir halk topluluğu henüz sanayi kapitalizmi döneminden geçmemişlerdir; dolayısıyla bu halkların içinde sanayi proletaryası yoktur, ya da hemen hemen yoktur.

Yani bu halklar, ilkel ekonomik biçimlerden sanayi kapitalizmine uğramadan Sovyet ekonomisi aşamasına geçmek zorundadırlar.

(Lenin'in III. Ent., II. Kongresindeki Sovyet ve kapitalizme uğramadan sosyalizme geçiş tezleri! İşte böylesi halklar için. Çin değil!-bn)

V. Çiçeren'in yanılgıları.

i) Emperyalist devletler arasındaki çelişmeyi inkar etmek, Fransa, Amerika, İngiltere, Japonya vb. emperyalist devlet ve guruplar arasında varolan ve savaşları meydana getiren çelişkileri gözden kaçırmak, küçümsemek.

Emperyalistlerin uluslararası birliğini fazla önemsemek, emperyalist yönetici gurupları arasındaki gurup faktörünü abartmak.

Oysa, Dışişleri Halk Komiserliği eylemini bu çelişmeler üzerine dayandırmaktadır.

ii) Egemen olan büyük devletlerle, Çekoslovakya, Polonya, Finlandiya vb. yeni kurulmuş olan ve mali ve askeri bakımdan büyük devletlerin etkisi altında olan ulusal devletler arasındaki çelişkileri; bu ulusal devletlerin büyük devletlere boyun eğmiş durumlarına rağmen, ya da daha doğrusu bu durumdan ötürü büyük devletlerle bu devletler arasında, örneğin Polonya ile, Estonya ile ve benzeri ülkelerle aramızdaki müzakerelerde etkileri de görülen çelişkileri küçümsemek.

Halbuki, Dışişleri Halk Komiserliğinin varlık sebebi, bu çelişkilerden gerektiği gibi yararlanmayı emreder.

iii) Ulusların kaderlerini kendilerinin tayin etmesi hakkından lüzumundan fazla söz etmesi. Bu hak emperyalistlerin istedikleri gibi kullandıkları soyut bir şiar haline gelmiştir. Bu şiarı daha iki yıl önce elveda ettik. Programımızda ulusların kaderlerini kendilerinin serbestçe tayin etmesi gibi muğlak bir

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

şiardan sözedilmemektedir. Onun yerine kesin anlamı olan ve açıkça tanımlanan ulusların devlet kurmak üzere ayrılma hakkından sözedilmektedir. Bu ikisi ayrı şeylerdir.

iv) Çiçeren'in yazılarında pratik eğilimler göstermemesi.

**PARTİ VE DEVLET KURULUŞUNDA ULUSAL ETKENLER
(NİSAN 1923)**

1. Birinci eğilim; çeşitli halkların birleşmesi eğiliminin içeriği; gelecekteki dünya sosyalist ekonomisinin maddi öncüllerini hazırlayan eğilim-bn).

- i) Kapitalizmin gelişmesi, daha geçtiğimiz yüzyılda, üretim ve değişim araçlarının uluslararası bir nitelik kazanmasına, ulusal yalnızlığın kalkmasına, halkların iktisadi yaklaşmasına ve engin toprakların birbirine bağlı bir bütün içinde birleşmesine doğru bir eğilimi ortaya çıkardı.
- ii) Kapitalizmin daha sonraki gelişmesi (emperyalizm aşamasına ulaşması-bn) dünya pazarlarındaki gelişme, deniz ve demiryollarının örgütlenmesi, sermaye ihracı vb., uluslararası işbölümü ve bütün alanlardaki karşılıklı bağımlılık aracıyla, en çeşitli halkları birleştirerek bu eğilimi daha da pekiştirdi.

Bu süreç;

- i) Üretici güçlerdeki devsel gelişmeyi yansıttığı ölçüde,
- ii) Ulusal yalnızlığı ve çeşitli halkların çıkar karşıtlığını giderdiği ölçüde, bir ilerleme etkeniydi ve yine öyledir.

Çünkü, gelecekteki dünya sosyalist ekonomisinin maddi öncüllerini hazırlar.

2. (Bu eğilimin, halkların iktisadi yaklaşma eğiliminin içinde geliştiği, bu eğilime ters düşen şekiller, biçimler-bn.)

Bu eğilim, iç tarihsel anlamına hiç de uygun düşmeyen biçimler içinde gelişti. Halkların iktisadi yaklaşma sürecinin içinde olduğu biçimler şunlardır:

- i) Sömürge fethi ve yağmalar, ulusal baskı ve eşitsizlik, emperyalist keyfilik ve zor.
- ii) "Uygar" ulusların "uygar olmayan" uluslar üzerinde uygulanacak egemenlik için kendi aralarındaki savaşımı.

Yani,

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Halkların karşılıklı bağımlılığı ve ülkelerin iktisadi birleşmesi kapitalizmin gelişmesi boyunca eşit haklara sahip halkların el birliğiyle değil, daha az gelişmiş halkların daha çok gelişmiş halklar tarafından baskı ve sömürüsüyle gerçekleşiyordu.

3. (İkinci eğilim; birinci eğilimin içinde gelişebileceği, birinci eğilime uygun düşen şekiller, biçimler; gelecekteki dünya sosyalist ekonomisinin manevi öncüllerini hazırlayan eğilim.-bn).

Halkların birleşmesinin şiddet biçimlerinin bastırılması eğilimi; ezilen sömürgeler ve bağımlı milliyetlerin emperyalist boyunduruktan kurtulma savaşimleri.

Bu ikinci eğilim,

- i) Ezilen yığınların emperyalist birleşme biçimlerine karşı başkaldırması anlamına geldiği için
- ii) Halkların elbirliği ve özgürce onanmış bir ittifak temeli üzerinde birleşmesini istediği için bir ilerleme eğilimiydi ve yine de öyledir.

Çünkü, gelecekteki dünya sosyalist ekonomisinin manevi öncüllerini hazırlar.

4. Kapitalizme özgü biçimler içinde dile gelmiş bu iki temel eğilimin savaşımı, son yarım-yüzyıl boyunca çok uluslu burjuva devletlerin tarihini doldurur.

Kapitalist gelişme çerçevesinde, sömürge burjuva devletlerin iç bozukluğu ve organik istikrarsızlığı işte bu eğilimler arasındaki uzlaşmaz karşıtlık sonucudur.

Bu temel karşıtlığın başlıca sonuçları şunlardır:

- i) Bu tür devletlerin içindeki kaçınılmaz çatışmalar.
- ii) Bu tür devletler arasındaki kaçınılmaz savaşlar.
- iii) Eski sömürge devletlerin yıkılması ve yenilerinin kurulması.
- iv) Dünya siyasal haritasında yeni bir düzeltmeye yolaçan yeni sömürgeler fethi yarışı ve çok uluslu devletlerin yeniden dağılışı.

EKİM DEVRİMİ VE MİLLİ MESELE, (1928)

Milli mesele, mutlak bir şey değildir, her zaman için geçerli, sabit ve değişmez bir şey olarak konamaz.

Milli meseleyi, varolan düzenin değiştirilmesi genel meselesinin bir parçası olduğu için tamamen sosyal şartlar, ülkede kurulmuş olan iktidarın karakteri

ve genel olarak sosyal gelişmenin tüm seyri belirler.

Bu, geri kalmış bölgelerde milli meselenin ve milli hareketin, devrimin seyrini izleyerek hızla içerik değiştirmekte olduğu Rusya'da devrim döneminde özellikle açıkça görülmektedir.

I. ŞUBAT DEVRİMİ VE SÖMÜRGELE MESELESİ

1. Rusya'da burjuva devrimi döneminde (Şubat 1917'den itibaren) Rusya'nın geri kalmış ücra bölgelerinde milli hareket bir burjuva kurtuluş hareketi karakteri taşıyordu.

İlk defa olarak yüzyıllar boyunca "eski rejim" tarafından ezilen ve sömürülen Rusya'nın ulusları güçlerinin bilincine vardılar ve ezenlere karşı savaşa atıldılar. Hareketin şiarı "ulusal baskının ortadan kaldırılması idi.

Rusya'nın çevre bölgeleri göz açıp kapayıncaya kadar, milli burjuvazinin güçlerini topladığı "bütün ulusu" temsil eden kurumlarla doldu. ("Milli Şura'lar"; "Rada", "Kurultay" vb.) Sözkonusu olan ulusal baskının "temel sebebi" olan Çarlıktan kurtulmak ve milli burjuva devletleri kurmaktı.

Ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı geri kalmış bölgelerin milli burjuvazilerinin iktidarı ele almaları ve "kendi" öz" ulusal devletlerini kurmak için Şubat devriminden yararlanmalara biçiminde yorumlanıyordu.

2. Fakat çarlığın yıkılması ve burjuvazinin iktidara geçmesi, maskesini atıp gerçek yüzüyle beliren bir emperyalizmin çarlığın yerine geçmesi ve ulusal baskının ortadan kaldırılmaması sonucunu verdi.

Niteliği bakımından emperyalist olan Lvov-Milikov-Kerenski hükümeti, hem ulusal baskı politikasını sürdürdü, hem de yeni toprakları, yeni sömürgeleri ve ulusları boyunduruğu altına alabilmek için savaşı sürdürdü.

Bu hükümeti bu yönde iten sadece kendi emperyalist karakteri değildir. Emperyalist devletlerin varlığının şartı, bu devletlerin arasında küçük ulusları boyunduruk altında almak için savaştır. Dolayısıyla Batının eski emperyalist devletlerinin varlığı; onların bu hükümetin etki alanını kısma tehdidi de onu bu yönde itti.

3. Geri bölgelerde "bütün ulusu" temsil ettiğini iddia eden kurumlar

- i) devlet bağımsızlığı yönünde bir eğilim gösterdikleri sürece Rus emperyalist hükümetinin sert muhalefetiyle karşılaşılıyordu.
- ii) milli burjuvazinin iktidarını savundukları için de "kendi" işçi ve köylülerinin temel çıkarlarına kulaklarını tıkıyorlar ve onların itirazlarını

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

ve hoşnutsuzluklarını kışkırtıyorlardı.

Yukarıdan gelen tehlike karşısında güçsüz olduklarından aşağıdan gelen tehlikeyi artırmaktan, derinleştirmekten başka birşey yapamıyorlardı.

Dıştan gelen darbeler karşısında olduğu gibi içten gelen patlamalar karşısında da güçsüz kalıyorlardı. Yeni doğan burjuva milli devletler, daha çiçek açmadan solup kuruyorlardı.

II. EKİM DEVRİMİ VE MİLLİ MESELE

1. Şubat devrimi bağrında birbiriyle uzlaşmaz iç çelişkiler taşıyordu.

Toprak ağalarının ve burjuvazinin iktidarını deviren ve yerine bir işçi-köylü hükümeti yerleştiren Ekim devrimi, Şubat devriminin çelişkilerini bir hamlede halletti.

Merkezde başlayan devrim uzun süre bu dar alan içinde hapsedilemezdi. Merkezde muzaffer olan devrim zorunlu olarak ülkenin en ücra köşelerine kadar yayılacaktı ve gerçekten de kuzeyden gelen devrim dalgası daha ilk günlerde sınır bölgeleri birbiri ardından kaplayarak bütün Rusya'yı sardı. Ama oralarda Ekim devriminden önce kurulmuş olan "milli şuralar" ve bölgesel "hükümetler" barajıyla karşılaştı.

2. Bu milli "hükümetler" sosyalist devrimin lafını bile duymak istemiyorlardı.

- i) Burjuva nitelik taşıdıkları için eski burjuva dünyayı yıkmak hiç de işlerine gelmiyordu, tam tersine eski burjuva düzeni korumak ve sağlamlaştırmak için bütün güçlerini harcamayı görev sayıyorlardı.
- ii) emperyalist nitelik taşıdıkları için, emperyalizm ile bağları koparma istemiyorlardı, tam tersine fırsat düştükçe öteki ulusların topraklarından parçalar kapmaya, öteki ulusları boyunduruk altına almaya her zaman hazırdılar.

Dolayısıyla;

Kenar bölge1erdeki bu "milli hükümetlerin", merkezin sosyalist hükümetine savaş ilan etmeleri şaşılacak birşey değildi. Ama bunu yapmakla bu hükümetler, Rusya'da devrim düşmanı ne varsa etraflarında toplayarak irtica ocakları haline geldiler.

3. Ama ülkenin kenar bölgelerinde bu "milli" hükümetlerden başka gerçekten milli işçiler ve köylüler de vardı.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Onlar, Ekim devriminden önce Merkezi Rusya örneğine göre kurulmuş olan devrimci, Millet Temsilcileri Sovyetleri içinde örgütlenmişti, kuzeydeki kardeşleriyle kardeşlik bağlarını hiçbir zaman koparmamışlardı, onlardan burjuvaziyi yenmek ve sosyalizmin zaferi için savaşıyorlardı.

Dolayısıyla;

- i) Onların, "kendi" mil1i hükümetleriyle aralarındaki çatışmalar her geçen gün vahimleşiyordu.
- ii) Ekim devrimi, onların Rusya'daki işçi ve köylülerle ittifakını güçlendirmiş, onların sosyalizmin başarısına olan inançlarını canlandırmıştı.
- iii) "Mil1i hükümetlerin" Sovyet iktidarına karşı savaşı, onların bu "hükümetlerle" olan çelişkilerini tam bir kopuşa, ayaklanmaya kadar götürdü.

Ve işte böylece burjuva-milliyetçi karşı-devrimci "hükümetler" ittifakına karşı, bütün Rusya işçileri ve köylülerinin sosyalist ittifakı meydana gelmiş oldu.

4. Bu bölgelerdeki "milli" hükümetlerin giriştikleri savaş, eşit olmayan bir savaştı.

- İki yandan,
- i) Dıştan Sovyet iktidarı tarafından
  - ii) İçten "kendi" işçi ve köylüleri tarafından
- saldırıya uğrayan "milli hükümetler" daha ilk çatışmalarda bozgun halinde gerilediler.

Tam bir yenilgiye uğrayan "milli hükümetler" "kendi" işçi ve köylülerine karşı Batının emperyalistlerini, bütün dünyada "küçük ulusların kıdemli sömürücülerini ve zalimlerini yardıma çağırarak" zorunda kaldılar.

Böylece yabancı müdahale ve kenar bölgeler topraklarının işgal dönemi başladı. Bu dönem bir kere daha "milli" ve bölgesel hükümetlerin karşı-devrimci karakterini ortaya çıkardı.

5. O zaman herkes için açık seçik belli oldu ki

- i) milli burjuvazi "kendi halkını" ulusal baskıdan kurtarma peşinde değildi, o, halkın alınterinden kârlar elde etme ihtiyaçlarını ve sermayelerini koruma özgürlüğü peşindeydi.
- ii) emperyalizm ile bağları koparmadan mahalli burjuvazi iktidardan devrilmeden ve iktidar bu ulusların emekçi yığınlarının eline geçmeden ezilen ulusların kurtuluşu tasavvur edilemez.

6. Böylece

i) "bütün iktidar milli burjuvaziye" şiarıyla ulusların kendi kaderlerini serbestçe tayin etme hakkı konusundaki eski burjuva anlayışın maskesini devrimin seyri düşürdü ve bu kavram bir kenara atıldı.

ii) "Bütün iktidar ezilen ulusların emekçi yığınlarına" şiarıyla ulusların kendi kaderlerini serbestçe tayin etme hakkı konusundaki sosyalist anlayış benimsenme ve uyulanma hakkını kazanmış oldu.

7. Böylece Ekim devrimi,

Eski, burjuva milli kurtuluş hareketlerine son vererek, ezilen ulusların işçi ve köylülerinin her türlü sömürü ve zulme karşı ve bu arada ulusal baskıya karşı; "kendi" burjuvalarının iktidarına karşı ve yabancı burjuvaziye, genel olarak emperyalizme karşı

Yeni, sosyalist bir hareketin çağını açmış oldu.

III. EKİM DEVRİMİNİN DÜNYA ÖLÇÜSÜNDE ÖNEMİ

1. Rusya'nın merkezinde başarı kazanan ve çevredeki bölgelerin bir kısmını da ele geçiren Ekim Devrimi Rusya toprakları içinde hapsedilemez, komşu ülkelere sıçramadan yapamazdı. Devrimin aldığı temel önlemlerin köleleştirilmiş doğu ülkelerinde ve kana bulanmış batı ülkelerinde önemli etkisi olmaması mümkün değildi.

Ekim devrimi doğunun ezilen halklarının, emekçi yığınlarının asırlar boyu süren uyuşukluğuna son veren ve onları dünya emperyalizmine karşı savaşa sürükleyen ilk devrimdir. İran, Çin, Hindistan.

Ekim devrimi, batının işçi ve askerlerine canlı ve sağlam bir örnek olabilen, onları savaş ve emperyalizmin boyunduruğundan gerçekten kurtulma yoluna yönelten ilk devrimdir. Batıda işçi ve asker ayaklanmaları, tüm haklarından yararlanamayan halkların milli boyunduruktan kurtulmak için devrimci savaşimleri.

Böylece, Ekim Devrimi geri kalmış doğu halkları ile, ileri batı halkları arasında bağlar kurarak bu halkları emperyalizme karşı ortak bir savaş kampında birleştiriyor.

Böylece, milli mesele ulusal boyunduruğa karşı savaş gibi özel bir mesele olmaktan çıkıyor, ulusların, sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin emperyalizmden kurtuluşa genel meselesi haline geliyor.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

2. Önemli olan doğudaki, hatta batıdaki savaşın henüz burjuva milliyetçi etkilerden kurtulmaya vakit bulup bulamaması değil, önemli olan emperyalizme karşı savaşın başlamış olması ve bu savaşın er geç mantığı sonucuna (Sovyet iktidarına-bn) varacağıdır.

3.Ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve "vatanın savunulması" ilkesi ortadan kalkmamıştır. Ortadan kalkan bunların burjuvaca yorumlarıdır. Bunların sosyalist yorumları sayesinde ulaştığı devrimci azameti doğuda ve batıda görebiliriz.

MİLLİ MESELE VE LENİNİZM MEŞKOV, KOVALÇUK VE ÖTEKİ YOLDAŞLARA CEVAP (18 Mart 1929)

IV. MİLLİ MESELEDE PARTİNİN SİYASETİ

1. Milli mesele toplumun toplumsal-siyasi gelişmesinin bir parçasıdır ve bu genel meseleye tabidir. Milli mesele kendi kendine yeten, değişmez, yönelimi ve karakteri bir bütün olarak tarih boyunca değişmeyen bir şey değildir.

Milli mesele her zaman bir ve aynı karaktere sahip değildir, milli hareketin karakter ve görevleri devrimin gelişmesindeki farklı dönemlerde değişir.

Devrimin gelişmesinin ayrı aşamalarındaki devrimin karakter ve görevlerindeki değişimler, milli meselenin karakter ve görevlerinde buna uygun değişiklikler meydana getirir.

Buna uygun olarak Partinin milli meseledeki siyaseti de değişir. Dolayısıyla, partinin devrimin gelişmesinin bir dönemindeki milli meseledeki siyaseti bu dönemden kopartılamaz ve keyfi olarak başka bir döneme aktarılamaz.

Dolayısıyla, Rus marksistleri daima milli meselenin devrimin gelişmesi genel sorununun bir parçası olduğu, milli meselenin devrimin farklı aşamalarında, verilen tarihi anda devrimin karakterine uygun düşen farklı hedeflere sahip olduğu önerisinden yola çıkmışlardır.

2. Birinci dünya savaşından önceki dönemde, tarih Rusya'da burjuva demokratik devrimi günün görevi yaptığında Rus marksistleri milli meselenin çözümünü Rusya'da demokratik devrimin kaderine bağladılar.

Parti, çarlığın devrilmesinin, feodalite kalıntılarının devrilmesinin ve ülkenin tam demokratikleştirilmesini kapitalizmin çerçevesinde milli meselenin

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

mümkün olan en iyi çözümünü teşkil ettiğini benimsedi.

Bu dönemde partinin siyaseti bu oldu.

Bu dönemde Lenin şöyle der:

"Kapitalizm dünyasında bir çözüm mümkünse, ben milli meselenin çözümü için tek bir yol olduğunu söylüyorum. Bu çözüm yolu tutarlı bir demokratizmdir. İspat olarak öteki örnekler arasında İsviçre'yi görüşümü doğrulamak için ileri sürüyorum." (Milli Mesele Üzerine Eleştirici Mülahazareler)

Bu döneme ait olan Stalin'in "Marksizm ve Milli Mesele" broşüründe de şöyle denir:

"Ulusal hareketin kesin olarak kalkması, ancak burjuvazinin düşüşü ile mümkündür. Dünyada tam barış, ancak sosyalizmin kurulmasıyla gerçekleşebilir. Ama kapitalizmin çerçevesinde bile ulusal çatışmayı asgariye indirmek, bu savaşın köklerine saldırmak, onu proletarya için en az zararlı duruma sokmak mümkündür. Örnek olarak İsviçre ve Amerika gösterilebilir. Bunun için ülkeyi demokratlaştırmak ve ulusların serbestçe gelişmelerine imkan sağlamak gerekir."

3. Bunu izleyen dönemde, Birinci dünya savaşı döneminde

- i) İki emperyalist ittifak arasındaki uzun savaş dünya emperyalizminin gücünü baltaladığı zaman, dünya kapitalist sistemindeki buhran en aşırı derecelere ulaştığı zaman
- ii) "Metropollerin" işçi sınıflarının yanında sömürgeler ve bağımlı ülkeler kurtuluş hareketine atıldığı ve milli mesele gelişerek milletler ve sömürgeler meselesi haline geldiği zaman
- iii) İleri kapitalist ülkelerin işçi sınıfı ile ezilen sömürgeler ve bağımlı ülkeler halklarının birleşik cephesi gerçek bir güç olmaya başladığı zaman,

Bunların sonucu olarak, sosyalist devrim günün sorunu haline geldiği zaman, Rus marksistleri bir önceki dönemin siyasetiyle yetinemezlerdi ve milli ve sömürge sorununun kaderini sosyalist devrimin kaderine bağlama gereğini duydular.

Parti,

- i) Kapitalin iktidarının devrilmesi ve proletarya diktatörlüğünün örgütlenmesini
- ii) Emperyalist orduların sömürge ve bağımlı ülkelere kovulması ve

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

bu ülkeler için ayrılma ve kendi milli devletlerini kurma hakkının garantilenmesini

iii) Milli düşmanlık ve milliyetçiliğin tasfiyesi ve halklar arasında enternasyonal bağların güçlenmesinin

iv) Birleşmiş bir sosyalist halk ekonomisinin örgütlenmesinin ve bu temel üzerinde halklar arasında kardeşçe işbirliği kurulmasının mevcut şartlar altında milli ve sömürge meselesinin en iyi çözümünü teşkil ettiği görüşüne vardı. Partinin bu dönemdeki siyaseti işte böyleydi.

4. Bu dönem henüz kuvvet kazanmamıştır, çünkü henüz başlamıştır; ama hiç şüphe yok ki bu dönem daha karar verici sözünü söyleyecek.

LENİNİZMİN İLKELERİ (1924)

VI. MİLLİ MESELE

I. MESELENİN KONUŞ TARZI

- a) II. Enternasyonal döneminde
- b) Leninizm döneminde

1. Eskiden milli mesele başlıca "uygar" ulusları ilgilendiren dar bir çerçevede içinde hapsedilirdi. En zalim ve en canavarca şekliyle milli baskıya maruz kalan Asya'nın ve Afrika'nın yüz milyonlarca halkları genellikle görüş sahasının dışında kalıyordu.

Leninizm bu bariz uygunsuzluğun maskesini devirdi, beyazı siyahtan, Avrupalıyı Asyalıdan, emperyalizmin "medeni" esirini "medeni olmayan" esirinden ayıran duvarı yıktı ve böylece milli meseleyi sömürgeler meselesine bağladı.

Böylece milli mesele,

Özel ve devletin iç meselesi olmaktan çıktı,

Genel ve enternasyonal bir mesele, bağımlı ülkeler ve sömürgelerin ezilen halklarının emperyalizmin boyunduruğundan kurtarılması dünya sorunu haline geldi.

2. Eskiden ulusların kendi kaderlerini tayini ilkesi genellikle yanlış yorumlanırdı, bu ilke sık sık ulusların özerklik hakkı fikrine kadar daraltılırdı. Böylece kendi kaderini tayin fikri ilhaklara karşı mücadele aracı olmaktan çıkıp, ilhakları haklı gösterme aracına dönüşme tehlikesi taşıyordu. Leninizm kendi kaderini tayinin kavranışını bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

ezilen halklarının tamamen ayrılma hakkı, milletlerin devlet olarak bağımsız yaşama hakkı olarak yorumlayarak genişletti.

Böylece,

emperyalist savaş sırasında sosyal şovenlerin elinde kitleleri aldatma aracı olan kendi kaderini tayin ilkesi, tüm emperyalist ihtiras ve şovenist alavereyi teşhir eden bir araç, kitlelerin enternasyonalizm ruhuyla siyasi eğitiminin bir aracı haline dönüştü.

3. Eskiden ezilen uluslar meselesi genellikle saf hukuki bir mesele olarak değerlendirilirdi. "Milletlerin hak eşitliği" "milletlerin eşitliği" üzerine tuntuaraklı sözler edilir ve orada kalınırdı.

Leninizm ezilen milletlerin kurtuluş mücadelesine proletarya partilerince verilen doğrudan destekle takip edilmeyen "milletlerin eşitliği" üzerine beyanların boşluğunu gösterip, bu sloganları sağlam zemine oturttu.

Böylece,

Ezilen uluslar meselesi, ezilen uluslara emperyalizme karşı ulusların gerçek eşitliği, devlet olarak bağımsız yaşantıları için verdikleri mücadelelerinde destek vermek, gerçek ve sürekli yardım etmek meselesi haline geldi.

4. Eskiden milli mesele reformcu bir tarzda, kapitalin iktidarı, emperyalizmin devrilmesi, proleter devrimiyle hiç bir bağı olmayan bağımsız bir sorun olarak ele alınırdı.

Leninizm ispatlamıştır ki ve emperyalist savaşla Rusya'da devrim teyid etmiştir ki milli mesele ancak proleter devrimiyle bağ içinde ve bu devrimin temeli üzerinde çözülebilir ve Batıdaki devrimin zaferi sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin kurtuluş hareketiyle emperyalizme karşı devrimci ittifaktan geçer.

Milli mesele proleter devrimi genel sorununun bir parçasıdır, proletarya diktatörlüğü sorununun bir parçasıdır.

Yani,

Devrimci kurtuluş hareketlerinin içinde barındırdığı devrimci potansiyel daha tükenmemiştir,

bu devrimci potansiyeli,

proleter devrimi için kullanmak, ortak düşmanı, emperyalizmi devirmek için

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

kullanmak imkanı vardır.

Bağımlı ve sömürge ülkeleri emperyalist burjuvazinin yedeğinden, devrimci proletaryanın yedeğine, devrimci proletaryanın bir müttefikine dönüştürme imkanı vardır.

Buradan "hakim" ulusların proleterlerinin ezilen ve bağımlı halkların milli kurtuluş hareketlerini destekleme -kararlı ve aktif olarak destekleme- zorunluluğu çıkar.

5. Hem milli hareketlerin, büyük çoğunluğunun tartışılmaz devrimci karakteri hem de bazı özel milli hareketlerin muhtemel karşı devrimci karakterleri relatif ve özeldir.

Emperyalizm şartlarında bu hareketlerin devrimci veya karşı devrimci karakteri formal görüş açısı, soyut haklar görüş açısı, formal demokrasi görüş açısından değerlendirilmemelidir. Yani, bu hareketlerde proleter unsurun varlığı, hareketin devrimci veya cumhuriyetçi bir programının varlığı, hareketin demokratik bir temelini varlığı her zaman için gerekli bir önşart değildir.

Milletlerin hakları sorunu tecrit edilmiş, kendi kendine yeten bir sorun değildir, o proleter devrimi genel probleminin bir parçasıdır, bütüne (proleter devrimine -bn) tabidir ve bütün açısından değerlendirilmeli, proleter hareketin gelişmesinin çıkarları açısından değerlendirilmelidir.

Ezilen ülkelerin milli hareketleri, emperyalizme karşı mücadele bilançosunca gösterilen gerçek sonuçları açısından; emperyalizmi zayıflatma, devirme eğilimi açısından; somut olarak, devrimci hareketin çıkarları açısından; yani tecride edilmiş olarak değil, "dünya çapında" değerlendirilmelidir.

Dolayısıyla da,

emperyalizmi zayıflatmaya, devirmeye meyleden ve böylece proleter hareketin gelişmesinin çıkarlarına uygun düşen milli hareketler desteklenmelidir.

Emperyalizmi güçlendirmeye, korumaya meyleden ve böylece proleter hareketin gelişmesinin çıkarlarına ters düşen milli hareketler desteklenmemeli, reddedilmelidir.

II. EZİLEN HALKLARIN KURTULUŞ HAREKETİ VE PROLETER DEVRİMİ

1. a) Dünya iki kampa ayrılmıştır: mali sermayeyi ellerinde tutan ve dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu sömüren bir avuç uygar ulusların kampı;

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

ve sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin, çoğunluk olan, ezilen ve sömürülen halklarının kampı.

b) Mali sermaye tarafından ezilen ve sömürülen sömürgeler ve bağımlı ülkeler, emperyalizm için çok büyük bir yedek ve çok önemli bir güç kaynağı oluşturur.

c) Sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin ezilen halklarının emperyalizme karşı giriştikleri devrimci savaşım, onlar için baskıdan ve sömürülmekten kurtulmanın biricik yoludur.

d) Belli başlı sömürgeler ve bağımlı ülkeler, şimdiden ulusal kurtuluş yolunu tutmuşlardır; bu da kaçınılmaz olarak, dünya kapitalizminin bunalımına varacaktır.

e) Gelişmiş ülkelerdeki proletarya hareketiyle sömürgelerdeki kurtuluş hareketlerinin çıkarları, devrimci hareketin bu iki biçiminin ortak düşmana karşı, emperyalizme karşı bir tek cephede birleşmesini gerektirmektedir.

f) Ortak devrimci bir cephe kurulup sağlanılmadan, gelişmiş ülkelerde işçi sınıfının zaferi ve ezilen halkların emperyalizm boyunduruğundan kurtuluşu olanaksızdır.

g) Ezilen halkların, "metropol" emperyalizmine karşı kurtuluş hareketi, ezen ulusların proletaryası tarafından doğrudan doğruya ve azimli bir kararla desteklenmedikçe, ortak devrimci cephenin kurulması olanaksızdır; çünkü "başka bir halkı ezen bir halk özgür olamaz." (Marx)

h) Bu destek, ulusların ayrılma, bağımsız devlet olarak var olma hakkı sloganının gerçekleşmesini istemekten, bu sloganı savunmaktan ve uygulamaktan ibarettir.

i) Bu slogan uygulanmadan, ulusların bir dünya ekonomisi içinde birleşmelerini ve işbirliğini örgütlendirmek olanaksızdır. Bu işbirliği ise, sosyalizmin zaferinin maddi temelidir.

j) Bu birlik, ancak gönül rızasıyla kurulabilir ve halkların karşılıklı güvenlerine ve kardeşçe ilişkilerine dayanabilir.

2. Milli meselede iki eğilim

i) Emperyalist baskı ve sömürgesel sömürünün sonucu olarak doğan, emperyalizmin zincirlerinden siyasi kurtuluşa doğru, bağımsız milli devletler kurmaya doğru yönelmiş eğilim.

ii) bir dünya pazarı ve bir dünya ekonomik sisteminin şekillenmesinin sonucu olarak doğan milletler arasında daha yakın ekonomik ilişkilere doğru yönelmiş eğilim.

Emperyalizm için bu iki eğilim uzlaştırılmaz çelişmeleri temsil eder; çünkü emperyalizm sömürgeleri sömürmeden, onları zorla "yekpare bütün" çerçevesinde tutmadan var olamaz.

Komünizm için ise tam tersine, bu iki eğilim bir tek davanın -ezilen halkların emperyalizmin boyunduruğundan kurtuluşunun- iki yanındırlar; çünkü komünizm halkların bir tek dünya ekonomik sistemi içinde birleşmelerinin ancak karşılıklı güven ve gönüllü anlaşma temelinde mümkün olabileceğini, ve halkın gönüllü birliğine giden yolun sömürgelerin "yekpare" emperyalist "bütün"den kopmaları, sömürgelerin bağımsız devletlere dönüşmesinden geçtiğini bilir.

Dolayısıyla, kendi emperyalist hükümetleriyle savaşmak istemeyen, "kendi" sömürgelerindeki ezilen halkların baskıdan kurtuluş, ayrılma için mücadelelerini desteklemeyen hakim ulusların "sosyalistlerinin" hakim ulus şovenizmine karşı kararlı mücadele şarttır.

Böyle bir mücadele olmamış hakim ulusların işçi sınıfının gerçek enternasyonalizm ruhuyla, bağımlı ülkeler ve sömürgelerin emekçi halkıyla yakın ilişkiler ruhuyla, proleter devrimi için hazırlanma ruhuyla eğitilmesi imkansızdır.

Rus proletaryası eski Rus imparatorluğunun ezilen halklarının sempati ve desteğini kazanmasaydı Rusya'da devrim zafer kazanamazdı. Fakat Rus proletaryasının bu halkların sempati ve desteğini kazanmak için herşeyden önce Rus emperyalizminin zincirlerini kırması ve bu halkları milli zulmün baskısından kurtarması gerekti.

Dolayısıyla, kendi milli çan kulelerinden daha uzağını görmek istemeyen, kendi ülkelerinin kurtuluş hareketiyle hakim ülkelerdeki proleter hareket arasındaki bağı anlamayan ezilen ülkelerdeki sosyalistlerin milli tedricilik, dar görüşlülük ve uzak durma eğilimleriyle mücadelenin gerekliliği.

Böyle bir mücadele olmamış ezilen ulus proleterlerinin ortak düşmanın devrilmesi için savaşta, emperyalizmin devrilmesi için savaşta bağımsız bir siyaset ve hakim ülkelerin proleterleriyle sınıf dayanışmasını koruyabilmeleri düşünülemez bir şeydir.

YUGOSLAVYA'DA ULUSAL SORUN ÜZERİNE

(30 MART 1925)

(VE-bn)

**BİR KEZ DAHA ULUSAL SORUN ÜZERİNE
(30 HAZİRAN 1925)**

1. Ulusal sorunun çözüm yolları:

Ulusal sorun, genel proleter devrim sorunun tamamlayıcı bir parçasıdır.

Rus Marksizminin tarihinde ulusal sorunun koyuş biçimi iki aşamadan geçmiştir.

Birinci aşamada, Ekimden önceki aşamada ulusal sorun genel burjuva demokratik devrim sorunun bir parçası olarak yani proletarya ve köylülük diktatörlüğünün bir parçası olarak düşünülmüştür.

İkinci aşamada, Ekim aşamasında, ulusal sorun genişleyip sömürgeler sorunu biçimine büründüğü zaman; ulusal sorun devletin iç sorunu olmaktan çıkıp bir dünya sorunu haline geldiği zaman , işte o zaman ulusal sorun genel proleter devrim sorununun bir parçası olarak, proletarya diktatörlüğü sorununun bir parçası olarak düşünülmüştür.

Semiç ise sorunu bir anayasal sorun olarak, yani bir devrim değil bir reform sorunu olarak düşünüyor.

i) Lenin'e atıfları boş laftır, çünkü

Lenin anayasadan sözettği zaman ulusal sorunu çözmek için anayasal yolu değil, devrimci yolu düşünüyordu, yani anayasayı devrimin sonucu olarak görüyordu.

ii) "Devrimci savaşım", "devrimci eylemler"e atıfları boş laftır, çünkü, Ulusal sorunu çözmeyen baş koşulu olarak, egemen sınıfın alaşağı edilmesi, iktidarın alınması, devrimin zaferini, ileri sürmek bir şeydir,

Ulusal sorunu çözmeyen koşulu olarak "devrimci eylemler" ve "devrimci savaşım"ın ileri sürülmesi başka bir şey.

Reformlar yolu, anayasal yol, ne "devrimci eylemleri" dıştalar, ne de "devrimci savaşımı".

Bir partinin devrimci ya da reformcu niteliğini tespit ederken, belirleyici öge

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

kendi başlarına bu partinin "devrimci eylemleri" değil, ama o parti tarafından girilen ve yararlanılan bu eylemlerin yönelik buldukları siyasi amaç ve görevleridir.

Eski düzeni reformdan geçirme uğruna "devrimci eylemler" ve egemen sınıfların elinde kalan iktidar: Bu reformcu yoldur.

Eski düzeni yıkmak için, egemen sınıfı devirmek için "devrimci eylemler" bu devrimci yoldur, devrimin tam zaferi yoludur.

2. Bugünkü tarihsel çağda ulusal hareketin içsel (ülke içi-bn) toplumsal içeriği.

Ulusal sorunun özü köylü sorunudur.

Tarım sorunu değil, köylü sorunu. Bu ikisi farklı şeyler.

Ulusal sorun köylü sorunuyla bir tutulamaz, çünkü ulusal kültür, ulusal devletçilik vb. sorunları da kapsar.

Ama köylü sorunu, ulusal sorunun temelini, içsel özünü oluşturur.

Milli hareketin ana ordusunu köylülerin oluşturması, köylü ordusu olmamış güçlü bir ulusal hareket olmadığı ve olamayacağına izahı burada yatar.

Ulusal sorun özde köylü sorunudur dendiğinde anlatılmak istenen de budur.

i) Semiç'in bu formülü kabule yanaşmamasının altında yatan milli hareketin içinde barındırdığı kuvveti küçümsemek, milli hareketin derinden derine devrimci ve popüler karakterini anlayamamaktadır.

Bu anlayamama, bu küçümseme, çok önemli bir tehlikedir.

Çünkü onlar, pratikte, mesela Hırvatların milli kurtuluş için mücadelelerinin içinde barındırdığı muhtemel muazzam gücün küçümsemesi anlamına gelir.

Bu küçümseme tüm Yugoslav partisi için karışıklıklara gebecektir.

ii) Sloven ve Hırvat burjuvazisinin Sırp burjuvazisiyle rekabet savaşımının ulusal sorunda belli bir rol oynamaktan geri kalmayacağı açık.

Ama, ulusal sorunun toplumsal önemini çeşitli milliyetler burjuvazisinin rekabet savaşımında gören Semiç gibi bir adamın, ulusal sorunu bir köylü sorunu olarak düşünemeyeceği de açıktır.

Şu anda yerel ve devletin iç sorunu olmaktan çıkıp bir dünya sorunu,

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

sömürgeler ve bağımlı milliyetlerin emperyalizme karşı savaşımı sorununa dönüşmüş olan ulusal sorunun özünü sömürgeler ve bağımlı milliyetler halk yığınlarının mali sömürüye karşı, bu sömürgeler ve bu milliyetlerin egemen milliyetin emperyalist burjuvazisi tarafından siyasal köleleştirilmesine karşı savaşımında yatar. Yani sözkonusu olan egemen milliyetin emperyalist grubunun kitlelerin büyük kesimini, ve herşeyden önce, sömürge ve bağımlı milliyetlerin köylü yığınlarını sömürüp ezmesi, onları sömürüp ezerek emperyalizme karşı mücadeleye çekmesi proleter devrimin müttefikleri haline getirmesidir.

Ulusal sorun böyle konunca çeşitli milliyet burjuvaları arasındaki rekabetin olsa olsa belirleyici olmayan ve hatta bazı durumlarda önemli bile olmayan bir önemi vardır.

iii) Emperyalist savaştan önce ulusal sorun Marksistlerin gözünde dünya çapında bir sorun değildi ve marksistler kendi kaderini tayin hakkına ilişkin temel istemi proleter devrimin bir parçası olarak değil, burjuva demokratik devrimin bir parçası olarak görüyorlardı.

O günden bu yana uluslararası durum köklü bir şekilde değişti, bir yandan savaş, bir yandan da Rusya'daki Ekim Devrimi ulusal sorunu burjuva demokratik devrimin bir parçası durumundan, proleter devrimin bir parçası durumuna dönüştürdü.

3. Ulusal torunda, uluslararası faktörün rolü.

i)Semiç şu anda Hırvatlar ve Slovenler arasında bağımsızlık için ciddi bir halk hareketinin olmaması gerçeğinden yola çıkarak, ulusların ayrılması sorunun akademik, her halükarda güncel olmayan bir sorun olduğu sonucuna varıyor.

O dolayısıyla da Yugoslavya'da ulusal sorunu uluslararası durum ve Avrupa'daki olası perspektifler ile her türlü bağıllık dışında ele alıyor.

Biz 1912'de, Rusya imparatorluğunun hiçbir çevre bölgesinde henüz bağımsızlık yararına ciddi bir hareket yokken ulusal programımıza her milliyet için ayrılma ve bağımsız devlet olarak varolma hakkına değinen bir madde koyduk. Çünkü yalnızca o zaman varolan şeye değil, uluslararası ilişkiler genel sisteminde gelişmekte olan ve kendini duyuran şeye de dayanıyorduk, yani sadece o günü değil, geleceği de hesaba kattık.

İşte Stalin'in sözkonusu edilen broşürü.

" Emperyalizmin Avrupa'da ilerlemesi bir rastlantı sonucu değildir, sermaye, Avrupa'da kendini sıkışıp kalmış hissetmeye başlar, yeni pazarlar, ucuz bir emek gücü, yeni çalışma alanları ardında öbür ülkelere doğru akın eder. Ama

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

bu dış karışıklık ve savaşa yolaçar... Rusya'nın şu ya da bu milliyetin kendi bağımsızlık sorununu ileri sürmeyi ve çözmeyi zorunlu bulacağı bir iç ve dış şartlar bileşiminin ortaya çıkması çok mümkündür. Ve bu durumda engeller çıkarmak elbette marksistlere düşmez."

Özellikle devrimci milli hareketlerin ezilen ülkelerde derinleşmiş ve devrimin Rusya'da zafer kazanmış bulunduğu bugünlerde bu tür olanaklar genel olarak Avrupa'da ve özel olarak Yugoslavya'da hesaba katılmalıdır.

Emperyalizmin tabiyatı ve gelişmesi gözönünde tutulursa Avrupa'da savaşın ve devrimin patlayacağı görülür.

Ve Yugoslav devletinin kendisi başlıca iki emperyalist koalisyon arasındaki dalaşmanın sonucunda kurulmuştur. Büsbütün bağımsız bir ülke değildir, bazı emperyalist guruplara bağlanmıştır. Dolayısıyla da Yugoslavya'yı çevreleyen emperyalist devletler içinde sürmekte olan büyük güç oyunlarından kendini kurtaramaz.

Ve sorun Yugoslav Partisi için bir ulusal program yapmak olduğuna göre ve bir program yalnızca belli bir anda ve olandan değil, ama uluslararası ilişkiler gereğince gelişen ve olacak olan şeye de dayanmak zorunda olduğuna göre, ulusların kendi kaderlerini tayin etmesi sorunu güncel bir sorun olarak göz önünde tutulmalıdır.

ii) Ve tüm bunları bir perspektif olarak kabul etmek pek önemli değildir. Bunu burjuva demokratlar bile yapabilir.

Söz konusu yapılması gereken,

Yugoslav devletinin savaşlar ve zor kullanmalar sonucu çizilmiş bugünkü sınırlarını ulusal sorunu çözmek için bir çıkış noktası ve hukuki bir temel yapmamaktadır. Semiç böyle yapıyor.

İki şeyden biri.

Ulusların kaderini serbestçe tayin etme sorunu, yani Yugoslavya'nın sınırlarının iyiden iyiye değişmesi sorunu.

Ya uzak bir gelecekte bulanık bir biçimde beliren ulusal programın bir ekidir.

Ya da ulusal ulusal programın temeli.

4. Ulusal Programı ele alırsak

i) Yugoslavya'da Sovyet devrimine ilişkin tez, burjuvazinin yenilgisi ve

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

devrimin zaferi olmaksızın ulusal sorunun az buçuk doyurucu bir biçimde çözülemeyeceği yolundaki tez, ulusal programın çıkış noktası olmalıdır.

Elbette istisnalar olabilir. Norveç'in İsveç'ten ayrılması gibi. Ama bu savaştan önce ve elverişli koşulların istisnai olarak bir araya gelmesiyle oluyordu. Şimdi bunların olma şansı sifıra indirgenebilir. Ama sifıra eşdeğerli büyüklükler üzerine program kuramayız.

Devrim tezi, bu nedenle ulusal programın çıkış noktası olmalı.

ii) Ulusal programa, ayrılmaya ve devlet olarak örgütlenmeye kadar ulusların kendi kaderlerini tayin etmesi hakkı üzerine özel bir madde konmalı. Bugünkü iç ve dış koşullarda böyle bir maddeden vazgeçilemez.

iii) Ülkeden ayrılmayı gerekli bulmayacak Yugoslav milliyetlerini göz önünde tutarak, Yugoslav devletinin, Sovyet rejimi temeli üzerinde bir özerk-ulusal devlet federasyonu biçimine dönüşmesi göz önünde tutulmalı, programda özerkliğe ilişkin bir madde bulunmalıdır.

Yani, ayrılmak isteyecek milliyetler için ayrılma hakkı, Yugoslav devleti çerçevesinde kalmayı yeğ tutacak milliyetler için de özerklik hakkı.

ULUSAL SORUN VE LENİNİZM (18 MART 1929)

II- ULUSLARIN DOĞUŞU VE GELİŞMESİ.

Bu dünyada çeşitli uluslar var.

1. Burjuva uluslar, "modern" diye bilinen uluslar, eski uluslar.

Ulusun öğeleri, ulusun potansiyel etkenleri kapitalizm-öncesi dönemde yavaş yavaş oluşmuştur, embriyo halinde mevcuttur.

Fakat feodal düzen şartlarında bu potansiyel ulusal etkenlere sahip halklar birbirinden kopuk, ayrı devletçiklere bölünmüş şartlarda yaşıyorlardı; dolayısıyla, bir ulus oluşturmuyorlardı.

Başını tüccar kapitalistlerin çektiği bir süreç içinde ulusal pazar, iktisadi ve kültürel merkezler oluşarak feodal parçalanma yıkılmış ve böylece bu potansiyel uluslar gerçekten ulus haline, burjuva uluslar haline gelmişlerdir - yükselen kapitalizm döneminde.

Dolayısıyla,

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Ulusların, bu burjuva, "modern", aslında bugün eski olan bu ulusların oluşması demek, burjuva bağların yaratılması demektir.

Bu nedenle, burjuva ulusların yazgısı kapitalizmin yazgısına bağlıdır. Kapitalizmin tasfiyesi u1usların değil ama bu u1usların, burjuva u1usların tasfiyesi sonucunu verir.

Burjuvazi ve onun milliyetçi partileri, burjuva ulusların oluşması döneminde bu tür ulusların esas yönetici gücü idi ve şimdi de öyledir.

Ulusal birlik adına ulusun içinde sınıflar arası barış, yabancı u1usların topraklarını fethetme yoluyla kendi u1usunun toprağını genişletmek,

Başka uluslara karşı güvensizlik ve düşmanlık,

Ulusal azınlıkların ezilmesi,

Emperyalizm ile ortak cephe

İşte bu ulusların toplumsal, siyasi, ideolojik dağarcığının içeriği bunlardır.

2. Sosyalist uluslar, yeni uluslar.

Yeni uluslar, eski burjuva uluslar temeli üzerinde, kapitalizmin tasfiyesi ve sosyalizm ruhunda kendilerini kökten biçimde değiştirmeleri sonucunda doğdular.

Kapitalizmin devrilmesi, burjuvazi ve onun milliyetçi partilerinin tasfiyesi, sovyet rejiminin kurulmasından sonra eski ulusların yani burjuva ulusların enkazları üzerinde oluşan sosyalist uluslar burjuva uluslardan sınıf içeriği, manevi çehresi, toplumsal siyasi çıkarları ve eğilimleri bakımından kökten değişikler, bağırılarında burjuva ulusları bölen uzlaşmaz sınıf çelişkileri olmadığından çok daha iyi kaynaşmışlardır ve herhangi bir burjuva ulustan çok daha evrensel halkçı bir nitelik taşırlar.

Bu yeni ulusları kaynaştıran ve onları yöneten, işçi sınıfı ve onun enternasyonalist partisidir.

Sosyalizmin başarıyla kurulabilmesi amacıyla kapitalizm kalıntılarının tasfiyesi için ulus içinde işçi sınıfıyla köy emekçilerinin birliği,

Ulusların ve ulusal azınlıkların hak eşitliği ve serbestçe gelişmesi amacıyla ulusal baskı kalıntılarının ortadan kaldırılması.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Halklar arasında dostluk ve enternasyonalizm anlayışını kurmak amacıyla milliyetçilik kalıntılarının ortadan kaldırılması,

Fetih siyasetine ve fetih savaşlarına karşı savaşımında, emperyalizme karşı savaşımında ezilen ya da tüm haklarına sahip olmayan tüm uluslarla ortak cephe.

Bu ulusların manevi ve toplumsal siyasal çehreleri işte böyledir.

PARTİ PROGRAMINDAN BİR PARÇA RUS KOMÜNİST PARTİSİ VIII. KONGRESİ TARAFINDAN KABUL EDİLMİŞTİR (MART 1919), STALİN

ULUSAL İLİŞKİLER ALANINDA

Ulus sorunda RKP şu ilkelerden esinlenir:

1. Toprak sahipleri ile burjuvazinin alaşağı edilmesi ereğiyle, çeşitli milliyetlerin proleterleri ve yarı-proleterleri arasındaki yakınlaşma siyaseti birinci plana konmuştur.
2. Ezilen ülkelerin emekçi yığınlarının, bu ülkeleri ezmiş bulunan devletlerin proleteryasına karşı duydukları güvensizliğin üstesinden gelebilmek için, liangisi olursa olsun herhangi bir ulusal topluluğun yararlandığı her çeşit ayrıcalıkları kaldırmak, uluslar arasında tam bir eşitlik kurmak, tüm haklarından yararlanamayan sömürgeler ve ulusların, devlet olarak örgütlenmek üzere ayrılma haklarını tanımak zorunludur.
3. Aynı erekle, parti, tam birlik yolundaki geçiş biçimlerinden biri olarak, sovyet tipi üzerine örgütlenmiş devletlerin federatif birliğini önerir.
4. Ulusun ayrılma iradesini kimin temsil ettiğini bilme sorununda, parti, sözkonusu ulusun bulunduğu tarihsel gelişme derecesini -ortaçağdan burjuva demokrasisine ya da burjuva demokrasiden sovyetik ya da proleter demokrasiye götüren yolda vb. bulunup bulunmadığını gözönünde tutarak, tarihsel sınıf açısında yer alır.

Ne olursa olsun, eski ezen uluslar proleteryasının, ezilmiş ya da tüm haklarından yararlanamayan uluslar emekçi yığınları arasındaki ulusal duygu

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

kalıntıları karşısında özel bir sıkıntı ve dikkat göstermesi gerekir. Birçok ulusal sovyetik cumhuriyetin, Sovyetler Rusyası yöresinde birleşmeleri deneyiminin göstermiş bulunduğu gibi, uluslararası proletaryanın ulusal bakımdan türdeş olmayan öğelerinin gerçekten sağlam ve özgürce onanmış birliği için zorunlu koşulların yaratılmasını, ancak böyle bir siyaset sağlar.

RKP(B)'İN VIII. KONGRESİNE SUNULAN PARTİ PROGRAMI HAKKINDA RAPORDAN, V.I. LENİN, 19 MART 1919

1. Buharin , ulus demek burjuvazi ve proletarya bir arada demek olduğundan , ulusların içinde süregelen ayrışma sürecinde proletarya burjuvaziden ayrıştığından "yalnızca çalışan sınıfların kendi kaderini tayin hakkını tanımak" istiyor, "ulusların kendi kaderini tayin hakkını tanımamak" gerektiğini, bunun proleterciler için tutarsızlık olduğunu söylüyor.

2. Tutarsızlık var. Ama, bu var olan şeylerin kendi tutarsızlığıdır. Var olana göz kapanarak bir yere gidilmez, o, kendini dayatır.

3. Proletaryanın burjuvaziden ayrışması, farklılaşması. Gelin buna bir göz atalım.

i. Almanya: Mali sermayeyi örgütleme, tekelci kapitalizmi devlet tekelci kapitalizmine dönüştürmede bir model. İleri bir ülke. Alman proletaryası burjuvaziden ayrıştı mı? Hayır. Büyük kentlerden birkaçı dışında Alman işçileri Sheidemann'a karşı çıkmadılar .Burjuvazi ya da küçük burjuvazi, hatta Alman işçilerinin bir kesimi "Bolşevikler kendi sistemlerini - Almanya 'da- zorla kurmak istiyorlar" umacısının etkisi altındayken ulusların kendi kaderini tayin ilkesini reddedip "emekçi halkın kendi kaderini tayini hakkı" formülasyonunu Programa koymak Almanya'da proletaryanın burjuvaziden ayrışmasına yardım etmez.

ii. Finlandiya: Proletaryanın ayrışması, farklılaşması bizden olduğundan daha acılı bir yol izliyor. Biz ulusların kendi kaderini tayin hakkını tanıdığımız için proletaryanın ayrışması, farklılaşması orada biraz daha kolaylaşmıştır. Finlandiya'da da proletaryanın burjuvaziden ayrışması süreci açık, güçlü ve diridir. Ama bu, her hangi bir Fin ulusunu kabul etmiyoruz , yalnızca emekçi halk diye birşey kabul ediyoruz deseydik bu düpedüz imkansız olurdu.

iii. Polonya: Proletaryanın kendi kaderini tayin işlemi Polonyalılar arasında, yürüyüp gidiyor. Ama, bugün Rusya işçilerinden daha ileri, daha kültürlü olan Polonyalı işçilerin çoğunluğu sosyal-korumacılık, bağınaz sosyal-yurtseverlik görüşünü paylaşıyor. Beklemeliyiz. Burada emekçi halkın kendi kaderini tayin hakkından söz edemeyiz. Proletaryanın farklılaşması doğrultusunda propaganda sürdürmeliyiz.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Yapmakta olduğumuz şey bu. Ama, Polonya ulusunun kendi kaderini tayin hakkını tanımamız gerektiğinde en ufak bir kuşku gölgesi bile yok.

iv. Başkırlar: Kırgızlar: Kızılderililer yok ama bu halklar var. Bu halkların varlığını yadsıyamayız. Bu insanlar tamamen mollalarına bağımlıdır. Onlara sömürücülerini devireceğimizi söyleyemeyiz , ulus gelişinceye , proletarya burjuva öğelerden farklılaşmıncaya kadar beklemeliyiz.

Başkırlara sömürücülerini devirmede yardımcı bir devrim tam ergenliğe ulaştığında yapabiliriz, yani proletaryanın çabuklaştırmak zorunda olduğumuz farklılaşma sürecini geciktirmeyecek biçimde, ihtiyatla.

v. Proletarya ile burjuvazinin birbirinden ayrışması her ülkede kendine özgü bir yol izliyor. Bu noktada büyük bir özenle hareket etmeliyiz. Ulusların kendi kaderini tayin hakkını reddetmek ve emekçi halkın kendi kaderini tayin hakkını koymak kesinlikle yanlış olur çünkü, sorunun böylece çözümlenmesi uluslar içinde proletaryanın farklılaşmasının tuttuğu zig zaglı yolu ve güçlükleri hesaba katmamaktadır.

4. Bütün ülkeler, ortaçağ düzeninden burjuva demokrasisine, burjuva demokrasiden proleter demokrasisine doğru ilerlemektedir. Uluslar ortaçağ düzeninden burjuva demokrasisine, burjuva demokrasiden proleter demokrasisine giden yolda başka başka aşamalarda bulduklarına göre ulusun bu yolda eriştiği aşama hesaba katılmalıdır.

Program gerçekten var olan şeylerden söz etmelidir.

Her ulus kendi kaderini tayin etme hakkını elde etmelidir, bu emekçi halkın kendi kaderini tayin etmesini kolaylaştıracaktır.

5. Programın ulusal ilişkiler bölümünün son taslağına ek: Bir ulusun ayrılması konusunda, o ulusun arzusunu kimin dile getirdiği sorununda, RKP tarihsel sınıf görüşünü üst tutar ve ilgili ulusun, ortaçağdan burjuva demokrasisine, ya da burjuva demokrasiden Sovyet veya proleterya demokrasisine vb. tarihsel gelişmesinin vardığı düzeyi dikkate alır.

V. Kısım

MİLLİ MESELEDE PARTİNİN HEMEN ÖNÜNDEKİ GÖREVLER (RKP X. Kongresine Sunulan Rapordan, 10 Mart 1923, Stalin)

ÇİÇERON'UN HATALARI:

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

1. Emperyalist devlet ve guruplar arasındaki birlik fatörünü abartmak onlar arasında var olan ve savaşları meydana getiren çelişkileri gözden kaçırmak, küçümsemek.

Oysa bu çelişkiler vardır, Dışişleri Halk Komiserliği eylemini bunlar üzerine dayandırmaktadır.

2. Egemen olan büyük devletlerle Çekoslavakya, Polonya, Finlandiya vb. gibi yeni kurulmuş olan ve mali ve askeri bakımdan büyük devletlerin etkisi altında olan ulusal devletler arasındaki çelişkiyi; bu ulusal devletlerin büyük devletlere boyun eğmiş durumlarına rağmen ya da daha doğrusu bu durumlarından ötürü büyük devletlerle aralarında var olan çelişmeyi küçümsüyor.

Oysa Dışişleri Halk Komiserliğinin varlık sebebi, biitün bu çelişkileri göz önünde bulundurmaya, bu çelişiklerden gerektiği gibi yararlanmayı emreder.

EMPERYALİZM -Kapitalizmin En Yüksek Aşaması. (V.İ. Lenin 1916)

VI. Dünyanın Büyük Güçler Arasında Bölünmesi.

Kapitalist emperyalizm çağının sömürge siyaseti; finans kapital ve dünyanın büyük güçler arasındaki ekonomik ve siyasi bölüşülmesi olan onun dış siyaseti ülkeler arasında çeşitli tebaalık ilişkilerine yol açar.

Finans kapital için en uygun, en kârlı, tekellere rakiplerle mücadelede tam güvenliği sağlayan tebaalık şekli tabi ülke ve halkların siyasi bağımsızlığını da yok eden sömürge şeklidir.

Böylece dünya iki ana ülke türüne bölünür:

- i. Sömürge sahibi ülkeler
- ii. Sömürge ülkeler.

Tabiyatın ve toplumun tüm alanlarında geçiş şekilleri bulunur. Finans kapital tüm ekonomik ve uluslararası ilişkilerde o kadar belirleyici bir güçtür ki tam bir siyasi bağımsızlığa sahip ülkeleri bile kendine tabi kılabilir ve kılar da. Bu, tebaalık şeklinin geçiş şekillerine (bağımsızlıktan sömürgeliğe) siyasette şekilsel bağımsızlığa sahip fakat aslında mali ve diplomatik bağımlılık ağıyla örülmüş çok çeşitli bağımlı ülke türlerine yol açar.

Bu geçiş şekillerinin, bu orta aşamaların tipik örneği yarı-sömürgelerdir.

Bu geçiş şekillerinin bir değişik örneği de Portekizdir. Portekiz kendisi bağımsız ve sömürge sahibi bir ülke olmasına rağmen İngiltereye bağımlıdır. Büyük devletlerle küçük devletler arasında böylesi ilişkiler eskiden beri vardır

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

fakat şimdi onlar dünyayı bölme ilişkilerinin genel bir sistemi haline gelmişlerdir.

Kapitalist emperyalizm çağında tipik ülke tipleri sadece sömürge sahibi ve sömürge ülkeler değildir, devlet bağımlılığının geçiş şekillerine sahip ülkeler de bu çağın tipik ülke türleridir.

**ULUSLAR ARASI DURUM VE KOMÜNİST ENTERNASYONALİN
TEMEL GÖREVLERİ ÜZERİNE KOMÜNİST ENTERNASYONAL
II. KONGRESİNE SUNULAN RAPOR
(19 Temmuz 1920, V.İ. Lenin)**

	Nüfus(milyon)
1.Sömürge, artı yarı sömürgeler (Iran, Türkiye,Çin) ezilen geri ülkeler	1000
2 Sömürge konumuna düşen yenik ülkeler Almanya, Rusya, Avusturya-Macaristan, Bulgaristan. Versey anlaşması yoluyla savaş bazıları Almanya gibi en ileri, en aydınlanmış, en kültürlü ülkelerde yaşayan modern teknik gelişme düzeyine sahip halklar sömürge bağımlılığına, yoksulluğa, açlığa düştüler,yıkıldılar, haklarını yitirdiler, aşığıldılar.	250
3. Kazançlı galip ülkeler En kazançlı Amerika. Borçlu ülkeden borç veren ülkeye dönüştü. Britanya, hele hele Fransa, savaştan galip çıkan iki ülke sifatını "gururla" taşıırken Amerikaya karşı kulaklarına kadar borca gömüldüler. Amerika Fransa'yı köleleştirmeye başlıyor. Japonya Amerika'dan sonra en karlı ülke.	250
4. Eski konumlarını koruyan, savaş dışı kalmalarına rağmen savaş dışı kalamayıp ekonomik ve askeri olarak Amerikaya bağımlı hale gelen "bağımsız" ülkeler.	250
Dünyanın toplam nüfusu	1750

Şimdi dünyada bağımsız hareket edebilecek iki güç var; Amerika ve

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Britanya. Sadece Amerika mali olarak tam bağımsız.

Bütün ülkeler Amerika'nın astı.

**ULUSAL VE SÖMÜRGESEL SORUNLAR KOMİSYONUN
RAPORU (26 Temmuz 1920, V.İ. Lenin)**

Birinci temel fikir: ezen ve ezilen uluslar arasındaki ayrım.

Emperyalizmin bir karakteristiği dünyanın az sayıda ezen, çok sayıda ezilen uluslar olarak ikiye bölünmesidir.

Dünya nüfusunun 1250 milyonu, % 70'i ya doğrudan sömürge bağımlılığı, ya yarı sömürge ya da bir emperyalist büyük güç tarafından işgal edilip barış antlaşmalarıyla çok büyük şekilde bağımlı hale gelmiş ezilen uluslardan oluşuyor.

İkinci temel fikir: Halklar arasındaki ve bir bütün olarak dünya siyasi sistemindeki ilişkiler bir avuç emperyalist ulusun Sovyet hareketi ve Sovyet Rusyanın önderliğindeki Sovyet devletlerine karşı mücadelesi tarafından belirlenir.

Üçüncüsü: Geri ülkelerdeki burjuva-demokratik hareketler.

Geri ülkelerdeki nüfusun çoğunluğunu burjuva-kapitalist ilişkileri temsil eden köylüler oluşturduğundan bu ülkelerdeki herhangi bir milli hareket sadece burjuva-demokratik bir hareket olabilir.

Bu hareketlerde devrimci-reformcu ayrımı yapılmalı.

Emperyalizm bu ülkelerde reformcu bir hareket yaratmaya çalışıyor. Emperyalist ülkelerin burjuvazisiyle sömürgelerin burjuvazisi arasında bir yakınlaşma var. Çoğunlukla ezilen ulusların burjuvazisi bir yandan milli hareketi desteklerken öbür yandan devrimci hareket ve devrimci sınıflara karşı emperyalist burjuvaziyle işbirliği yapıyor.

Milli devrimci hareket, milli reformcu hareket ayrımı yapılmalı.

Biz sömürgelerdeki burjuva-demokratik hareket gerçekten devrimci ise ve

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

burjuva-demokratik hareketin şampiyonları bizim köylüleri ve sömürülen kitleleri devrimci ruhla eğitmemiz ve örgütlememize engel olmadıkça destekleyeceğiz. Bu şartlar olmazsa bu ülke komünistleri reformcu burjuvaziye karşı mücadele etmelidir.

Sonra köylü sovyetleri: Kapitalizm öncesi şartlarda, pratik olarak hiç proletaryanın olmadığı ülkelerde, saf proleter hareketin olamayacağı ülkelerde önderlik görevini üstlendik. Tecrübe proletaryanın olmadığı yerlerde bile kitleler arasında bağımsız siyasi düşünce ve eylemi yaratabileceğimizi gösterdi. Yarı-feodal bağımlılık şartlarında yaşayan köylüler Sovyet fikrini kolayca anlayıp hayata geçirebilir çünkü Sovyet örgütü basittir.

Böyle ülkelerde kurulacak köylü sovyetleri iktidarı iktidardaki proletarya ve ileri ülkelerin proleterleri tarafından desteklenirse bu ülkeler kapitalizm aşamasını atlayıp komünizme geçebilirler.

SBKP (B) MERKEZ KOMİTESİNİN ÇALIŞMALARI ÜZERİNE ONDOKUZUNCU PARTİ KONGRESİNE RAPORU (15 EKİM 1952)

1. SOVYETLER BİRLİĞİNİN ULUSLARARASI DURUMU

Savaş sonrası dönemi siyasi olarak karakterize eden şey,

- i. Başını ABD'nin çektiği saldırgan anti-demokratik kamp
- ii. Barışsever demokratik kamp olmak üzere iki kampın oluşmasıdır.

Kapitalist dünyada yeni merkez, gericilik ve saldırganlığın, halkların ulusal bağımsızlığının, barış ve özgürlüğün ana tehlike kaynağı ABD'dir.

Birleşik, her yeri kapsayan dünya pazarının dağılması, paralel iki pazarın, iki karşıt kampın

- i. demokratik, barış kampında olan ülkelerin pazarının
- ii. saldırgan emperyalist kampın pazarının oluşması, II. Dünya Savaşı ve ekonomik etkilerinin en önemli ekonomik sonucudur.

Japonya, İtalya, Batı Almanyanın tümü ABD diktatörlüğünün işgali altındadır. Bu yenik ülkelerin sonsuza dek ABD işgalcilerinin çizmeleri altında yaşamaya rıza göstereceklerini, Bağımsız, özgür bir yaşam için şu veya bu şekilde ABD boyunduruğunu atmaya kalkmayacaklarını sanmak aptallık olur.

Amerikan emperyalizmi "yardım" kisvesi altında İngiltere, Fransa, İtalya ekonomilerine girdi, Fransız, İngiltere sömürgelerini ele geçiriyor. İngiltere, Fransa ve diğer kapitalist ülkeler bağımsız bir konum ve yüksek karlar için ABD'ye bağılıktan kurtuluş yolu arıyorlar.

Saldırgan güçler içinde en önemlisi ABD.

Diğer kapitalist ülkeleri, hepsinden önce Kuzey Atlantik bloku üyesi ülkeleri, ayrıca yenik ülkeleri -Batı Almanya, Japonya, İtalya'yı savaşa sürüklüyor. İp ellerinde, savaşla ilgili herşeyi bu ülkelere dikte ediyorlar.

ABD'nin Batı Avrupa ve diğer kapitalist "dostlarına" karşı siyaseti demokratik değil emperyalist bir siyasettir. Özgürlük, anti-komünizm adına eski, uzun zaman önce kurulmuş burjuva devletleri ve sömürgeleri pratikte kendine tabi kılıp talan etmektedir.

Bir zamanların özgür kapitalist devletleri -İngiltere, Fransa, Hollanda, Belçika ve Norveç bugün pratikte ulusal bir siyaset izlemekten vaz geçip Amerikan emperyalistlerinin dikta ettirdiği siyaseti izliyorlar.

Yunanistan, Türkiye, ve Yugoslavya gibi "özgür" ülkelere gelince; bunlar işi Amerikan sömürgesi olmaya kadar ilerlettiler.

Fransa, İngiltere, İtalya, Batı Almanya ve Japonya'nın egemen çevreleri yabancı emperyalist kölelikten daha fazla kendi halklarından korkan bu üst katman bağımsız bir politikadan vaz geçip, ABD'ye zincirlenerek deniz aşırı hamilerinden halklarına karşı destek almayı umuyor.

Bugüne kadar kendi burjuvazisinin uşağı rolünü oynaması yetmiyormuş gibi bugünkü sağ sosyal demokrasi yabancı Amerikan emperyalizminin bir ajanına dönüştü ve savaş hazırlığı ve kendi halklarına karşı savaşımında onun emirlerini yerine getiriyor.

ABD; açık saldırgan ve mümkün olan her yerde özgürlüğü boğmaya, faşizmi beslemeye soyunmuş dünya jandarması.

ABD' nin Batı-Almanya ve Japonya 'yı yeni saldırı güçleri ve köleleştirme siyasetine karşı Sovyetler Birliği, birleşik, barışsever, demokratik bir Almanya'nın yaratılmasına yönelik bir siyaset izliyor; İtalya 'nın ulusal bağımsızlığını tamamıyla yeniden tesis etmesini diliyor; Japonya'nın bağımsız, demokratik, barışsever bir ülke olmasını istiyor ve Japon halkının ülkesinin ulusal bağımsızlığını kazanacağını ve barış yoluna gireceğine inanıyor.

Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti, Polonya, Romanya, Çekoslovakya Macaristan, Bulgaristan, Arnavutluk, Almanya Demokratik Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Moğolistan Halk Cumhuriyeti arasındaki ilişki tamamıyla yeni tür bir devletler arası ilişkidir. Eşitlik, iktisadi işbirliği ve ulusal bağımsızlığa saygı ilkelerine dayanmaktadır.

Savaşın ve sömürge ve bağımlı ülkelerin ulusal kurtuluş mücadelesinin yeniden yükselmesinin bir sonucu olarak emperyalist sömürge sisteminin çökmekte olması kapitalist dünya sisteminin durumunu halihazırda karıştırmaktadır.

Faşist Almanya ve emperyalist Japonya'nın yıkılmasının doğrudan sonucu, Çin'de, Kore'de ve Vietnam'da yarı-sömürge ve sömürgelerin yerine halk cumhuriyetlerinin kurulduğu, emperyalizm cephesinin delinmesiydi. Çin halkının zaferi Doğuyu daha da devrimcileştirdi ve emperyalizm tarafından ezilen halkların kurtuluş mücadelesinin yükselmesine yardımcı oldu.

Savaş sonrası dönemde metropol ülkelerle sömürgeler arasındaki zıtlıklar daha da büyüdü. İngiltere, Fransa Belçika ve diğer sömürgeci güçler, ekonomilerinin askerileştirilmesi ve ABD'nin yayılmasıyla üzerlerine atılan yükü sömürgelere yıkarak zarara uğramamaya çabalıyorlar. Aynı zamanda Amerikan emperyalistleri bu sömürgeci güçlerin sömürgelerine ve nüfuz alanlarına giriyor ve sömürge ve bağımlı ülke halklarının daha çok sömürülmesine yol açan konular ele geçiriyorlar. Bu savaşın sürecinde Amerikan işgalcileri, İngiliz ve Fransız "müttefiklerine" karşı tertipler hazırlıyor ve bu hareketleriyle emperyalist sömürge sisteminin bunalımının derinleşmesine katkıda bulunuyorlar. Birçok sömürge ve bağımlı ülkenin (Mısır, İran, Suriye, Fas, Tunus, vb.) alanını askeri üs olarak kullanıyor ve bu ülke halkları gelecekteki bir savaşta "gözden çıkarılmış asker" rolünü oynamaya hazırlanmaktadır.

Uzun yıllar süren emperyalist baskı ve feodal artıkların varlığı sonucunda sömürge ve bağımlı ülkelerin ekonomisi, özellikle tarımı bir yıkım durumundadır. Hindistan, Endonezya, İran'da ve Afrika ülkelerinde milyonlar ve on milyonlar sürekli açlık çekmekte ve insanlar çok büyük sayılarda açlıktan kırılmaktadır. Sömürge ve bağımlı ülkelerin emperyalist güçler tarafından haydutça sömürülmesi, bu ülkelerde üretici güçlerin gelişmesinin durmasına, halkın satın alma gücünün son derece azalmasına ve sanayi ürünleri için sürüm pazarlarının daralmasına yol açmaktadır. Bütün bunlar kapitalist dünya ekonomisini bir kurşun külçe gibi derinlere çekmekte ve kapitalist dünya sisteminin iç çelişkilerini bütünüyle artırmaktadır.

Sömürge ve bağımlı ülkelerin halkları emperyalist boyundurukçulara gittikçe daha azimli bir direnişle karşı koyuyorlar. Vietnam, Burma, Malezya, Filipinler ve Endonezya halklarının savaşımı ile, Hindistan, İran, Mısır ve diğer ülkelerde büyüyen ulusal direniş, ulusal kurtuluş hareketinin gittikçe yükseldiğini kanıtlamaktadır.

SBKP (B) XIX. PARTİ KONGRESİNDE STALİN YOLDAŞIN KONUŞMASI

Bu partilerin çalışması, neden Çarlık dönemindeki Rus komünistlerinin çalışması kadar güç olmayacaktır?

Birincisi, gözleri önünde, Sovyetler Birliği ve halk demokrasisi ülkelerindeki gibi mücadele ve başarı örnekleri o1duğu için. Dolayısıyla onlar bu ülkelerin hatalarından ve başarılarından öğrenip, böylece çalışmalarını kolaylaştırabilirler.

İkincisi, kurtuluş hareketinin esas düşmanı olan burjuvazi, bizzat başka bir burjuvazi haline geldiği, ciddi ölçüde değiştiği, halkla bağını yitirdiği ve kendini böylece zayıflattığı için. Bu durumun devrimci ve demokratik partilerin işini aynı şekilde kolaylaştırmak zorunda olduğu kendiliğinden anlaşılır. (Şiddetli alkışlar.)

Önceleri burjuvazi liberal olabiliyor, burjuva-demokratik özgürlükleri savunabiliyor ve böylece halkın gözünde popülerlik kazanıyordu. Şimdi liberalizmin izi bile kalmadı. Sözümona "kişisel özgürlük" pencereden dışarı fırlatıldı -kişisel haklar şimdi ancak sermayesi olanlara tanınıyor, ama tüm diğer vatandaşlar, yalnızca sömürülmeye yarayan insani hammadde oldu. İnsanların ve ulusların hak eşitliği ilkesi ayaklar altında, bunun yerine sömürücü azınlığın sınırsız hakkı ve vatandaşların sömürülen çoğunluğunun haklarından yoksun kılınması ilkesi geçirildi. Burjuva-demokratik özgürlüklerin bayrağı terkedildi. Ben, eğer halkın çoğunluğunu etrafınızda birleştirmek istiyorsanız, bu bayrağı yukarı kaldırma ve ilerletmenin, siz komünist ve demokratik parti temsilcilerine ait olduğunu düşünüyorum. Onu yukarı kaldırabilecek başka bir kimse yoktur. (Şiddetli alkışlar.)

Eskiden burjuvazi ulusun başıydı, ulusun haklarını ve bağımsızlığını koruyor ve bunu "her şeyin üstünde" tutuyordu. Şimdi "ulus ilkesi"nin izi bile kalmadı. Şimdi burjuvazi, ulusun hakları ve bağımsızlığını dolar karşılığında satıyor. Ulusal bağımsızlık ve ulusal egemenlik bayrağı terkedildi. Eğer ülkenizin yurtseverleri olmak istiyorsanız, eğer ulusun önder gücü olmak istiyorsanız, bu bayrağı yukarı kaldırma ve ilerletmenin siz komünist ve demokratik parti temsilcilerine ait olduğuna kuşku yok. Onu yukan kaldırabilecek başka kimse yoktur. (Şiddetli alkışlar.)

İşte bugün vaziyet bu durumda.

B) MİLLİ BURJUVAZİ VE KOMPRADOR BURJUVAZİ KAVRAMLARI ÜZERİNE

I. Kısım

KOMİTERN VE STALİN

a- KOMİTERN VE STALİN'DE MİLLİ BURJUVAZİ VE KOMPRADOR BURJUVAZİ KAVRAMLARI

1- Kapitalist üretim ilişkileri içerisinde mülk sahibi olarak yer alan tüm sınıflar “burjuva” kategorisine konulurlar. Sorun bir ülkenin burjuvalarını diğerlerinden ayırmak olduğu oranda, sorun bir ülkedeki burjuva üretim ilişkilerinde mülk sahibi olarak yer alanları, burjuva olanları mesela feodallerden ayırmak olduğu oranda bu kategoriye girenlerin tümü de “milli burjuvazidirler.”

2- Bu çerçevede kompradorlar da “milli burjuvazidirler. Ama onlar emperyalistlerin acentası, emperyalizmin ajanlarıdır. Onlar kendi uluslarının yabancı emperyalizminin zulmünden kurtuluşunun her zaman karşısında olmuşlar, devrimin her aşamasında emperyalizmin karşı devrimci cephesi içinde yer almışlardır.

3- Bu meyanda, yabancı emperyalizmin milli zulmüne karşı milli kurtuluş mücadelesine girişmiş bir ülkede, sınıf farklılaşmasının gelişmemiş olduğu şartlarda milli kurtuluş mücadelesinde yer alan sınıflar kastedildiğinde “milli burjuvazi” terimi kompradorları içermez. (1)'de ele alınan burjuva kategorisindeki tüm sınıfları, kompradorlar dışındaki tüm sınıfları içerir.

4- Milli kurtuluş mücadelesinin gelişmesine, sınıf farklılaşmasının gelişmesine paralel olarak kompradorları içermeyen bu “milli burjuvazi” ikiye bölünür.

i- devrimci parça: küçük burjuvazi, esas olarak köylülük.

ii- uzlaşıcı parça: büyük burjuvazi.

5- Milli kurtuluş mücadelesinde yer alan, burjuva kategorisine giren tüm sınıflar tek tek sayıldığında, yani küçük burjuvazinin yanında bir “milli burjuvaziye” değinildiğinde bahsi geçen “milli burjuvazi” de işte tamı tamına bu ikinciler, yani büyük burjuvazinin, kapitalist büyük burjuvazinin komprador olmayan parçasıdır. Kapitalist büyük burjuvazinin komprador olan parçası söz konusu bile değildir.

6- Milli burjuvazinin en zengin ve en güçlü kesimi büyük burjuvazidir. Büyük burjuvazi ile küçük burjuvazi arasında yer alan orta burjuvazi milli kurtuluş mücadelesinde yer alan belli başlı sınıflar sayıldığında, dolayısıyla devrimin bir aşamadan daha üst bir aşamaya gelişmesi söz konusu olduğunda belirleyici olmayan bir role sahiptir.

b- KOMİTERN VE STALİN’DE ÇİN DEVRİMİNİN AŞAMALARI

1- Devrimin birinci aşaması, tüm milli birleşik cephe devrimi, Kanton dönemi, devrimin esas olarak yabancı emperyalizme vurduğu, milli burjuvazinin devrimi desteklediği dönem... Ocak 1924-Nisan 1927.

2- a) burjuva demokratik devrim, tarım devrimi aşaması; devrimin sivri ucunu esas olarak iç düşmanlara, esas olarak feodal ağalara, feodal rejime yönelttiği dönem, milli burjuvazinin karşı devrim saflarına geçmesiyle başlayan dönem; Wuhan dönemi-Nisan-Temmuz 1927.

b) Wuhan önderliğinin, küçük burjuva entelektüellerinin karşı devrime geçmesiyle başlayan, Wuhan önderliğinin devrimci bir önderlikle değiştirilmesi ve sovyetlerin, propagandasına- kurulmasına değil -başlandığı dönem. Proletarya hegemonyasının bir gerçek haline geldiği dönem. Temmuz 1927-Aralık 1927.

3- Sovyet devrimi. İşçi-köylü demokratik diktatörlüğünün işçi-köylü sovyetleri temelinde kurulmasının başladığı dönem.

c- STALİN VE KOMİTERN’DE SAĞ KUAMİNTANG

“Kuomintang’daki sağ-sol çatışması milli burjuvazinin devrim ile olan bu çelişmesini yansıtıyordu.” (Derlemelerden)

“Çin büyük burjuvazisinin Kuomintang partisinde gruplaşan belirli kesimleri geçen yıl ayrıldı ve Sağ kanat Kuomintang’ı oluşturdu. Bu grubun Kuomintang II. Kongresinde (Ocak 1926) lanetlenmesini, Kuomintang’ın ve onun Kanton hükümetinin faaliyetlerinin devrimci eğilimini sergiler ve proletaryanın ona devrimci desteğini garantiler.” (Derlemelerden)

d- STALİN VE KOMİTERN'DE ÇAN-KAY ŞEK

Çan-Kay Şek darbesi, Milli burjuvazinin devrimi terk etmesi, milli karşı devrim merkezinin ortaya çıkması, Kuomintang Sağ ile emperyalistlerin anlaşmasını simgeler. (Derlemelerden)

e- STALİN VE KOMİTERN'DE ORTA BURJUVAZİ

Şehirlerde mücadeleyi büyük burjuvaziye ve herşeyden önce emperyalizme karşı yöneltmeli, böylece Çin küçük burjuvazisini ve orta burjuvazisini mümkün olduğunca birleşik cephe çerçevesinde tutmalı. (Derlemelerden)

II. Kısım

MODERN REVİZYONİSTLERE GÖRE MİLLİ BURJUVAZİ VE ÇİN DEVRİMİNİN AŞAMALARI

Modern revizyonistler "Komintern ve Doğu- Kriğin bir Kriği" başlıklı bir derleme yayınladılar. (İlerleme Basımevi, Moskova, 1981, İngilizce)

Bu derlemenin 236-281. sayfaları arası V.I. Glunin tarafından yazılmış, "Komintern'in Çin için Siyaseti (1921-1927)."

Gelin şimdi bu yazıdan bir kaç alıntı okuyalım:

"... Milli burjuvazi (1), şehir küçük burjuvazisi, işçi sınıfı ve köylülük -1925-29 milli devriminin esas itici güçleri bunlardı; toprak ağaları sınıfının oldukça geniş bir kesimi yanında yalıtık feodal militaristler, militarist guruplar ve komprador burjuvazinin çeşitli gurupları da çeşitli aşamalarında milli kurtuluş hareketine katıldılar. Devrimci mücadelenin objektif gereksinimleri tüm bu kesim ve gurupların bir tek anti-emperyalist milli cephede birleştirilmesi ihtiyacını empoze ediyordu."

'Not 1: "milli burjuvazi" terimi genellikle yabancı sermaye ile bağıntılı olmayan veya biraz bağıntılı olan tüccar ve imalatçı **burjuva orta sınıflarına** (a.b.ç.) uygulanır." (Komintern ve Doğu-Eleştirin Eleştirisini, Moskova, 1981, İng., Sf.262-263)

"Yakın geçmişteki araştırma çalışmaları sonucu, Çin'deki birinci birleşik cephenin sınıf karakterizasyonuna ilaveler yapı1ması gereklidir.

Birincisi; yukarıda değinilen dört sınıflar birleşik cephenin merkezini oluşturdu, fakat hepsini değil. Bu dört sınıfın yanında birleşik cephe, daha başlangıcından itibaren toprak sahibi sınıfların önemli bir kesimini (Liberal unsurlar) ve kır ve şehir lümpen proletaryasının önemli bir kesimini içeriyordu: Birleşik cepheye çeşitli zamanlarda ve çeşitli periyodlar için militarist ve feodal militarist guruplar ve **büyük komprador burjuvazinin** (a.b.c.) yalıtılmış bölgesel gurupları da katıldılar.” (a.g.e., sf.266-267)

“3 Nisan’dan Haziran 1927’e kadar (sözde “Wuhan dönemi”). daha hala komünistlerle ittifak halinde olan Wuhan gurubu, partinin (Kuomintang-çn) tüm radikal unsurlarını içermekteyse de, sınıf tabiatı olarak Kuamintang’ın Çan Kay-şek’i takip eden esas kesiminden esasta ayrılmaz.” (a.g.e., sf.272)

“Kuomintang fraksiyonlarının kesin sınıf karakterlerini belirlemek için gerekli olan (onların-ç.n.) sosyal bağlantılarının incelenmesi çok az yapılmıştır. Sovyet ve Çin tarihçiliği Kuomintang Sağ’ın aracılar ve toprak ağaları dahil büyük burjuvaziyle (a.b.ç.) ilişkilerinin varlığının kabulünde az çok açıktır. Fakat bu da, **komprador burjuvazi ve toprak ağalarının**(a.b.ç.) bazılarının da devrimde belirli bir miktarda yer aldığı anlamına gelir. Bizim araştırmalar sonucu bulduklarımız da bu sonucu sergiliyor...” (a.g.e., sf.276)

“Dolayısıyla, Kuomintang’ın siyasi kontrolünde Wuhan’daki Sol’a yarayan geçici değişiklikler, devrimin gelişmesinde daha yüksek bir “Wuhan aşamasına” geçmesine ve birleşik milli cephenin Kuomintang biçimiyle “üç sınıfın blokuna” dönüşmesine yol açmamıştır.” (a.g.e., sf.277)

Modern revizyonist yazarımızın “Komintern’i savunmak için” yazılmış olan, başka parçalarda Mao Zedung’a bolca lanetler okunan -ve “yakın geçmişteki araştırmaları” sonucu vardığı sonuçlar kısaca şöyledir:

1- Komintern’in Kuomintang’ı dört sınıfın birleşik cephesi olarak tanımlamasında kullandığı “milli burjuvazi” kavramı “orta burjuvazi” demektir.

Komintern ve Stalin’e göre ise bahsi geçen tamı tamına da en zengin milli burjuva kesimi, yani büyük burjuvazidir.

2- Büyük burjuvazi sadece komprador burjuvazidir ve bunlar çeşitli dönemlerde Kuomintang içinde, birleşik cephe içinde yer almışlardır. Mesela Kuomintang Sağ (1926’da Kuomintang’dan atılan Kuomintang Sağ kastediliyor) kompradorların temsilcileridir.

Kompradorların büyük burjuvazi, kapitalist büyük burjuvazi oldukları doğrudur, fakat sadece kompradorların büyük burjuvazi oldukları açık bir çarpıtmadır. Hele hele bunların birleşik cephede yer aldıkları en rezilane bir

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

çarpıtmadır. Kompradorlar Çin devriminin ve Kuomintang'ın azılı düşmanlarıydılar.

“Komprador burjuvazi Kuomintang'ın yeminli düşmanı idi ve daha hala öyledir.” (Stalin, Muhalefet Üzerine, sf.673, İng.-Öğrencilerle Konuşma, Mayıs 1927)

3- Wuhan dönemi, sözde Wuhan dönemidir. Wuhan aşaması uyduruk bir şeydir, hayaldir. Wuhan Kuomintang ile Çan-Kay Şek'in Kuomintang'ı aynı sınıfsal içeriğe sahiptir. (şu kompradorları da içeren türden??)

Komintern'i savunma görevine soyunmuş kahraman modern revizyonistlerimiz burada Komintern'i nasıl savunmak istediklerini en nihayet açık bir şekilde sergiliyorlar. Onlar Komintern'i Troçki gibi savunmaktadırlar. Wuhan aşaması hayaldir... "fiction".

Komintern tarihinden okuyalım:

“Troçki'nin sorunu görüşü tamamen farklıdır. O, Wuhan'nın devrimci hareketin merkezi değil fakat, bir “haya1” (fiction-b.n.) olduğu görüşündedir. Sol Kuomintang'ın bu anda ne olduğu sorulduğunda Troçki'nin cevabı şöyledir: “şu ana kadar hiçbir şeydir, veya pratik olarak hiçbir şey.”

Diyelim ki Wuhan bir hayaldir. Fakat eğer Wuhan bir hayal ise Troçki niye bu hayale karşı kararlı bir mücadelede ısrar etmiyor? Ne zamandan beri komünistler hayal1eri destekliyor, hayallerde yer alıyor, hayallerin en önünde gidiyor vb... Niye Troçki onların (komünistlerin-b.n.) bu hayalin içinde kalmalarını, ve ondan geri çekilmemelerini öneriyor. Bunun mantığı nerede?” (Muhalefet Üzerine, Stalin, sf.708, İng.)

Komintern'i savunma adına Komintern görüşlerinin çarpıtılması, devrimler tarihinin çarpıtılması, dolayısıyla da proleter devriminin teori ve taktiklerinin çarpıtılması, anlaşılmasının imkansız kılınması. Çin devriminin gelişmesinin sınıf mücadelesinin gelişmesi olarak ele alınmasının imkansız kılınması. Modern revizyonistlerimizin çarpıtmalarının sonuçları kısaca budur.

III. Kısım

MAO ZEDUNG'DA MİLLİ BURJUVAZİ VE ÇİN DEVRİMİNİN AŞAMALARI

Okura Mao Zedung'dan uzunca alıntılar sunacağız. Alıntılar biraz uzunca olacak çünkü orada öyle diyor, ama burada da böyle diyor önermesine yer kalmamalıdır. Görüşler bütünüyle okura sunulmalıdır.

ÇİN TOPLUMUNDA SINIFLARIN ANALİZİ-MART 1926

Toprak ağaları sınıfı ve komprador sınıf (1)... Onların siyasi temsilcileri Devletçiler ve Kuomintang'ın Sağ kanadıdır.

Orta burjuvazi. Bu sınıf Çin'de, şehirde ve kırdaki kapitalist üretim ilişkilerini temsil eder. **Orta burjuvazi, ki bununla esas olarak milli burjuvazi anlatılmak istenir** (a.b.ç.). (3)Çin devrimine karşı tavrında tutarsızdır: Onlar, yabancı sermayenin darbeleri ve savaş ağalarının zulmü altında inlerken devrime olan ihtiyacı hisseder ve emperyalizme ve savaş ağalarına karşı devrim hareketini tercih ederler, fakat onlar, devrimin ülkedeki proletaryanın (devrimde-ç.n.) yer alışı ve ülke dışında enternasyonal proletaryanın aktif desteğiyle **sınıflarının büyük burjuva konumuna erişmesi ümidini** (a.b.ç.) tehdit ettiğini hissedince devrime karşı şüphe duyarlar.

Not 1- Kelimenin orijinal anlamıyla bir komprador, bir yabancı ticari kuruluşdaki Çinli işletmeci veya yüksek dereceli Çinli işçi idi. Kompradorlar, yabancı ekonomik çıkarlara hizmet ettiler ve emperyalizm ve yabancı sermaye ile yakın bağlara sahiptiler.

Not 3- Milli burjuvazinin rolünün daha fazla ele alınışı için Mao Zedung'un Seçme Eserleri, C.II'deki "Çin devrimi ve Çin Komünist Partisi" 2. Bölüm, 4. Kısma bakınız.

(Mao Zedung, Seçme Eserler, C.I, sf.13-20, İng.)

ÇİN'DE KIZIL SİYASİ İKTİDAR NİÇİN VAR OLABİLİR? 5 EKİM 1928

Kuomintang'ın yeni savaş ağalarının bugünkü rejimi şehirlerde komprador

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

sınıfın ve kırlarda toprak ağası sınıfın **rejimi olarak kalmıştır** (a.b.ç.). Kuomintang vilayetinde başlamış olan burjuva-demokratik devrim daha yarı yola geldiğinde **komprador ve toprak ağası sınıfları önderliği kaptılar** (a.b.ç.) ve onu (devrimi-ç.n.) karşı devrim yoluna çevirdiler: tüm ülkede işçiler, köylüler, basit halkın diğer kesimleri ve hatta **burjuvazi (1)** (a.b.ç.) karşı devrimci yönetim altında kaldı ve zerre kadar bir ekonomik ve siyasi kurtuluş elde edemedi.

Not 1- “Burjuvazi” terimiyle yoldaş Mao zedung milli burjuvaziye kastediyor. Onun bu sınıf ile büyük komprador burjuvazi arasındaki farklılıkları detaylı bir sunuşu için bkz. “Japon Emperyalizmine Karşı Taktikler” (Kasım 1935) ve “Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi” (Kasım 1939) (a.g.e., sf.63)

JAPON EMPERYALİZMİNE KARŞI TAKTİKLER KASIM 1935

Fakat milli burjuvazi, komprador ve toprak ağası sınıfları ve Kuomintang’ın bu soruna karşı tavrı nedir?

Büyük yerel despotlar, kötü asiller, büyük savaş ağaları ve büyük bürokratlar ve **kompradorlar** (a.b.ç.), kararlarını çoktan verdiler. Her zaman savundukları gibi nasıl olursa olsun herhangi bir devrimin emperyalizmden daha kötü olduğunu savunuyorlar... **Onların aşiret reisi Çan Kay-şek’tir** (a.b.ç.)

...

... Milli burjuvazi, toprak ağaları ve komprador sınıfı aynı değildir, aralarında bir fark var. Milli burjuvazi toprak ağaları sınıfından daha az kompradordur. Yabancı sermaye ve Çin’deki toprak sahipliğinin çıkarlarıyla daha çok bağıntılı olan kesimi milli burjuvazinin sağ kanadını oluşturur ve biz şimdilik onların değişip değişmeyeceği sorununu ele almayacağız. Problem böylesi bağları hiç olmayan veya az olan kesimdir. İnanıyoruz ki, Çin’in sömürgeye dönüştürülmesi tehlikesinin var olduğu yeni şartlarda bu kesim tavrını değiştirebilir. Bu değişiklik sallantılarla dolu olacak. Bir yandan emperyalizmi beğenmiyorlar, öbür yandan tutarlı bir devrimden korkuyorlar ve ikisi arasında sallanıyorlar. **Bu 1924-27’de neden devrim saflarında yer aldıklarını ve sonunda Çan Kay Şek’in tarafına geçtiklerini izah eder. Bugünkü dönem Çan Kay Şek’in devrime ihanet ettiği 1927’den** (a.b.ç.) hangi yönden ayrılır?...

ÇİN DEVRİMCİ SAVAŞINDA STRATEJİ –Kasım 1936

Çin’in 1924’de başlayan devrimci savaşı iki aşamadan geçti, birincisi 1924’den 1927’e ve ikicisi 1927’den 1936’ya kadar. Japonya’ya karşı milli devrimci savaş aşaması şimdi başlayacak.

1924-27 devrimci savaşı (a.b.ç.), ana hattıyla enternasyonal proletarya ve Çin proletaryası ve onun partisinin, Çin milli burjuvazisi ve onun partileri üzerine siyasi etki yaptığı ve onlarla işbirliğine girdiği şartlarda yapıldı. Fakat bu devrim her şeyden önce tam kritik anda **büyük burjuvazi** (a.b.ç.) hainleştiği için yenildi.

1927'den bugüne kadar süren devrimci tarım savaşı (a.b.ç.) yeni şartlarda yürütüldü. Bu savaşta düşman sadece emperyalizm değil fakat ayrıca büyük burjuvazi ve toprak ağalarının ittifakıydı. Ve **milli burjuvazi, büyük burjuvazinin** (a.b.ç.) kuyruğu haline geldi. (Mao Zedung, Seçme Eserler, sf. 191-198, İng.)

ÇİN ÜZERİNE –AĞUSTOS 1937

... **birinci birleşik cephenin kurulması ve 1924-27 devrimi;** (a.b.ç.) birleşik cephenin parçalanması ve burjuvazinin karşı devrim safına geçmesi...

... Birinci birleşik cephe döneminde Kuomintang Sun Yat-Sen'in Rusya ile ittifak, Komünist partisiyle işbirliği, işçiler ve köylülere yardım Üç Yüce Siyasetini uyguladı, dolayısıyla devrimci ve canlıydı, çeşitli sınıfların demokratik devrim için ittifakıydı. Fakat 1927 sonrası Kuomintang zıttına dönüştü ve **büyük burjuvazi** (a.b.ç.) ile toprak ağalarının bloku haline geldi... (a.g.e,sf.326-327)

ÇİN DEVRİMİ VE ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ –KASIM 1939

İKİNCİ BÖLÜM ÇİN DEVRİMİ

2-ÇİN DEVRİMİNİN HEDEFLERİ

...
Emperyalist baskının bir kurbanı olan Çin burjuvazisi de, bir zamanlar 1911 Devrimi gibi devrimci mücadelelere önderlik etti ya da bu mücadelelerde baş rollerden birini oynadı, Kuzey seferi ve bugünkü Japonya'ya Karşı Direnme savaşı gibi devrimci mücadelelere de katıldı. Ancak, 1927'den 1937'ye kadar geçen uzun sürede, Çin burjuvazisinin üst tabakası, yani Kuomintang içindeki gerici kliğin temsil ettiği kesim, emperyalizmle işbirliği yaptı, toprak ağası sınıfı ile gerici bir ittifak kurdu, ona yardım etmiş olan dostlarına -Komünist Partisine, proletaryaya, köylülere ve küçük burjuvazinin diğer kesimlerine- ihanet etti, Çin devrimine ihanet etti ve onun yenilgisine sebep oldu...

4. ÇİN DEVRİMİNİN İTİCİ GÜÇLERİ

... toprak ağaları sınıfı ve **burjuvazinin üst tabakaları** (a.b.ç.) Çin toplumunda hakim sınıfları oluşturur... Çin toplumundaki çeşitli sınıf ve tabakalardan hangileri bunlara karşı (yabancı emperyalizm ve yerli feodalizm-ç.n.) savaşabilecek gücü meydana getirir? Bugünkü aşamada Çin devriminin itici güçleri meselesi işte budur.

Burjuvazi.

Komprador büyük burjuvazi ile milli burjuvazi arasında bir ayırım vardır.

Komprador büyük burjuvazi (a.b.ç.) emperyalist ülkelerin kapitalistlerine doğrudan hizmet eden ve onlar tarafından beslenen bir sınıftır; sayısız bağlarla köylük bölgelerdeki feodal güçlere sıkı sıkıya bağlıdır. Bu, yüzden Çin devriminin hedeflerinden biridir ve **devrim tarihinde hiç bir zaman itici bir güç olmamıştır.** (a.b.ç.)

...

Milli burjuvazi ikili bir karaktere sahiptir.

Bir yandan emperyalizm tarafından baskı altında tutulmakta ve feodalizm tarafından kösteklenmekte, dolayısıyla her ikisiyle de çelişmesi bulunmaktadır. Çin devriminin seyri boyunca emperyalizme ve bürokratların ve savaş ağalarının hükümetlerine karşı savaşmak için belli bir istek göstermiştir.

Fakat öte yandan, emperyalizme ve feodalizme bütünüyle karşı çıkma cesaretini gösterememektedir; çünkü iktisadi ve siyasi bakımdan zayıftır ve hala emperyalizmle ve feodalizmle iktisadi bağları vardır. Halkın devrimci güçleri kuvvetlendiği zaman bu durum daha da berrak bir şekilde ortaya çıkar.

...

Çin'deki milli **burjuvazi**, ki bu esas olarak **orta burjuvazidir**, (a.b.ç.) hiç bir zaman gerçek siyasi iktidara sahip olmamış... (a.g.e., sf.318-320, Aydınlık Yayınları)

YENİ DEMOKRASİ ÜZERİNE –OCAK 1940

Çin milli burjuvazisi, sömürge ve yarı-sömürge bir ülkenin burjuvazisi olduğu ve emperyalizm tarafından ezildiği için emperyalizm çağında bile, emperyalistlere ve bürokratlarla savaş ağalarının yerli hükümetlerine karşı belli dönemlerde belli bir devrimci niteliğini sürdürür ve karşı çıkmaya hazır olduğu düşmanlara karşı proletarya ve küçük burjuvaziyle ittifak kurabilir...

Fakat bunun yanı sıra, Çin milli burjuvazisinin, sömürge ve yarı-sömürge bir ülkede bulunduğu ve dolayısıyla iktisadi ve siyasi yönden son derece çelimsiz

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

bir burjuvazi olduğu için devrimin düşmanlarıyla uzlaşma eğilimi gibi bir niteliği de vardır... **Kuomintang tarafından temsil edilen büyük burjuvazi ise**, (a.b.ç.) 1927'den 1937'ye kadar olan uzun dönem boyunca emperyalistlerin kucağından inmemiş ve devrimci halka karşı feodal güçlerle ittifak kurmuştur.

1927'den itibaren bir süre için Çin milli burjuvazisi de karşı devrimin peşine takılmıştır...

Bir yandan devrime katılma ihtimali, diğer yandan devrim düşmanlarıyla uzlaşma eğilimi; işte Çin burjuvazisinin ikili niteliği budur ve önünde her iki yol da açıktır.

VII. BURJUVA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN REDDEDİLMESİ

... Proletarya, köylü ve diğer küçük burjuva kitlelerinin gücü 1927 devrimini zafere ulaştırdıktan hemen sonra **büyük burjuvazinin önderliğindeki kapitalist sınıf**, (a.b.ç.) kitleleri bir kenara fırlatıp atmış, devrimin meyvalarını gasp etmiş, emperyalizm ve feodal güçlerle karşı devrimci bir ittifak kurmuş ve on yıl süren "komünistlerin bastırılması" savaşında gücünü sonuna kadar zorlamıştı...

XIII. DÖRT DÖNEM

Bir kültür devrimi, siyasi ve iktisadi devrimin ideoloji alanındaki bir yansımasıdır...

Kültür devrimindeki birleşik cephenin son yirmi yıllık tarihi dört döneme ayrılabilir. Birinci dönem 1919-1921 arasındaki iki yılı, **ikinci dönem 1921-1927** (a.b.ç.) arasındaki altı yılı, **üçüncü dönem 1927-1937** (a.b.ç.) arasındaki on yılı ve dördüncü dönem de 1937'den günümüze kadarki üç yılı kapsar.

...

İkinci dönem... cephe (deki sınıflar –b.n.) işçiler, köylüler, şehir küçük burjuvazisi ve burjuvazi... Ne var ki **büyük burjuvazi iktidara gelir gelmez** (a.b.ç.) bu devrime son verdi ve yepyeni siyasi bir durum yarattı.

Üçüncü dönem, 1927-1937 arasındaki yeni devrimci dönemdi. İkinci dönemin sonlarına doğru devrimci kampta bir değişiklik meydana geldiğinden, yani **büyük burjuvazi emperyalist ve feodal güçlerin karşı devrimci kampına geçtiği ve milli burjuvazi de onun kuyruğuna takıldığından**, (a.b.ç.) daha önce devrimci kampta bulunan **dört sınıftan** (a.b.ç.) geriye yalnızca üç sınıf, proletarya, köylülük ve küçük burjuvazinin diğer kesimleri (devrimci aydınlar dahil) kalmıştı. Bunun sonucunda Çin devrimi, kitlelere kaçınılmaz olarak yalnızca Çin Komünist Partisinin önderlik ettiği yeni bir döneme girdi.

Dördüncü dönem... Çin devrimi tekrar dört sınıfın birleşik cephesine vardı; fakat şimdi birleşik cephenin içeriği çok daha geniştir çünkü onun üst tabakası iktidardaki sınıfların pek çok üyesini, orta tabakası milli burjuvaziye ve küçük burjuvaziye, alt tabakası da tüm proletaryayı içerir... (a.g.e., sf.349-377)

KOALİSYON HÜKÜMETİ ÜZERİNE -24 NİSAN 1945

KUAMİNTANG ALANLARI

...

Kuomintang'ın esas yönetici kliğinin önderliği altında neden bu kadar kötü bir durum ortaya çıktı? Bu durum ortaya çıktı çünkü, bu klik Çin'in büyük toprak ağaları, büyük bankerleri ve **büyük kompradorlarının** (a.b.ç.) çıkarlarını temsil etmektedir... Onlar Çin'in ekonomisini geliştirmek hakkında konuşup duruyorlar fakat aslında, kendilerinin bürokrat-kapitallerini; yani büyük toprak ağaları, bankerler ve kompradorların kapitallerini yükseltiyorlar ve köylüleri, işçileri, küçük burjuvazi ve **tekelci olmayan burjuvaziye**, (a.b.ç.) acımasızca ezerek Çin ekonomisinin can damarlarını tekellerine alıyorlar. (Mao Zedung, Seçme Eserler C.III, sf.220-221, İng.)

Modern revizyonistlerimizin “yakın geçmişte yaptıkları araştırmaların “sonuçlarını kısaca sunmuştuk. Şimdi de Mao Zedung'un onlardan yıllarca önce savunduğu görüşleri kısaca sunalım:

1- “Milli burjuvazi” demek Çin “orta burjuvazisi” demektir. Dolayısıyla, Komintern'in Kuomintang'ı dört sınıfın birleşik cephesi olarak sayarken kullandığı “milli burjuvazi” kavramından “orta burjuvazi” anlaşılmalıdır.

Bu açıkça Komintern ve Stalin'in görüşlerine terstir ve onların Çin devrimiyle ilgili görüşlerinin anlaşılmasını imkansız kılan bir öneridir.

2- “Büyük burjuvazi” ise sadece ve sadece “komprador burjuvazidir.” Ve komprador burjuvazi Kuomintang'da yani birleşik cephede, birinci birleşik cephede yer almıştır. Mesela Kuomintang Sağ. (1926'da Kuomintang'ın II. Kongresinde Kuomintang'dan kovulan kesim kastediliyor.)

Bunları söylerken şu noktaya da dikkat çekilmelidir:

Bir yandan burjuvazi teriminden “milli burjuvazi”, yani orta burjuvazinin anlaşıldığı belirtilmekte; sınıflar analizinde kompradorlar dışında bir büyük burjuvaziye değinilmekte; Kuomintang'ın yeni rejiminin tıpkı eskisi gibi –1927 öncesi-kompradorların rejimi olduğu belirtilmekte ve bu durumun kompradorların önderliği ele geçirmesinin sonucu olduğu anlatılmakta.

Diğer yandan kompradorların devrimin hiçbir aşamasında itici güç

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

olmadıkları belirtilirken 1927 Çan Kay-şek darbesi öncesi birleşik cepheye sayılan dört sınıftan birini Çin milli burjuvazisi değil Çin burjuvazisi oluşturmakta ve bu Çin burjuvazisi “üst tabaka” ve milli burjuvazi olarak ikiye bölünmekte, 1927 darbesi bu üst tabakanın, büyük burjuvazinin ihaneti olarak ilan edilip yeni bir kavram devreye girmekte -Çin büyük burjuvazisi.

Böylece karşımıza ne komprador ne de milli ilan edilmeyen, ama aynı meyanda hem komprador hem de milli ilan edilen bir büyük burjuva kategorisiyle çikılmaktadır.

Fakat böylesi bir çelişmeli büyük burjuva kategorisini Mao'da görmek demek kompradorların devrimin her aşamasında devrimin düşmanları olduğunu ve dolayısıyla birleşik cephenin bir parçasını oluşturmadığını kabullenmek demektir. Ne zaman ki kompradorların birleşik cephenin parçası oldukları kabul edilir ve büyük burjuvaziye sadece komprador olarak değinilir o zaman çelişme ortadan kalkar.

Geriye esasta bir çelişme değil, lafızda bir çelişme kalır. Ve Mao Zedung'un yaptığı tamı tamına da budur. Mao Zedung Kuomintang Sağ'ı kompradorların temsilcisi göstererek kompradorların milli birleşik cepheye yer aldıklarını açıkça ilan etmekte; Çan Kay-şek darbesini (1927) büyük burjuvazinin ihaneti olarak ilan ederken de bu büyük burjuvadan kompradorları anladığını ima etmekte -Kuomintang rejiminin eskisi gibi, şehirlerde kompradorların rejimi olarak kaldığının ilanı- böylece de 1926'da Kuomintang Sağ Kuomintang'dan kovulduktan sonra bile Çan Kay-şek etrafında kompradorları temsil eden bir klik kalmakta, dolayısıyla kompradorlar birinci birleşik cephenin sonuna kadar bu cephenin bir parçası olarak görülmektedir. Ve bu anlayış en açık şekliyle Komünisti Sunarken makalesinde Çin devrimlerinin kanunu olarak formüle edilmektedir.

Makalenin ilgili parçasını okura olduğu gibi sunuyoruz.

KOMÜNİSTİ SUNARKEN -4 EKİM 1939

Son on sekiz yıl içinde Çin proletaryasının burjuvazi ve diğer sınıflarla birleşik cephesi üç farklı durumda ya da üç farklı aşamada gelişti, 1924'den 1927'ye kadar Birinci Büyük Devrim, 1927'den 1937'ye kadar Toprak Devrimi Savaşı ve şimdiki Japonya'ya karşı Direnme Savaşı. Bu üç aşamanın tarihi aşağıdaki kanunları doğrulamıştır.

1. Çin milli burjuvazisi belli dönemlerde ve belli ölçüde emperyalizme ve feodal savaş ağalarına karşı mücadelede yer alacaktır. Çünkü söz konusu dönemlerde yabancı zulmü, Çin'in maruz kaldığı, en büyük zulümdür. Bu bakımdan, böyle zamanlarda proletarya milli burjuvazi ile bir birleşik cephe kurmalı ve bunu mümkün olduğu kadar sürdürmelidir.

2. Farklı tarihi şartlar altında Çin milli burjuvazisi iktisadi ve siyasi zayıflığından ötürü yalpalayacak ve saf değiştirecektir. Bu nedenle Çin'in devrimci cephesinin bileşimi her zaman sabit kalmayacak ve değişmelere uğrayacaktır. Bazan milli burjuvazi bunun içinde yer alabilir, bazan da yer almayabilir.

3. Komprador nitelikte olan Çin büyük burjuvazisi doğrudan doğruya emperyalizme hizmet eden, onun tarafından himaye edilen bir sınıftır. Bundan dolayı Çin büyük burjuvazisi daima devrimin hedefi olmuştur. Ne var ki, bu büyük burjuvazinin içinde farklı gruplar, farklı emperyalist devletler tarafından desteklenmektedir; bu bakımdan bu devletler arasındaki çelişmeler keskinleştiği ve devrim belirli bir devleti hedef aldığı zaman, bu emperyalist devlete karşı verilen mücadeleye, diğer emperyalist devletlere dayanan büyük burjuva grupları da belli ölçüde ve belli bir süre için katılabilir. Böyle zamanlarda düşmanı zayıflatmak ve kendi yedeklerini artırmak için, Çin proletaryası, bu gruplarla bir birleşik cephe kurabilir ve devrime yarar sağladığı sürece bu cepheyi sürdürmelidir.

4. Komprador büyük burjuvazi ortak düşmana karşı, verilen mücadelede proletaryanın yanında birleşik cepheye katıldığı zaman bile en gerici taraf olmaya devam eder. Proletaryanın ve proletarya partisinin her türlü ideolojik, siyasi ve örgütsel gelişimine inatla karşı çıkar ve bunları sınırlandırmaya çalışır; hile, yaltaklanma, yıpratma, vahşice saldırılarda bulunma gibi yıkıcı taktiklere başvurur. Üstelik, bütün bunları, düşmana teslimiyeti hazırlamak ve birleşik cepheyi bölmek için yapar.

5. Köylülük proletaryanın sağlam müttefikidir.

6. Şehir küçük burjuvazisi güvenilir bir müttefikdir.

Bu kanunların geçerliliği Birinci Büyük Devrimde ve Toprak Devriminde doğrulanmıştır. Şimdi Direnme Savaşı içinde de doğrulanmaktadır. Bu bakımdan burjuvazi ile (özellikle büyük burjuvazi ile) bir birleşik cephenin teşkilinde, proletarya partisi her iki cephede kararlı ve amansız bir mücadele vermelidir. Bir yandan, burjuvazinin belirli dönemlerde ve belirli ölçülerde devrimci mücadeleye katılabilmesinin mümkün olduğunu reddetme hatasıyla mücadele etmek gerekir. Bu, Çin'deki burjuvaziye kapitalist ülkelerdeki burjuvaziyle bir sayan sol bir kapalı-kapıcılık hatasıdır ve sonuç olarak burjuvaziyle bir birleşik cephe kurarak, bunu mümkün olduğu kadar sürdürmeyi reddeden bir siyasettir. Öte yandan proletaryanın programını, siyasetini, ideolojisini, pratiğini vb.yi burjuvazinininkilerle özdeş tutup temeldeki farkları reddetme hatasıyla da mücadele edilmelidir. Buradaki hata burjuvazinin (özellikle büyük burjuvazinin) sadece küçük burjuvazi ile köylülüğü etkilemekle kalmayıp proletaryanın ve Komünist Partisinin ideolojik,

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

siyasi ve örgütsel bağımsızlığını da yok etmek, onu burjuvazinin bir uzantısı ve burjuvazinin bir siyasi partisi haline getirmek, devrimin meyvalarını sadece kendisi ya da kendi partisi için toplamak için elinden geleni yaptığını gözardı etmektir. Bu hata aynı zamanda burjuvazinin, özellikle büyük burjuvazinin, devrimin çıkarları kendi çıkarları ile, ya da kendi siyasi partisinin bencil çıkarlarıyla çeliştiği zaman devrime ihanet edebileceği gerçeğinin gözardı edilmesi hatasını da içinde taşımaktadır. Bütün bunları gözardı etmek sağ oportünizmdir. Proletaryayı, burjuvazinin ve onun siyasi partisinin bencil çıkarları ile uzlaşmaya götüren Cen Du-siu sağ oportünizminin en belirgin yanı buydu, ve bu durum Birinci Büyük Devrimde yenilginin sübjektif nedeni olmuştur.

(Mao Zedung, Seçme Eserler, C.II, sf. 289-291, Aydınlık Yayınları)

Aynen böyle. Sadece orta burjuvazi olan milli burjuvazi ve büyük burjuvazi olarak sadece komprador burjuvazi. Ve **bu** büyük burjuvazi, birleşik cephede yer aldığı cephenin en gerici yanını oluşturan bu burjuvazi, birinci birleşik cephede yer almıştır. Bunlar, sadece 1926'da Kuomintang'dan kovulan Sağ kanat değil 1927'de emperyalist karşı devrim kampına geçen Çan Kay-şek kesimidir de. Mao Zedung'a göre birinci birleşik cephenin en gerici kesimini komprador büyük burjuvazi oluşturmuştur, onlar bu cephe yıkılıncaya kadar cephenin en gerici kesimi olarak cephede yer almışlardır.

3- Çin devriminin aşamalarının ele alındığı parçalardan da görülebileceği gibi, Çin devriminin detaylı bir tarihçesi sunulurken bile Mao Zedung Wuhan dönemine hiç değinmez. O, Guhan dönemini Troçkistler ve modern revizyonistler gibi bir "haya1" ilan etmez. Sadece değinmez.

Niye değinmez? Hayal olduğundan olsa gerek...

Buraya kadar yaptığımız çalışmadan çıkan bir kaç sonuç şöyle:

Modern revizyonistlerin Troçkizme lafız düzeyinde "karşı" oldukları bilindir. Bugün bile "Troçki'ye yapılan tüm haksızlıklara rağmen" "Troçkizme karşılar." Ama görüyoruz ki Komintern'i savunma adına Troçki'nin Komintern'e karşı savunduğu görüşleri kelimesi kelimesine -ve tabii ki referans vermeden- kul1anmaktadırlar.

Modern revizyonist1erin "Maoizme" düşmanlıkları da iyi bilinen bir olgudur. Ama burada da acayip bir olayla karşılaşmaktayız.

Milli burjuvazinin orta burjuvazi olarak ilanında; büyük burjuvazinin komprador burjuvazi olarak ilanında ve bunların Çin devriminin birinci aşamasında birleşik cephenin içinde yer aldıklarının ilanında -ve böylece Komintern ve Stalin'in önerilerinin tamamıyla anlaşılmaz kılınmasında-. Modern revizyonistlerle Mao Zedung arasında tam, kesin bir uyuşma söz konusudur.

Şu veya bu öndere lafızda aşırı muhalefet, ama onların işlerine gelen görüşlerini referans vermeden kullanmak. İşte modern revizyonistlerin bir metodu.

IV. Kısım

AKIMA KARŞI, KIZIL BAYRAK, BATI BERLİNLİ KOMÜNİST VE MİLLİ BURJUVAZİ VE ÇİN DEVRİMİNİN AŞAMALARI

Bu yayın organlarının “Mao Zedung’un Öğretilerinin ve Eserinin Genel Değerlendirmesi -Kısım I” başlıklı ortak açıklamalarının Türkçe tercümesi Bolşevik S.20’de aynen yayınlandı. Bu değerlendirmenin kısa bir özeti de Bolşevik Partizan, S. 15/5’de (Ocak 1982) Bolşevik Partizan’ın da ortaklığıyla yayınlanmıştı. Mücadele Bayrağı da bu belgeleri olduğu gibi kabullenmektedir.

Şimdi buradaki görüşleri inceleyelim:

1. “Ulusal burjuvazi” kavramının kullanılmasında zaman zaman Stalin, Mao Zedung ve Komintern arasında farklılıklar olduğu ortadadır.” (Bolşevik, S. 20, sf..99)

Burada bir tercüme hatasının olduğunu sanmıyoruz. Yazı kurulları açıkça Stalin ile Komintern arasında bir çelişme icat etmektedirler. Bu koskocaman bir demagoji aracıdır. Komintern tarihini çarpıtmak isteyenler için bir demagoji aracı. Stalin ile Komintern arasında “ulusal burjuvazi” kavramının kullanılmasında zerre kadar bir farklılık yoktur. Ama Stalin ve Komintern ile Mao Zedung arasında böyle bir farklılık, daha önce izah ettiğimiz bir farklılık söz konusudur.

2- Şimdi yazarlarımızın neden böylesi farklılıklar gördüklerini anlamak için onların Stalin’e atfettikleri fikirleri bir inceleyelim:

“Stalin **ilk önce**(a.b.ç.) “ulusal” kavramını ne olumlu ne de olumsuz yönde kullanmıyor, tam tersine “ulusal burjuvazi” terimini **bir ülkenin** burjuvazisinin bütün bölümleri ve kanatları için kullanıyordu. Çin “ulusal burjuvazisi” Stalin’de önceleri bu ülkenin bütün burjuvazisi anlamına geliyordu...

İki yıl sonra, yani 1927’de Çan Kay-şek kliğinin darbesinden kısa süre önce Stalin gerçi genel anlamda -içine Çan Kay-şek’i de kattığı- ulusal

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

burjuvaziden bahsetmektedir, ama “ulusal burjuvazi (komprador değil) devrimle beraber yürüdü” formülasyonunu kullanmaktadır...

Burada siyasal nedenlerden ötürü kavramsal olarak **Çin burjuvazisinin belirli bölümünü, yani kompradorları ayırmak gerekliliğinin doğduğu** (a.b.ç.) ortaya çıkmaktadır.(*). (Bu çarpıtma örneği dip nota döneceğiz-b.n.)

Çin devrimi sürecinde, bir yandan emperyalizmin artan ekonomik nüfuzu ve diğer yandan da devrimci güçlerin büyümesinden dolayı **burjuvazinin çeşitli kanatlara bölünmesinin gittikçe keskinleşmesinden dolayı böyle bir ayırım gerekli hale geldi.** (a.b.ç.)

Bu gelişmeye bağlı olarak “ulusal” kavramı sadece bir ülkenin bütün burjuvazisini belirtmek için **artık** (a.b.ç.) kullanılmadı...” (B. S.20, sf.97-98)

Demek ki Stalin “ilk önce”, yani 1927 öncesi “ulusal burjuvazi” dediğinde “bütün bölümleriyle” “bir ülkenin burjuvazisini” anlatmaktaymış. Ki bu ulusal burjuvazinin 1927’de doğan gereklilikle ayrıştırılması gereken bir bölümünde komprador burjuvazi oluşturmaktaymış.

Bundan şu iki sonuç çıkar:

i- Stalin’in (ve Komintern’in) Çin’deki birinci birleşik cephe bahsini ettikleri “ulusal burjuvazi” “kompradorları” da içermektedir. Kompradorlar bu cephenin bir parçasıdır.

(Stalin Çan Kay-şek’i de içine kattığı “ulusal burjuvazi” kavramını kullandığında bu kompradorları da içeren ulusal burjuvazi kavramını kullanmaktadır. Aslında Çan Kay-şek kliği kompradorları temsil etmektedir...)

Tabii ki bu sonuç tamamıyla Mao Zedung ve modern revizyonistlerimizle uyum içindedir. Ama Stalin ve Komintern ile değil:

“Bu Komintern’in Aralık 1926’da komprador burjuvaziyi Kuomintang ile blokun bir üyesi olarak gördüğü anlamına mı gelir? Açık ki hayır, çünkü komprador burjuvazi Kuomintang’ın yeminli düşmanı idi ve daha hala öyledir.”

(Stalin, Muhalefet Üzerine, Öğrencilerle Konuşma, Üçüncü Soru, Mayıs 1927, İng.)

Böylece, tıpkı modern revizyonistlerimizin “yakın geçmişte yaptıkları araştırmalar” sonucu “Stalin ve Komintern çarpıtıcıları”, ve böylece Stalin ve Komintern’in Çin devrimiyle ilgili önerilerinin anlaşılmasız kılıcıları arasındaki kötü ünlü yerlerini almaları gibi, yazarlarımız da “Mao Zedung’u değerlendirme araştırmaları”, tamı tamına da modern revizyonistlerimizle aynı

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

tarihe rastlayan bu araştırmaları sonucu aynı saflardaki yerlerini almaktadırlar.

ii- Tam da bu ayrışmaya, “genel olarak ulusal burjuvaziden” kompradorları ayırtmak gerekliliğine değinilen yerde düşülen dip not çok kötü bir çarpıtmadır. Şöyle ki:

Dip not Stalin’in “Doğu Halkları Üniversitesinin Siyasal Görevleri” makalesine, 1925 tarihli bu makaleye değiniyor. Bu makalede de “ulusal burjuvazi saflarında bir ayrışma”dan bahsediliyor. Yazarlarımız bu esere bahsi edilen yerde değinerek Stalin’in bahsini ettiği ayrışmanın “ulusal burjuvazi” ile kompradorlar arasında bir ayrışma olduğunu ima ediyorlar. Stalin’in ne kadar uzak görüşlü olduğunu, 1927’de gereklilik haline gelen bu ayrışmaya daha 1925’de değinmiş olduğunu, söylemek istiyorlar. Tüm bunların açık ki Stalin’le alakası yoktur.

Stalin “ulusal burjuvaziye” değindiğinde emperyalizme karşı kamptaki “ulusal burjuvazi” konu etmektedir. Bunların arasında da komprador burjuvazi yoktur. Bu bir.

İkincisi, Stalin emperyalizme karşı kamptaki “ulusal burjuvazi” saflarındaki ayrışmadan dem vurduğunda siyaseti kaçınılmaz olarak emperyalizm ile uzlaşma eğilimi taşıyan ulusal burjuvazinin en zengin ve en güçlü kesimiyle (kompradorlar değil, çünkü onlar emperyalizm kampındadırlar) **küçük burjuvazi** arasında belirlemekte olan ayrışmaya dikkat çekmektedir. (bkz. a.g.e. ve bunun bir özeti için bu kitabın Derlemeler kısmı). “Genel olarak ulusal burjuvaziden komprador burjuvazisinin ayrışmasına” değil.

Stalin ve Komintern sömürge devrimlerinin birinci aşamasında devrimde yer alan “genel olarak ulusal burjuvaziden” bahsettiklerinde kompradorlar dışındaki “genel olarak burjuva” kategorisindeki tüm sınıfları kastederler, küçük burjuvazi dahil.

Stalin ve Komintern sömürge ülkelerin devriminde yer alan sınıfları tek tek saydıklarında, yani köylülüğün yanında bir ulusal burjuvaziye değindiklerinde onlar kapitalist burjuvaziye, esas olarak da kapitalist büyük burjuvaziye ima ederler, ama kapitalist büyük burjuvazinin bir parçasını oluşturan kompradorları asla değil.

3- Demek ki, yazı kurullarına göre, “genel olarak ulusal burjuvaziden” komprador burjuvaziye ayırma gerekliliği Stalin için 1927’de doğdu. Ya bu gerekliliği Stalin’den önce hisseden birisi mevcut mu? Tabi efendim. Kimmiş o? Mao Zedung:

“Mao Zedung ulusal burjuvaziye bir sınıf olarak ele aldı ve komprador

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

burjuvaziden bir sınıf olarak ayrı tuttu. (bkz. örneğin “Çin Toplumundaki Sınıfların Bir Tahlili”, 1928, SE Cilt 1, sf.19-20). Buradaki 1928 tarihi yanlış. Doğru tarih Mart 1926’dır. Yani Stalin’in kompradorları “genel olarak ulusal burjuvaziden ayırma” ihtiyacı duymasından önce. (Bolşevik, S.20, sf.100)

Ve böylece Stalin’in “genel olarak ulusal burjuvaziye” ayırmaya tabi tutması sonrası ortaya çıkan, tabii aslında bu siyasi gereklilik öncesi de mevcut olan “genel olarak ulusal burjuvazinin” ayrılan iki parçasının neler olduğunu da böylece öğrenmiş oluyoruz.

i- Ulusal burjuvazi. Artık genel değil, özel. Kompradorlar dışındaki ulusal burjuvazi. Bunlar kimlerdir? “Mao Zedung bu kavram altında genel olarak Çin orta burjuvazisini anlıyordu. (bkz. “Çin Toplumundaki Sınıfların Tahlili, 1926, S.E., Cilt 1, sf.19)” (B.20, sf.97)

ii- Komprador burjuvazi. “Genel olarak ulusal burjuvazinin” “orta burjuvazi” dışındaki tüm kesimleri, yani büyük burjuvazi.

Bizim yazı kurullarının anlayışları da işte tamı tamına budur. Onlar B.20, sf.71-77 arası iki tür “burjuvaziye karşı tavrı” ele alıyorlar.

“3- ‘Ulusal Burjuvazi’ye Karşı Tavrı.

“ ‘Çin Toplumundaki Sınıfların Tahlili’ adlı eserinde Mao Zedung ulusal burjuvazinin... Malum olduğu gibi Mao Zedung bu eserinde ulusal burjuvaziye orta burjuvazi olarak ilan eder.”

“4- Çin Komprador Burjuvazisine Karşı Tavrı.

“... Mao Zedung 1935 yılında, komprador burjuvazinin Çan Kay-şek tarafından temsil edilen kesimiyle...”

Ve “Ortak Açıklamadan” birkaç satır.

“Mao Zedung daha 1926 yılında kaleme aldığı Çin Toplumundaki Sınıfların Tahlili” adlı yazısında Çin burjuvazisinin büyük bir bölümünün emperyalizm tarafından satın alınmış olduğunu ve devrimin düşmanı olduğunu açıklıyordu. Diğer taraftan **orta burjuvazi** (a.b.ç.) işe geçici olarak devrime katılabilirdi (mutlaka katılır değil). Daha 1926’da Mao Zedung ulusal burjuvazinin bir sol ve sağ kanata bölündüğünü... vurguluyordu.” (B.P. 15/5, sf.51)

Yani yazarlarımıza göre de, tıpkı Mao Zedung ve modern revizyonistlere göre de olduğu gibi, ulusal burjuvazi orta burjuvazidir, büyük burjuvazi bir bütün olarak komprador burjuvazidir ve bunlar, kompradorlar, birinci birleşik cepheye yer almışlardır.

Bu tespite karşı “Kuomintang resmen bir birleşik cephe, işçilerin, köylülerin, kent küçük burjuvazisinin ve milli burjuvazinin devrimci kesimlerinin bir bloku haline geldi”, “... Çan Kay-şek sonraları sınıf düşmanlarının saflarına geçti.” (BP. S.15/5, sf.53) türünden tespitlerinizi göstermek hiçbir işe yaramaz. Sadece Mao Zedung’da tespit ettiğimiz çelişmenin sadece ve sadece görünüşte var olan bu çelişmenin sizler tarafından aynen üretildiğini gösterir. Komintern ve Stalin ile olan bariz çelişmenizi de. Komintern ve Stalin’in Kuomintang’ın parçası olarak saydığı ulusal burjuvazi büyük burjuvazidir ve Çan Kay-şek de bunların bir temsilcisi. Sizin Kuomintang’da ele aldığınız “milli burjuvazinin devrimci kesimleri” ise tamı tamına orta burjuvazi, “onun da sol kanadı”dır. İşte bu nedenle, Çan Kay-şek’inde büyük burjuvazinin temsilcisi olduğunu bildiğinizden ve tüm büyük burjuvaziyi komprador kabul ettiğinizdendir ki Stalin’in kompradorları ayırarak milli burjuvaziden bahsettiği yerde Çan Kay-şek’i milli burjuvaziden saymasını bir dil sürçmesi vb. olarak görüyor ve kompradorlar arasında sayılması gerektiğini ima ediyor, daha sonra da açıkça komprador ilan ediyorsunuz. Bu tespitimiz o kadar doğrudur ki Mao Zedung’un “burjuvazinin tümünü” “tek bir sınıf olarak ele alması” konusunda yaptığınız değerlendirme tarafından da ispatlanmaktadır.

4- Mao Zedung’u ele alırken bilhassa 1939 sonrasında “Çin burjuvazisi” diye bir kavramın, ne “milli” ne de “komprador” olmayan bir kavramın devreye girdiğini; bu kavramda burjuvazinin “milli” –orta burjuvazi- ve “burjuvazinin üst tabakası” veya “büyük burjuvazi” olarak ikiye bölündüğünü; bu terimi kul1anmanın bir gerekliliğinin Komintern’in Kuomintang tanımında kompradorların yeri olmadığı ve fakat Mao Zedung’un işin aslında büyük burjuvaziyi komprador gördüğünü, bunu da açıkça ilan edemediği için bu terimin devreye girdiğini belirtmiştik.

İşte Yazı kurulları bizim Mao Zedung’un ‘büyük burjuvazi’den komprador burjuvaziyi anladığı tespitimizi doğrulamaktadırlar. Şöyle diyorlar:

“Buna bağlı olarak Mao Zedung’un ulusal burjuvazi veya komprador burjuvazi sorunlarında aldığı çeşitli tavırların incelenmesinden doğan bir soruna işaret etmek istiyoruz. Mao Zedung, ulusal burjuvaziyi bir sınıf olarak ele aldı ve onu komprador burjuvaziden bir sınıf olarak ayrı tuttu. (bkz. örneğin “Çin Toplumundaki Sınıfların Tahlili”, 1928, SE, Cilt 1, sf.19-20). Mao Zedung’un 1949’dan sonraki (sanırız yine 1928 gibi bir daktilo hatası var. 1939 olsa gerekir.-b.n.) yazılarına bağlı olarak, uzun vadede Çin’de **burjuvazinin tümünün** karşı-devrimci özellikleriyle birlikte **tek bir sınıf** olarak ele alınmasının haklı olup olmadığı sorunu ortaya çıkmaktadır.

Bu bakış açısı, doğal olarak devrimin demokratik aşamasında doğrudan belirleyici bir rol oynamamaktadır...” (B. S.20, sf.100)

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Görüldüğü gibi yazarlarımız Mao Zedung'un "Çin burjuvazisi" yani "burjuvazinin tümü" dediği yerden iki tür burjuvazi anlıyorlar, bir milli burjuvazi, yani orta burjuvazi, iki komprador burjuvazi, yani büyük burjuvazi. Ve böylece Mao Zedung'un Çin burjuvazisinin bir parçası olarak değindiği büyük burjuvaziden kompradorları anladığını, kendileri de aynen böyle anlayarak teslim ediyorlar... Ama Mao Zedung bunların birinci birleşik cephede yer aldıklarını da anlatır. Dolayısıyla kompradorlar, şu devrimin hiç bir aşamasında, devrimin itici gücü olamamış, her zaman karşı devrimci kompradorlar birinci birleşik cephenin parçası haline gelmektedirler.

Ve tüm bunlar devrimin demokratik aşamasında doğrudan belirleyici bir rol oynamamış. Proleter hareketin bugünkü taktiklerinin doğru bir belirlenişi, proleter hareketin tarihçesinin doğru bir incelenişi, tüm dünya proletaryasının tecrübesinin doğru bir değerlendirilişi sayesinde mümkün olabilir. Ve tüm bu "kavramlar" bunu imkansız kılmaktadır. Stalin ve Komintern'in direktifleri kelimenin tam anlamıyla anlamsız lafızlara dönüşmektedir. Ve tutmuşlar yazarlarımız tüm bunları devrimin demokratik aşamasında doğrudan belirleyici olmadığını ilan ediyorlar. Ve tutmuşlar yazarlarımız "kavram üzerine kısır tartışmalara girmeyelim" diyorlar.

5- Kavram Üzerine Kısır Tartışma Mı?

Yazarlarımız Stalin'e pek çok şeyler mal ettiler. "Genel olarak ulusal burjuvaziden" kompradorları ayırmak ihtiyacını 1927'de hissetmek ve dolayısıyla Çin devriminin birinci birleşik cephesinde ulusal burjuvaziden bahsettiğinde kompradorları da onların içinde saymak gibi... Şimdi de tutmuşlar bize "kavramların gelişmesi" üzerine etimoloji dersi veriyorlar.

BP Yazı Kurulu da bir zamanlar "kavram fetişisti" olmadığını söylerdi - bkz. Devrimin objektif şartları tartışması, B.15, sf.107-120. Sanki insanoğlu derdini kavramlar kullanmadan anlatabilirmiş gibi...

Bizim Yazı Kurullarının etimoloji üstatlığı da boş iştir. Stalin'de komprador kavramı -en azından 1924'den beri vardır.

Çünkü Stalin Komintern'in 1926 Kuomintang tanımına hitaben kompradorların Kuomintang'ın başından beri düşmanı olduğunu söyler. Kaldı ki Kuomintang, komünistlerle işbirliği yapan 1924 Kuomintang'ından da çok eskidir...

Komprador kavramı da hiç de öyle yeni bir kavram değildir. Yeni ile 1927'yi kastediyorum..

V. Kısım

İBRAHİM KAYPAKKAYA YOLDAŞTA MİLLİ BURJUVAZİ VE KOMPRADOR BURJUVAZİ KAVRAMLARI

Bütün alıntılar İ.K. Seçme Yazılar, Ocak Yayınları'nın Kemalizm ile ilgili bölümlerindedir. Ters belirtilmedikçe altı çizili yerler İ.K.'ya aittir.

“1-Kemalist Devrime Önderlik Eden Sınıflar, Türk Büyük Burjuvazisi ve Toprak Ağaları Sınıflarıdır

...

Yukarıdaki “**milli burjuva**” kavramı (a.b.ç.) üzerinde kısaca durmak gerekiyor. Lenin, Stalin ve Şunurof yoldaşlar Kemalist devrimden bahsederken “**milli burjuva**” kavramını, **Türk olan burjuva** anlamında kullanmaktadırlar. **Milli burjuva-komprador burjuva ayrımı**, (a.b.ç.) onlarda henüz yoktur. Bu kavramı daha sonra, **yeni anlamıyla** Mao Zedung yoldaşa görmekteyiz. Lenin, Stalin ve Şunurof Yoldaşlar, Kemalist devrime, “**milli burjuva devrimi**” derken, kastettikleri “komprador olmayan burjuvazinin devrimi” değildir, kastettikleri “**Türk olan burjuvazinin devrimi**”dir.

Yine sözünü ettiğimiz broşürde Şunurof yoldaş, toprak ağalarını ve tefecileri de “Burjuva” kavramı içinde düşünmektedir. Mesela “Türkiye'nin milli burjuvazisi, **yani**, tüccar, toprak ağası” (a.b.ç.) demektedir. Burjuva kavramının bu şekilde kullanılmışına, Stalin yoldaşa ve Dimitroff yoldaşa da raslamaktayız.

Şunurof yoldaş Kemalist devrim “**milli burjuvazinin devrimidir**” derken Türk olan ticaret burjuvazisinin, toprak ağalarının, tefecilerin, az sayıdaki sanayi burjuvazisinin devrimiydi demektir ve zaten bütün bu sınıfları tek tek de saymaktadır.

Bu sınıflar, **bugün kullandığımız anlamıyla “milli” miydi, komprador muydu** (a.b.ç.) bunun üzerinde duralım:

Stalin yoldaş, Yeni Demokrasi kitabına Mao Zedung Yoldaşın yaptığı alıntı da “Kemalist devrim, **üst tabakanın** (a.b.ç.) ticaret burjuvazisinin bir devrimidir” demektedir (a.b.ç.).

“**Üst tabaka**”, İttihat ve Terakki içinde palazlanmış olan, önce Alman emperyalizmine uşaklık eden, I. Dünya Savaşı'nda Alman emperyalizminin yenilgisinden sonra da, İngiliz-Fransız emperyalizmine yaklaşan, **Türk komprador büyük burjuvazisinin ta kendisidir**.

Türk burjuvazisinin önce İttihat ve Terakki Cemiyeti etrafında toplandığını, bu sınıfın subaylar ve asilzadelerle birlikte 1908 Jön Türk devrimine önderlik ettiğini biliyoruz. İttihat ve Terakki Cemiyeti iktidar makamına oturduktan sonra, dünya şartlarının ve Türkiye'nin tasfiye edilemeyen yarı-sömürge yapısının zorlamasıyla İttihat Ve Terakkiciler, Almanya ile işbirliğine giriştiler. Bir yandan burjuvazinin bir kanadı hızla büyüdü, palazlandı. **Türk büyük burjuvazisini** (a.b.ç.) oluşturdu; öte yandan Abdülhamit zamanından beri mevcut olan, genellikle azınlık milliyetlere mensup komprador burjuvazi varlığını devam ettiriyordu. İttihat Ve Terakki partisi birincilerin menfaatini temsil ediyordu. İttihat ve Terakki partisi, Alman emperyalizminin sadık uşağı, işçi sınıfının ve diğer emekçilerin de düşmanı olup çıktı. Türk burjuvazisinin **büyüyen ve kompradorlaşan** (a.b.ç.) kanadı (**yani Türk komprador burjuvazisi**) (a.b.ç.) I. Dünya Savaşı yıllarında, istibdat şartlarında, savaş araç ve gereçleri alım satımı, vagon tekeli, zaruri ihtiyaç maddeleri üzerinde yapılan vurgunları vb. yoluyla muazzam zenginleşti. Büyük servetler, sermayeler edildi. Bunlar Alman emperyalizminin kesin iflası ve bu sebeple kendi egemenliklerinin de tehlikeye düşmesi karşısında itilaf emperyalizmine kuyruk sallamaya, onunla yakınlaşmaya ve bu yolla gerekli tedbirleri almaya giriştiler.

İşte Stalin yoldaşın **üst tabaka** dediği bunlardır.

Şunurof yoldaş broşürün bir yerinde Türk burjuvalarının, “**devrimci olmadıkları halde**”, milli kurtuluş savaşına katılmak zorunda kaldıklarını belirtiyor. Geri ülkelerde komprador olmayan burjuvazi, yani milli burjuvazi bilindiği gibi, sınırlı da olsa devrimci bir nitelik taşır. Devrimci olmayan sınıf, emperyalizmle menfaat birliği halinde olan komprador burjuvazidir.

Yine Şunurof yoldaş “ağalar aynı zamanda tarım ürünlerini toptan satın alan büyük ticaret firmalarının acentaları durumundaydı” diyor.

0 yıllarda “Büyük ticaret firmalarının” geniş ölçüde emperyalistlerin kontrolünde veya elinde olduğu da bilinen bir gerçektir.

Bütün bunlar şunu gösteriyor ki, milli kurtuluş savaşının önderliği, ta başından itibaren ve Terakki içindeki Türk büyük komprador burjuvazisinin, toprak ağalarının ve tefecilerin eline geçmiştir. Bu sınıfları, kurtuluş savaşına iten sebepleri Şunurof yoldaş biraz yukarıda açıklamaktadır.

Bir noktayı daha belirtelim: İttihat ve Terakki içinde, palazlanmayan kesim, yani **orta burjuvazi** (a.b.ç.) de varlığını devam ettiriyordu. Kurtuluş savaşı içinde burjuvazinin de bu kanadının da son derece önemli bir rol oynadığı açıktır. Biz, önceleri kurtuluş savaşına milli karakterdeki **orta burjuvazinin** (a.b.ç.) önderlik ettiği görüşündeydik. Fakat Stalin yoldaşı ve Şunurof yoldaşı

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

daha dikkatli olarak inceleyince bu görüşün yanlış olduğunu gördük. Milli karakterdeki orta burjuvazi, kurtuluş savaşının önderi değildir ama, kurtuluş savaşında önemli bir rolü vardır. Müdafa-i Hukuk Cemiyetleri içinde örgütlenenler, çoğu ticaretle uğraşan Türk **büyük komprador burjuvaları**, (a.b.ç.) toprak ağaları, tefeciler, kasabaların eşraf takımı ve **milli karakterdeki orta burjuvazidir**. (a.b.ç.)” (a.g.e., sf.117-119)

“Nasıl, 1924-1927 Çin devriminden hemen sonra iktidar orada komprador burjuvazinin ve toprak ağalarının eline geçmişse Türkiye’de de bu olayın bir benzeri Çin’dekinden daha önce cereyan etmiştir.” (a.g.e., sf.127)

“Burada üzerinde parmak basmak istediğimiz nokta şudur: Kemalist iktidar orta burjuvazinin yani milli burjuvazinin menfaatini temsil etmiyordu, bu sınıfın içinden çıkıp palazlanan ve kompradorlaşan kesim ile, İttihat ve Terakki zamanında palazlanan ve kompradorlaşan büyük burjuvazinin bir kesiminin menfaatini temsil ediyordu. Orta burjuvazinin büyümeyen kesimi ise yine CHP’nin içinde tutuluyor ve işçilere, köylülere karşı bunlar da destekleniyordu. Nasıl 1924-1927 Birinci Devrimci İç Savaştan sonra Çin’de orta burjuvazi Kuomintang içinde ve safında yer almışsa, Türkiye’dekiler de CHP içinde ve safında yer almışlardır.” (a.g.e., sf.128)

“ÖZETLEYELİM

1- Kemalist devrim, Türk ticaret burjuvazisinin, toprak ağalarının, tefecilerin, az miktardaki sanayi burjuvazisinin bunların üst kesimlerinin bir devrimidir. Yani devrimin önderleri, Türk komprador büyük burjuvazisi ve toprak ağaları sınıfıdır. Devrimde milli karakterdeki orta burjuvazi önder güç olarak değil, yedek güç olarak yer almıştır.

...

6- Sosyal alanda, eski milli azınlıklara mensup komprador büyük burjuvazinin ve eski bürokrasinin, ülemanın hakim mevkiini, milli karakterdeki orta burjuvazinin içinden palazlanan ve emperyalizmle işbirliğine girişen yeni Türk burjuvazisi, eski Türk komprador burjuvazisinin bir kesimi ve yeni bürokrasi almıştır. Eski toprak ağalarının, vurguncu tüccarların bir kısmının hakimiyeti devam etmiş, bir kısmının yerini yenileri almıştır. Kemalistler, bir bütün olarak milli karakterdeki orta sınıfın çıkarlarını temsil etmekte, yukarıdaki sınıf ve zümrelerin menfaatlerini temsil etmektedir.” (a.g.e., sf.140-141)

“... Küçük burjuva muhalefeti de, orta burjuva reformizminin bendine akmıştır. Orta burjuva reformizmi ise, kendini her an komprador büyük burjuvazi ve toprak ağalarına gayet ucuza satmaya hazırdır. Bunların siyasi sözcülüğünü yaptığı sınıfın mensupları zaten, ellerine bir imkan geçer geçmez, bu imkanı büyük burjuva saflarına katılmak için kullanmaktadır ve bir kısmı da zamanla büyük burjuva saflarına katılmaktadır. Böyle bir sınıfın temsilcileri elbette kararsız ve uzlaştırıcı olacaktır.” (a.g.e., sf.149)

“Orta burjuvaziye gelince: Bunların istedikleri sınıf nitelikleri icabı “yazma hürriyeti”, “konuşma hürriyeti” gibi, çok sınırlı birtakım demokratik taleplerin ötesine geçmiyordu. Bütün sınırlılığına ve miyopluğuna rağmen, elbette bu talepler de ilericiydi. Öte yandan, aynı şeyleri, **kendisi için** muhalefetteki komprador büyük burjuvazi ve toprak ağaları kliği de istiyordu. Türkiye’de orta burjuvazi ve bu sınıfa dahil edilebilecek demokratik aydınlar, oldukça güçlüdür. Fakat, her yerde olduğu gibi oldukça da miyop, uzlaşıcı ve kararsızdır. Barışa yatkındır. Fakat bu gücü arkasına takan büyük burjuvazi ve toprak ağaları kliği, hasmını alt edecek önemli bir koza sahip demektir.” (a.g.e., sf.152-153)

ŞAFAK REVİZYONİZMİNİN YANILDIĞI NOKTALAR

1. Milli Kurtuluş Savaşımız, Şafak revizyonizminin sandığı gibi, **milli burjuvazinin önderliğinde değil**, komprador Türk büyük burjuvazisinin, toprak ağalarının, tefecilerin önderliğinde yürütülmüştür. Milli karakterdeki orta burjuvazi, Kurtuluş Savaşı’na, önder olarak değil, komprador Türk büyük burjuvazisinin ve toprak ağalarının yedek gücü olarak katılmıştır. Kurtuluş Savaşı içindeki etki ve nüfuzunu da savaştan sonra adım adım kaybetmiştir...

...

7-...

Şafak revizyonistleri, “uzlaşma” terimiyle “işbirliği” terimini bilinçli olarak birbirinden ayırmıştır. “Uzlaşma” bilindiği gibi devrimci ve ilerici olan bir sınıfın **bazı tavizlerde** bulunmasıdır. Uzlaşma, bazı şartlarda, doğru ve gerekli olduğu halde bazı şartlarda yanlış ve zararlıdır. Lenin, “Sol Komünizm” adlı kitabında bu iki uzlaşma çeşidini birbirinden ayırır, işçi sınıfının da, yerine ve şartlara göre, birinci çeşit uzlaşmalara gireceğini ve girmesi gerektiğini savunur. İlke olarak uzlaşmayı reddedenleri eleştirir. İkinci çeşit uzlaşmayı ise sert bir dille yerer. Genellikle küçük burjuvazi ve milli burjuvazi ilerici bir tarihi rol oynadıkları zamanlarda, bu çeşit zararlı uzlaşmalara sık sık girerler. Bu onların sınıfsal niteliklerinden gelir. Bu gibi durumlarda, bu uzlaşmacılık eğilimiyle mücadele etmek, küçük burjuvazi ve milli burjuvaziyi daha kararlı çizgiye çekmek ve onlarla ittifak kurmaya ve ittifakı korumaya çalışmak gerekir. Çünkü uzlaşma eğilimleri, devrimin başarısını geciktirdiği veya sekteye uğrattığı için bizzat küçük burjuvazinin ve milli burjuvazinin (hiç değilse bunların önemli bir kısmının) menfaatlerine de aykırıdır. Oysa Türkiye’de kullanıldığı şekliyle işbirliği başka bir şeydir. İşbirlikçi burjuvazi, Marksist-Leninist literatürdeki “komprador burjuvazi”nin karşılığıdır. Komprador burjuvazinin en küçük bir devrimci niteliği yoktur. Yabancı emperyalistlerin ülkeyi talan etmesinden bunlar zarar değil, fayda görürler çünkü kendileri de bu talandan uygun bir pay alırlar. Bunlarla emperyalist efendileri arasındaki çelişki, emperyalistlerin ülkeyi talan etmesinden değil, bu talandaki hisselerin azlığı çokluğu meselesinden doğar. Bunlar efendileriyle paylarını artırmak için didişirler, veya büyük burjuvazinin başka kesimiyle işbirliği yapan emperyalist devletlere veya tekellere karşı, kendilerinin işbirliği

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

yaptığı emperyalist devletlerin veya tekellerin safında yer alır. Bunlar arasındaki çelişmeler, halkın düşmanları arasındaki çelişmeler kategorisine girer. Bunlarla halk arasındaki çelişme antagonist çelişmedir. Oysa genel olarak menfaati devrim safında olduğu halde düşmanla kararlı ve cesur bir mücadeleye yan çizen, onunla anlaşmak, barışmak vs. için ikide bir ona elini uzatan yani düşmanla uzlaşan küçük burjuvazi ve milli burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişme henüz halkın saflarındaki çelişmeler kategorisine girer. (a.g.e., sf.155-164)

“M. Kemal, Sun Yat-sen’e değil, Çan Kay-şek’e benzer: hatta Türkiye’nin Çan Kay-şek’idir.” (a.g.e., sf.181)

Kısaca toparlayalım:

1- Stalin “milli burjuva kavramını “Türk olan burjuva” anlamında kullanmaktadır. Onda “milli burjuva-komprador burjuva ayrımı” yoktur.

Bu hususu Yazı Kurullarını incelerken ele almıştık. Onlar da Stalin’in milli burjuvaziden “bir ülkenin burjuvazisini” anladığını (kompradorlar dahil) iddia ediyorlardı. Kaypakkaya yoldaşın Stalin’den yaptığı alıntı “Sun Yat-sen Üniversitesi Öğrencileriyle Konuşma” dandır. Malum olduğu gibi Stalin yoldaş bizzat bu konuşmada komprador burjuvaziye değinir ve dahası 13 Mayıs 1927 tarihli bu konuşmasında 1926 tarihli Komintern tanımlarına değinir ve bu tanımlarda da komprador burjuvazinin dışlanmış olduğunu belirtir.

2- Ve İ.K. çok daha “tutarlı”dır. O, komprador burjuvazi kavramının “yeni anlamıyla Mao Zedung yoldaşa” görülmekte olduğunu açıkça tespit ediyor. Ve tüm görüşlerini bu “yeni anlama” göre düzenliyor.

Yani, “milli burjuvazi orta burjuvazi”dir, bunlar “anti-emperyalisttir” vs; burjuvazinin tüm üst tabakaları da komprador burjuvazidir, bunlar devrime düşmandırlar... ama başka başka emperyalist güçlerin uşakları oldukları için rakip emperyalist güçlere ve onların uşaklarına karşı mücadele ederler ve mesela sömürge devrimlerinin birinci aşamasında birleşik cephenin içinde yer alırlar. Mesela M. Kemal komprador burjuvazinin temsilcisidir, ve Türkiye’nin Çan Kay-şek’idir, yani Çan Kay-şek de komprador burjuvazinin temsilcisiydi. Çin’de de birinci birleşik cephede kompradorlar bu cephenin içindeydi ve Çan Kay-şek tarafından temsil ediliyordu. (Malum olduğu üzere Yazı Kurullarımız da Stalin’in komprador burjuvaziye de değindiği yukarıda bahsi geçen yazısında Çan Kay-şek’e “milli burjuvazinin temsilcisi” olarak değinmesine bir dil sürçmesi gibi yanaşmışlardı.

Böylece Mao Zedung’un kavramlar ve sınıflar arası ilişkiler anlayışının mükemmel ve “tutarlı” bir kopyasının İ.K. yoldaş tarafından bizlere sunulmuş olduğunu görüyoruz.

3- İ.K. Mao Zedung'a sadık kalarak "milli burjuvazi"den sadece "orta burjuvaziyi", büyük burjuvaziden, üst tabakadan da komprador burjuvaziyi anlıyor. Aydınlik revizyonistleriyle yürütülen tartışmanın esasını da bu oluşturmaktadır. İ.K. kesin olarak Kemalistlerin "üst kesimin" temsilcileri olduğunu doğru olarak tespit etmekte ve tıpkı kendisi gibi "milli burjuvazi"den "orta burjuvazi"yi, şu çok devrimci görülen orta burjuvaziyi anlayan ve Kemalistleri de bunların temsilcisi olarak gören Aydınlik ile polemik yürütmektedir.

Açıktır ki Kemalistler o çok sevimli, anti-emperyalist ve devrimden çıkarı olan, orta burjuvazi olan "milli burjuvazini" temsilcisi değildiler. Onlar hiç, ya da pratik olarak hiç sanayi proletaryasının olmadığı, dolayısıyla da hiç, ya da pratik olarak hiç sanayi burjuvazisinin olmadığı Türkiye'deki üst tabakanın, milli ticaret burjuvazisinin temsilcisi idiler. Kompradorların da değil. Türk milli burjuvazisinin, -komprador değil- üst kesiminin temsilcisi. Onların tüm siyaset ve gelişmeleri buradan kaynaklanmaktadır.

Yani İ.K. Aydınlik'a karşı yanlış olarak doğruyu savunmaktadır. Bu yanlışın ne anlama geldiğini bilhassa milli sorunu ele alırken göreceğiz.

4- Sonuç olarak şunu görmekteyiz ki Yazı Kurullarımızın tüm icatları bizler için hiç de yeni şeyler değildir. Biz onları yıllar öncesinden öğrenmiştik. Ve tüm bu icadlar Mao Zedung'a sadık kalma amacıyla icad edilmiştir ve kaçınılmaz sonuçları modern revizyonistlerle el ele Stalin ve Komintern'e saldırıdır.

5. Tüm bunlardan çıkan bir sonuç, sürekli olarak değindiğimiz sonuç, Stalin ve Komintern'in devrim aşamaları, yani sınıf mücadelesinin gelişme aşamaları konusundaki öğretilerinin anlaşılmasız kılınması tespitimizdir. Bu noktada tüm Stalin ve Komintern çarpıtıcılarının ortak noktası, onların tümünün vardıkları ortak sonuç, Wuhan Döneminin ortaya çıkış tarzı ve bu Wuhan Döneminin de bizzat küçük burjuva aydınların ihaneti, karşı devrim saflarına geçmeleri üzerinden son bulması olgusunun gözlerden gizlenmesidir. Yani milli burjuva kavramı üzerinden yaratılan kargaşa sayesinde gözlerden gizlenen temel olgu, küçük burjuvazinin, küçük burjuva aydınlarının proletaryanın hegemonyası olgusu ile karşılaştıklarında karşı devrim saflarına çark ettikleri olgusudur. Milli burjuvazinin ele alınmasında esas sorun, devrimin seyri içinde sınıfsal konumların nasıl değişeceğini, milli büyük burjuvazi (kompradorlar değil) ile küçük burjuvazi arasındaki ayrışmanın, ve giderek küçük burjuvazi ile proletarya arasındaki ayrışmanın gözlerden gizlenmesidir.

Hoş geldiniz orta burjuvazi ve küçük burjuvazi ile iktidarı ele geçirip sosyalizmin inşasına başlayacak olan burjuva sosyalisti kardeşlerimiz.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Lenin ve Stalin'in öğretilerinin önüne bir sis perdesi örmenize müsaade edilmeyecektir. Sınıf mücadelesi sonuna kadar sürdürülecektir.

C) I. BÖLÜM'E KISA ÖZET

-|-

Milli meselede iki eğilim gözlemlenir. Bunlar şunlardır:

1- Birinci eğilim: bir dünya pazarı ve bir dünya ekonomik sisteminin şekillenmesinin sonucu olarak doğan, milletler arasında daha yakın ekonomik ilişkilere doğru yönelmiş olan eğilim. Bu, çeşitli halkların birleşmesi eğiliminin İÇERİĞİDİR, gelecekteki dünya sosyalist ekonomisinin maddi öncüllerini hazırlayan eğilimdir.

Fakat,

Halkların karşılıklı bağımlılığı ve ülkelerin iktisadi birleşmesi kapitalizmin gelişmesi boyunca eşit haklara sahip halkların elbirliğiyle değil, daha az gelişmiş halkların , daha çok gelişmiş halklar tarafından baskı ve sömürsüyle gerçekleşiyordu.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Yani,

Halkların iktisadi yakınlaşma eğiliminin içinde geliştiği ŞEKİLLER, BİÇİMLER bu eğilime ters düşen şekiller , biçimlerdi. Bunlar şunlardır:

- i- sömürge fethi ve yağmalar, ulusal baskı ve eşitsizlik , emperyalist keyfilik ve zor.
- ii- “uygar” ulusların, “uygar olmayan” uluslar üzerinde uygulanacak egemenlik için kendi aralarında savaşımı, vb.

2- İkinci eğilim: emperyalist baskı ve sömürgesel sömürünün sonucu olarak doğan, emperyalizmin zincirlerinden siyasi kurtuluşa doğru, bağımsız milli devletler kurmaya doğru yönelmiş eğilim, halkların birleşmesinin şiddet biçimlerinin bastırılması eğilimi. Bu, birinci eğilimin içinde gelişebileceği, birinci eğilime uygun düşen çeşitli halkların birleşmesi eğiliminin uygun ŞEKİLLERİ , BİÇİMLERİDİR, gelecekteki dünya sosyalist ekonomisinin manevi öncüllerini hazırlayan eğilimdir. Bu ikinci eğilim,

- i- ezilen yığınların emperyalist birleşme biçimlerine karşı başkaldırması, ezilen sömürgeler ve bağımlı milliyetlerin emperyalist boyunduruktan kurtulma savaşimleri anlamına geldiği,
- ii- halkların özgürce onanmış bir ittifak temelinde birleşmesini istediği için bir ilerleme eğilimiydi ve yine öyledir.

3- Emperyalizm için bu iki eğilim uzlaştırılmaz çelişmeleri temsil eder çünkü, emperyalizm sömürgeleri sömürmeden, onları “yekpare bütün” çerçevesinde tutmadan var olamaz.

Kapitalizme özgü biçimler içinde dile gelmiş bu iki temel eğilimin savaşımı çok uluslu burjuva devletlerin tarihini doldurur.

Kapitalist gelişme çerçevesinde, sömürge burjuva devletlerin iç bozukluğu ve organik istikrarsızlığı işte bu eğilimler arasındaki uzlaşmaz karşıtlık sonucudur.

Bu temel karşıtlığın başlıca sonuçları şunlardır:

- i- bu tür devletlerin içindeki kaçınılmaz çatışmalar,
- ii- bu tür devletler arasındaki kaçınılmaz çatışmalar,
- iii- eski sömürge devletlerin yıkılması, ve yenilerinin kurulması,
- iv- dünya siyasal haritasında yeni bir düzenlemeye yol açan yeni sömürgeler fethi yarışı ve çok uluslu devletlerin yeniden dağılışı.

4- Komünizm için ise, tam tersine, bu iki eğilim bir tek davanın, ezilen

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

halkların emperyalizmin boyunduruğundan kurtuluşunun iki yanındırlar, çünkü, komünizm halkların bir tek dünya ekonomik sistemi içinde birleşmelerinin ancak karşılıklı güven ve gönüllü anlaşma temelinde mümkün olabileceğini ve halkların gönüllü birliğine giden yolun sömürgelerin “yekpare” emperyalist “bütün”den kopmaları, sömürgelerin bağımsız devletlere dönmesinden geçtiğini bilir.

Ve Ekim devrimi ispatlamıştır ki, milletler arasında, daha yakın ekonomik ilişkilere doğru yönelmiş eğilime tam uyan, ancak karşılıklı güven ve gönüllü anlaşma temelinde mümkün olan halkların bir tek dünya ekonomik sistemi içinde birleşmelerini mümkün kılan tek şekil, kapitalizmin yıkılması, sovyet düzeninin kurulması ve bu sovyet düzenlerinin Sovyetler Cumhuriyetleri Federasyonu şeklinde birleşmesidir.

Milli meselenin gerçek çözümü ancak böylece sağlanabilir ve tarihin gelişme yönü bu yöndür.

-||-

Milli meselenin gelişmesinde üç dönem vardır.

1- Birinci dönem:

- i- Avrupa' nın Batısında: İngiltere (İrlanda hariç), Fransa, İtalya, ve kısmen Almanya'da feodalizmin yıkılması ve bireylerin uluslar içinde birleşmesi dönemi.

Burada, bireylerin uluslar içinde birleşmesiyle merkezileşmiş devletlerin ortaya çıkışı aynı döneme rastladı. Bu, ulusların gelişmeleri içinde devlet biçimlerine büründüğünü gösterir ve bu devletler içinde önemli sayılabilecek ulusal guruplar bulunmadığından bu devletlerde ulusal baskı da yoktur.

- ii- Avrupa'nın Doğusunda: Avusturya-Macaristan, Rusya'da: kapitalist gelişme yoktu, kapitalizm doğuş halindeydi ama, Türklerin, Moğolların ve öteki Doğu halklarının istilalarına karşı, bu istilaları durdurabilecek merkezileşmiş devletlerin kurulması gerekiyordu.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Burada, merkezi devletlerin oluşması, bireylerin uluslar içinde birleşmesi sürecinden daha hızlı olduğundan, ulus haline gelmeden tek bir devlet içinde yer alan birçok ulustan teşekkül etmiş karma devletler meydana geldi.

Birinci dönemin özelliği:

Kapitalizmin şafak vaktinde, ulusların ortaya çıkışıyla, Avrupa'nın Batısında içinde milli baskının bulunmadığı salt milli devletlerin meydana gelişi; Avrupa'nın Doğusunda, başında daha gelişmiş olan tek bir ulusun bulunduğu ve daha az gelişmiş öteki ulusları önce siyasi , sonra iktisadi bakımdan boyunduruğu altına aldığı çok uluslu devletlerin doğuşu.

Bu nedenle, Doğu'nun karma devletleri uluslar arası çatışmaların, milli hareketlerin ve onun çözülmesi için çeşitli tarzların ortaya çıkmasını sağlayan ulusal baskının vatani olmuşlardır.

2- İkinci dönem:

Yeni sömürü pazarları, ucuz hammadde , yakıt ve kol emeği peşinde koşan kapitalizm, sermaye ihracı için ve büyük demiryollarını ve deniz yollarını kontrolü altına alabilmek için ulusal devlet çerçevesinden taşarak, yakın ve uzak komşularının aleyhine topraklarını genişlettiği, emperyalizmin ortaya çıktığı dönem.

- i- Avrupa'nın Batısında: İngiltere, İtalya, Fransa gibi eski ulusal devletler ulusal devlet olmaktan çıkıyor yani, yeni topraklar zaptederek birçok uluslardan meydana gelmiş çok uluslu devletler, sömürgeci devletler biçimini alıyorlar.

Böylece uluslara ve sömürgelere baskı siyasetinin yeni bir alanı haline geliyorlar.

- ii- Avrupa'nın Doğusunda, eski çok uluslu devletlerde: egemen uluslarda, komşu devletler zararına genişleme yeni, güçsüz milliyetleri bağımlılaştırma eğilimi pekiyor.

Bu dönemin Avrupa'nın Doğusundaki özelliği ulusal bağların güçlenmesi, Çek, Polonyalı, Ukraynalı gibi bağımlı ulusların uyanmasıdır.

Bu uyanış, emperyalist dünya savaşı sonunda bu bölgedeki çok uluslu devletlerin dağılması, büyük devletler diye adlandırılan devletlerin boyunduruk altında tuttuğu yeni ulusal devletlerin (Polonya,

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Yugoslavya) meydana gelmesini, ulusal sorunun burjuvazi tarafından en “radikal” çözümü olarak bu yeni ulusal burjuva devletlerin kurulmasını sağladı.

2/A- Birinci ve ikinci dönemin ortak ve farklı yanları:

i- Birinci ve ikinci dönemin ortak özelliği: Her iki dönemde de uluslar baskıya uğrar, milli savaş günün savaşıdır ve milli mesele çözülmemiştir.

ii- Birinci ve ikinci dönem arasındaki farklılık: Birinci dönemde milli mesele, ayrı ayrı ele alınan çok uluslu devletlerin bir iç sorunudur ve çoğunluğu Avrupalı olan az sayıda ulusu kucaklamaktadır.

İkinci dönemde devletlerin iç meselesi olmaktan çıkan milli mesele, birçok devleti ilgilendiren bir mesele haline gelmekte; haklarından yoksun tutulan ulusları boyunduruk altında tutmak isteyen, Avrupa dışındaki halkları ve kabileleri de boyunduruk altına almak isteyen emperyalist devletler arasında savaş meselesi haline gelmektedir.

Böylece, daha önce ancak kültürlü uluslar arasında bir önem taşıyan ulusal mesele, bu tecrit edilmiş durumundan çıkıp, yeryüzünün tümünü ilk önce küçük kıvılcıklar olarak, sonradan kurtuluş hareketinin aleviyle sarıp sömürgeler genel meselesi haline bürünmüştür.

iii- I. Dünya savaşı sonrasında ulusal sorunla ilgili emperyalist “dünya tablosu” şöyledir:

a- Tüm bağımlı ve “bağımsız” (gerçekte kesenkes bağımlı) ulusal devletler yığınını ezen ve sömüren birkaç büyük devlet ve bu devletlerin ulusal devletleri sömürme tekeli için kendi aralarındaki savaşım.

b- bağımlı ve “bağımsız” ulusal devletlerin “büyük” güçlerin dayanılmaz baskısına karşı savaşımı, ulusal devletlerin kendi ulusal topraklarını genişletmek için kendi aralarındaki savaşımı, her biri ayrı ayrı ele alınmış ulusal devletlerin kendi ezilmiş ulusal azınlıklarına karşı savaşımı, sömürgelerin “büyük” güçlere karşı kurtuluş hareketlerinin pekişmesi, bu “büyük” güçlerin içlerinde ulusal çatışmaların kızışması, içlerinde bir dizi ulusal azınlık bulunan ulusal devletlerin içinde de ulusal çatışmaların kızışması.

Burjuva toplum, ulusal sorunun çözümünde tamamen hileli müflis çıkmıştır .

3- Üçüncü dönem:

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Sovyetler dönemi; egemen ve bağımlı uluslar meselesinin, sömürgeler ve metropoller meselesinin tarih arşivlerine havale edildiği, kapitalizmin yıkılması ve ulusal baskının ortadan kaldırılması dönemi.

a- Ekim devrimi, geri kalmış Doğu halkları ile, ileri Batı halkları arasında bağlar kurarak, bu halkları emperyalizme karşı ortak bir savaş kampında birleştirdi. Böylece milli mesele, ulusal boyunduruğa karşı savaş gibi özel bir mesele olmaktan çıkıp, ulusların, sömürgelerin ve yarı - sömürgelerin **emperyalizmden kurtuluşu** genel meselesi haline geldi.

b- Ekim devriminin gelişmesi gösterdi ki:

- i- Milli burjuvazi “kendi halkını” ulusal baskıdan kurtarma peşinde değildi.
O, halkın terinden karlar elde etmek, imtiyazlarını ve sermayelerini koruma özgürlüğü peşindeydi,
- ii- Emperyalizm ile bağları koparmadan, mahalli burjuvazi iktidardan devrilmeden ve iktidar bu ulusların emekçi yığınlarının eline geçmeden ezilen ulusların kurtuluşu tasavvur edilemez,
- iii- ulusal meseleyi çözebilen tek düzen, yani ayrı ayrı halkların ve kabilelerin
barış içinde birlikte yaşamalarını ve kardeşçe işbirliğini sağlayacak şartları yaratmaya muktedir tek düzen sovyet iktidarı düzenidir.

Sermaye iktidarı altında, üretim araçlarının özel mülkiyeti sürüp gittikçe ve sınıflar var oldukça uluslar arasında eşitlik sağlanamaz; sermaye iktidarını sürdürdükçe, üretim araçları elde etmek için savaş sürüp gittikçe milliyetler arasında hiç bir eşitlik olamaz, ulusların emekçi yığınları arasında işbirliği gerçekleşemez.

Ulusal eşitsizliği ortadan kaldırmanın tek yolu, ezilen ve ezilmeyen halkların emekçi yığınları arasında kardeşçe işbirliği düzeni kurmanın tek yolu, kapitalist düzeni yıkmak, sovyet düzenini kurmaktır.

c- Böylece:

- i- “bütün iktidar milli burjuvaziye” şiarıyla ulusların kendi kaderlerini serbestçe tayin etme hakkı konusundaki eski burjuva anlayışın maskesini Ekim devriminin seyri düşürdü ve bu kavram bir kenara atıldı.
- ii- “bütün iktidar ezilen ulusların emekçi yığınlarına” şiarıyla, ulusların

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

kendi kaderini serbestçe tayin hakkı konusundaki sosyalist anlayış benimsenme ve uygulanma hakkı kazanmış oldu.

iii- ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve “vatan savunulması” “ilkesi” ortadan kalkmamıştır. Ortadan kalkan, bunların burjuvaca yorumlarıdır. Bunların, sosyalist yorumları sayesinde ulaştığı devrimci azameti Doğu’da ve Batı’da da görebiliriz.

d- Kendi milli burjuvazilerinin boyunduruğundan ve aynı zamanda “yabancı” burjuvazinin boyunduruğundan kendini kurtarabilmiş olan halklar yani, ülkelerinde sovyet düzeni kurmuş olan halklar emperyalizm var oldukça komşu Sovyet Cumhuriyetlerinin iktisadi ve askeri desteği olmadan kendi varlıklarını tek başlarına, ayrı ayrı koruyamazlar.

Sovyet Cumhuriyetleri tek bir devlet içinde birleşmedikçe tek bir iktisadi ve askeri güç olarak birleşmedikçe ne askeri cephede, ne de iktisadi cephede dünya emperyalizminin ittifak halindeki güçlerine karşı direnemezler. Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu, bu tek devlet bağrında birleşmenin şeklidir.

e- Bu dönem henüz tam kuvvet kazanmamıştır çünkü, henüz başlamıştır, ama hiç şüphe yok ki bu dönem daha karar verici sözünü söyleyecek.

Önemli olan Doğu’daki, hatta Batı’daki savaşın henüz burjuva milliyetçi etkilerden kurtulmaya vakit bulup bulamaması değil, önemli olan emperyalizme karşı savaşın başlamış olması ve bu savaşın er geç mantığı sonucuna (sovyet düzenine –b.n.) varacağıdır.

- III -

1- i- Milli mesele kendi kendine yeten birşey değildir. Milli mesele, mutlak, her zaman için geçerli, sabit, değişmez, yönelimi ve karakteri bir bütün olarak tarih boyunca değişmeyen birşey değildir.

ii- Milli mesele, toplumun toplumsal-siyasi gelişmesinin bir parçasıdır ve bu genel meseleye tabidir. Milli meseleyi, varolan düzenin değiştirilmesi genel meselesinin bir parçası olduğu için tamamen sosyal şartlar, ülkede kurulmuş olan iktidarın karakteri ve genel olarak sosyal gelişmenin tüm seyri belirler.

iii- Devrimin gelişmesinin ayrı aşamalarındaki devrimin karakteri ve görevlerindeki değişimler, milli meselenin karakter ve görevlerinde buna uygun değişiklikler meydana getirir.

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

Devrimin gelişmesi genel sorununun bir parçası olan milli mesele, devrimin farklı aşamalarında, verilen tarihi anda devrimin karakterine uygun düşen farklı hedeflere sahiptir.

- 2- i- Emperyalist savaştan önce ulusal sorun Marksistlerin gözünde dünya çapında bir sorun değildi ve Marksistler kendi kaderini tayin hakkına ilişkin temel istemi proleter devrimin bir parçası olarak değil, burjuva - demokratik devrimin bir parçası olarak görüyorlardı.

O günden bu yana uluslararası durum köklü bir şekilde değişti, bir yandan savaş, bir yandan da Rusya'daki Ekim devrimi ulusal sorunu, burjuva - demokratik devrimin bir parçası durumundan, proleter devrimin bir parçası durumuna dönüştürdü.

ii- Eskiden milli mesele reformcu bir tarzda, kapitalin iktidarı, emperyalizmin devrilmesi, proleter devrimiyle hiç bir bağı olmayan, bağımsız, tecrit edilmiş bir sorun olarak ele alınırdı. Leninizm ispatlamıştır ve emperyalist savaşla Rusya'da devrim teyid etmiştir ki milli mesele, ancak proleter devrimiyle bağ içinde ve bu devrimin temeli üzerinde çözülebilir.

- 3- Milli mesele proleter devrimi genel sorununun bir parçasıdır, proletarya diktatörlüğü sorunun bir parçasıdır.

Yani,

i- Devrimci kurtuluş hareketlerinin içinde barındırdığı devrimci potansiyel daha tükenmemiştir. Bu devrimci potansiyeli proleter devrimi için kullanmak, ortak düşmanı, emperyalizmi devirmek için kullanmak, bağımlı ve sömürge ülkeleri emperyalist burjuvazinin yedeğinden devrimci proletaryanın yedeğine, devrimci proletaryanın bir müttefikine dönüştürmek imkanı vardır.

Buradan "hakim" ulusların proleterlerinin ezilen ve bağımlı halkların milli kurtuluş hareketini destekleme -kararlı ve aktif olarak destekleme-zorunluluğu çıkar.

Batı'da devrimin zaferi, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin kurtuluş hareketiyle emperyalizme karşı devrimci ittifaktan geçer.

ii- Sömürge ve bağımlı ülkelerin devriminin bir özelliği devrimin yabancı emperyalizmin bu ülkelere hükmetmesine sivri ucunu yöneltmiş bir milli kurtuluş devrimi olmalarıdır

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

O halde, emperyalistlere ve onların ülkedeki ajanlarına karşı mücadele bu ülkelerin devrimini tüm ülkelerin proleterlerinin emperyalizme karşı devrimiyle doğrudan birleştirir.

Ve dahası, emperyalizm bu ülke halklarının doğrudan sömürücülerini, feodal ağaları, militaristleri, kapitalistleri, bürokratları vb. destekleyen ve harekete geçiren güçtür. O halde, bu ülkelerin işçi ve köylüleri kendi sömürücülerini aynı zamanda emperyalizme karşı mücadele etmeden yenemezler. Fakat bu olgu, bu ülkelerdeki burjuva devrimlerinin sınırlarını aşarak sosyalist devrime dönüşmesini mümkün kılan önemli faktörlerden biridir.

Sürekli zafer için, bu ülkelerin milli kurtuluş hareketleriyle Batı'nın ileri ülkelerinin proleter hareketinin gerçek bir bağı şarttır.

4- Birinci dünya savaşı dönemindeki gelişmelerin sonucu; olarak Marksistler, milli ve sömürge sorununun kaderini sosyalist devrimin kaderine bağlamak gereğini duydular. Onlar,

- i- kapitalin iktidarının devrilmesi ve proletarya diktatörlüğünün örgütlenmesini,
- ii- emperyalist orduların sömürge ve bağımlı ülkelere kovulması ve bu ülkelerin ayrılma ve kendi milli devletini kurma hakkının garantilenmesini
- iii- milli düşmanlık ve milliyetçiliğin tasfiyesi ve halklar arasında enternasyonal bağların güçlenmesini,
- iv- birleşmiş bir sosyalist halk ekonomisinin örgütlenmesinin ve bu temel üzerinde halklar arasında kardeşçe işbirliği kurulmasının, mevcut şartlar altında milli ve sömürge meselesinin en iyi çözümünü teşkil ettiği görüşüne vardılar.

- IV -

1- Şu anda yerel ve devletin iç sorunu olmaktan çıkıp, bir dünya sorunu, sömürgeler ve bağımlı milliyetlerin emperyalizme karşı savaşımı sorununa dönüşmüş olan ulusal sorunun özü, sömürgeler ve bağımlı milliyetler halk yığınlarının mali sömürüye karşı, bu sömürgeler ve bu milliyetlerin egemen milliyetin emperyalist burjuvazisi tarafından siyasal köleleştirilmesi ve kültürel kişiliksizleştirmesine karşı savaşımında yatar.

Yani, söz konusu olan egemen milliyetin emperyalist gurubunun, kitlelerin büyük kesimini ve her şeyden önce sömürge ve bağımlı milliyetlerin köylü

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

yığınlarını sömürüp ezmesi, onları sömürüp ezerek emperyalizme karşı mücadeleye çekmesi, proleter devrimin müttefikleri haline getirmesidir.

Yani, ulusal sorun özünde köylü sorunudur.

Tarım sorunu değil, köylü sorunu. Bu ikisi farklı şeyler.

Ulusal sorun köylü sorunuyla da bir tutulamaz çünkü, ulusal kültür, ulusal devletçilik vb. sorunlarını da kapsar.

Ama, köylü sorunu ulusal sorunun temelini, içsel özünü oluşturur.

Milli hareketin ana ordusunu köylülerin oluşturması, köylü ordusu olmamış güçlü bir ulusal hareket olmadığı ve olamayacağıın izahı burada yatar.

Ulusal sorun özde köylü sorunudur dendiğinde anlatılmak istenen de budur.

Bunu anlamamak, bunu kabullenmemek milli hareketin içinde barındırdığı kuvveti küçümsemek, milli hareketin derinden derine devrimci ve popüler karakterini, milli kurtuluş mücadelesinin içinde barındırdığı muhtemel muazzam gücü anlamamaktır.

Ulusal sorun böyle konunca da, çeşitli milliyet burjuvaları arasındaki rekabet olsa olsa belirleyici olmayan, ve hatta bazı durumlarda önemli bile olmayan bir öneme sahiptir.

2- Ulusların kendi kaderini tayin hakkını reddetmek, onun yerine emekçi halkın kendi kaderini tayin hakkını koymak yanlıştır çünkü bu, milletler içindeki farklılaşmanın, proleterlerin burjuvaziden farklılaşmasının çizdiği yolun zigzaglarını, zorluklarını dikkate almamaktadır. Bir ulusun ayrılma arzusunu kimin temsil ettiği konusunda tarihsel sınıf görüş açısına uygun olarak o ulusun, ortaçağdan burjuva demokrasisine, ya da burjuva demokrasisinden Sovyet veya proletarya demokrasisine tarihsel gelişmesinin vardığı düzey dikkate alınmalıdır.

3- Verilen bir anda, ezilen milletler arasında bağımsızlık için ciddi bir halk hareketi olmaması gerçeğinden yola çıkarak ulusların ayrılması sorunun akademik, her halükarda güncel olmayan bir sorun olduğu sonucuna varmak, ulusal sorunu uluslararası her türlü bağlılık dışında ele almak yanlıştır.

Yalnızca o zaman var olan şeye değil, uluslararası ilişkiler genel sisteminde gelişmekte olan ve kendini duyuran şeye de dayanmalı yani, sadece o günü değil geleceği de hesaba katmalı.

Şu ya da bu milliyetin, kendi bağımsızlık sorununu ileri sürmeyi ve çözmeyi

Proletaryanın Emperyalizme Karşı Savaşımı ve Milli Mesele 1. Kitap

zorunlu bulacağı iç ve dış şartlar bileşiminin ortaya çıkması çok mümkündür. Dolayısıyla, ayrılmaya ve devlet olarak örgütlenmeye kadar ulusların kendi kaderini tayin etmesi hakkı savunulmalıdır.

4- Milletlerin hakları sorunu tecrit edilmiş, kendi kendine yeten bir sorun değildir. O, proleter devrimi genel probleminin bir parçasıdır , bütüne tabidir ve bütün açısından değerlendirilmeli, proleter hareketin gelişmesinin çıkarları açısından değerlendirilmelidir. Ezilen ülkelerin milli hareketleri, emperyalizme karşı mücadele bilançosunca gösterilen gerçek sonuçlar açısından; emperyalizmi zayıflatma, devirme eğilimi açısından; somut olarak, devrimci hareketin çıkarları açısından yani, tecrit edilmiş olarak değil dünya çapında değerlendirilmelidir.

Hem milli hareketlerin büyük çoğunluğunun tartışılmaz devrimci karakteri, hem de bazı özel milli hareketlerin muhtemel karşı devrimci karakteri relatif ve özeldir. Emperyalizm şartlarında bu hareketlerin devrimci veya karşı devrimci karakteri formal görüş açısı, soyut haklar görüş açısı, formal demokrasi görüş açısından değerlendirilmemelidir. Yani, bu hareketlerde proleter unsurun varlığı, hareketin devrimci veya cumhuriyetçi bir programının varlığı, hareketin demokratik bir temelinin varlığı her zaman için gerekli bir ön şart değildir.

Dolayısıyla, emperyalizmi zayıflatmaya, devirmeye meyleden ve böylece proleter hareketin gelişmesinin çıkarlarına uygun düşen milli hareketler desteklenmelidir.

Emperyalizmi güçlendirmeye, korumaya meyleden ve böylece proleter hareketin gelişmesinin çıkarlarına ters düşen milli hareketler desteklenmemeli, reddedilmelidir.